ANATOLE FRANCE

RIDDAR BLÅSKÄGGS SJU HUSTRUR

OCH ANDRA UNDERBARA BERÄTTELSER ------------ BEMYNDIGAD ÖFVERSÄTTNING AF ALMA FAUSTMAN ----------------- STOCKHOLM AKTIEBOLAGET HIERTAS BOKFÖRLAG

STOCKHOLM 1910. KUNGL. HOFBOKTR. IDUNS TRYCKERI-A.-B.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna översättning från 1910 av *Les sept femmes de la Barbe-Bleue et autres conte merveilleux* (originalupplaga 1909) är scannad direkt från originalet. Verket anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i juli 2015 av Bert H.

Riddar Blåskäggs sju hustrur.

Enligt autentiska handlingar.Om den ryktbara personlighet, som är känd under namnet Riddar Bläskägg, har man hört de mest olikartade, egendomliga och oriktiga åsikter uttalas. Den, som ville göra riddaren i fråga till en personifikation af solen, är kanske den mest ohållbara af alla. Det var i en viss skola för jämförande »mytologi, som man för ett fyrtiotal år sedan försökte detta. Man lärde där, att riddar Blåskäggs sju hustrur voro morgonrodnaden och hans båda svågrar skymningen och gryningen, identiska med Castor och Pollux, hvilka räddade sin syster Helena, som Tesevs bortröfvat. De, som möjligen äro hågade att tro detta, böra ihågkomma att en lärd bibliotekarie i Agen, vid namn Jean-Bap-tiste Pérès, år 1817 på ett mycket antagligt sätt bevisade, att Napoleon aldrig hade existerat,och att historien om denne store fältherre endast var en myt om solen. I trots af dessa snillelekar kan det icke betviflas att riddar Blåskägg såväl som Napoleon verkligen existerat.

Lika ogrundad är den hypotes, som framhåller att riddar Blåskägg skulle vara identisk med marskalk de Rais, som af rättvisan hängdes på bron i Nantes den 26 oktober 1440. Utan att, i likhet med herr Salomon Reinach, efterforska om marskalken verkligen begått alla de brott, för hvilka han anklagades, eller om hans rikedomar, som eftertraktades af en sniken furste, bidrogo till hans fall, är det tydligt att intet i hans lif liknar riddar Blåskäggs historia; detta är nog för att man icke skall förblanda dem med hvarandra och göra dem till samma person.

Charles Perrault, som förtjänsten tillkommer att omkring år 1660 ha skrifvit den första biografien öfver denne riddare, med rätta så ryktbar för sina sju hustrur, gjorde honom till en durkdrifven skurk och det fullkomligastemönster af grymhet, som någonsin funnits i världen. Men det är tillåtet att tvifla, om icke på hans ärlighet, så åtminstone på tillförlitligheten af hans upplysningar. Han kan ha varit ogynnsamt stämd mot personen i fråga. Det vore icke första gången som en lefnadsteck-nare eller författare behagade måla i svart. Om det porträtt som vi ha af Titus synbarligen är smickradt, tycks det däremot som om Tacitus alltför mycket svärtat Tiberius. Mac-beth, som legenden och Shakespeare belastat med brott, var i självfva verket en klok och rättvis mionark. Han lät alls icke lönnmörda gamle kung Duncan. Duncan blef i unga år slagen i en stor batalj och dagen därpå återfunnen död på ett ställe, som kallas Vapensmedens bod. Denne konung hade låtit döda flera släktingar till Macbeths hustru, Gruoch. Skottland uppblomstrade under Macbeths styrelse; han gynnade handeln och betraktades som bor-garnes försvarare, städernas verklige konung. De stolta klanerna förläto honom aldrig, att

han besegrat Duncan och att han skyddadehandtverkarne: de förvrängde och vanhelgade hans minne. Efter sin död blef den gode kung Macbeth endast känd genom sina fienders berättelser. Shakespeares snille inpräntade deras lögner i människors medvetande. Jag har redan länge misstänkt, att riddar Blåskägg fallit offer för ett liknande öde. Hans lifsöden, såsom jag fann dem upptecknade, tillfredsställde på långt när icke det behof af klarhet och logik, som ständigt förtär mig. Jag upptäckte däri vid närmare eftertanke oöfverstigliga svårigheter. Man var alltför angelägen att få mig att tro på mannens grymhet, för att jag icke skulle tvifla därpå.

Dessa aningar bedrogo mig icke. Min förkänsla, som härledde sig af en viss kunskap om den mänskliga naturen, skulle snart förbytas i visshet, grundad på ovedersägliga bevis. Hos en stenhuggare i Saint-Jean-des-Bois upptäckte jag flera papper, som hade af seende på riddar Blåskägg, bland annat hans anteckningar om debet och kredit och en icke undertecknad besvärsskrift mot hans mördare, hvil-ken af för mig okända skäl aldrig inlämnades till domstolen. Dessa dokument bekräftade min tro, att han varit god och olycklig och att hans minne svärtats af ovärdigt förtal. Från detta ögonblick betraktade jag det som en plikt att skrifva hans verkliga historia utan att göra mig några falska förhoppningar angående framgången af ett sådant företag. Jag vet att detta försök till upprättelse är för-utbestämdt att falla i glömska och tystnad. Hvad förmår väl den nakna, osmyckade sanningen mot lögnens lysande bländverk?II.

Omkring år 1650 bodde på sina gods, mellan Compiégne och Pierrefonds, en rik adelsman vid namn Bernard de Montragoux, hvilkens förfäder innehaft rikets högsta ämbeten ; men han lefde långt från hofvet, i denna lugna obemärkthet, som härskade öfverallt dit konungens blick icke nådde. Hans slott les Guillettes var öfverfullt med dyrbara möbler, guld- och silfverkärl, gobeliner och broderier, som han hade undanlåst i husgerådskammare, dock icke af fruktan för att de skulle skadas af att vara i bruk; han var tvärt om frikostig och praktälskande. Men på den tiden förde de förnäma i allmänhet ett mycket enkelt lif på landet, läto tjänstefolket äta vid sitt bord och dansade om söndagarna med flickorna i byn. Likväl gåfvo de vid vissa tillfällen präktiga fester, sombjärt afstucko från den vanliga enkelheten. Därför måste de ha många vackra möbler och bonader i reserv. Det hade herr de Montra-goux också.

Hans slott, bvggdt under den götiska tiden, hade hela dess stelhet. Dess yttre såg ganska dystert och hotande ut med sina ruiner af stora torn, som raserats under oroligheterna i riket på salig kung Ludvigs tid. Dess inre erbjöd en angenämare syn. Rummen voro dekorerade i italiensk stil, och det stora galleriet i bottenvåningen var rikt prydt med upphöjda ornament, förgyllning och målningar.

I ena ändan af detta galleri befann sig ett litet rum, som man vanligen kallade »den lilla kammaren». Charles Perrault ger det icke något annat namn. Men det är icke utan vikt att veta, att man också kallade det de olyckliga prinsessornas kammare, emedan en florentinsk målare hade på dess vägar framställt Dirces sorgliga historia, denna solens dotter som af Antiopes söner fastbands vid hornen på en tjur; äfvenså Niobe, som på berget Sipvlos be-grät sina barn, som blifvit träffade af himmelska pilar, och Procris bjudande sitt bröst ät Cefales spjut. Dessa bilder voro alldeles som lefvande, och porfyrgolfvet i rummet såg ut som om det varit fläckadt af de olyckliga kvinnornas blod. En dörr ledde från detta rum ut till vallgrafven, där det nu icke fanns något vatten.

Stallet var en präktig byggnad, belägen på något afstånd från slottet. Det rymde sextio hästar och hade plats för tolf förgyllda karosser. Men det som i synnerhet gjorde les Guillettes så förtjusande var kanalerna och skogarna rundt omkring, där man kunde hänge sig åt jaktens och fiskets nöjen.

Många af traktens invånare kände icke herr de Montragoux under något annat namn än riddar Blåskägg, ty så kallades han af folket. Hans skägg var verkligen blått, men det var blått endast därför att det var svart, och det var i följd af sin djupa svärta som det såg blått ut. Man får icke föreställa sig herr de Montragoux såsom liknande den vederstyggli-ge trehöfdade Tyfon, som man ser i Aten, leende i sitt tredelade indigoblå skägg. Man närmar sig bra mycket mera sanningen genom att jämföra herren till les Guillettes med dessa skådespelare eller präster, hvilkas nyrakade kinder skifta i blått. Herr de Montragoux hade icke spetsigt hakskägg, som hans farfar vid Henrik den andres hof, icke heller bar han det i solfjäderform som hans farfarsfar, hvil-ken dödades i slaget vid Marignan. I likhet med herr de Turenne, hade han endast mustascher och ett litet pipskägg ; hans kinder sågo

blåa ut; men hvad man än må säga, så missklädde det icke den gode riddaren, och han såg alls icke anskrämlig ut därigenom. Det gaf honom endast ett mera manligt utseende, och om han såg litet morsk ut, så var det ingenting som kunde verka afskräckande på kvinnorna. Bernard de Montragoux var en ståtlig man, stor, bredaxlad, kraftig och sund, ehuru landtlig och medförande en doft af skog och mark snarare än af salong. Likväl måste det erkännas att han icke behagade kvinnornaså mycket som han borde göra, rik och väl-skapad som han var. Därtill var hans blyghet skulden och inte hans skägg. Kvinnorna hade för honom en oemotståndlig dragningskraft, men han hyste för dem på samma gång en oöf-vervinnelig fruktan. Han fruktade dem lika mycket som han älskade dem. Se där roten och upphofvet till alla hans motgångar. Då han såg en dam för första gången, hade han hellre dött än talat ett ord till henne, hur mycket hon än föll honom i smaken; han försjönk i en dyster tystnad och visade sina känslor endast genom att rulla med ögonen på det förfärligaste sätt. Denna blyghet utsatte honom för alla möjliga obehag och hindrade honom i synnerhet från att knyta förbindelse med blygsamma och tillbakadragna kvinnor, under det han var räddningslöst prisgifven åt de djärfva-res och dristigares anfall. Detta blef hans lifs olycka.

Fader- och moderlös i späd ålder och sedan han genom denna falska blygsamhet och rädsla, som han icke kunde öfvervinna, tillbaka-visat flera fördelaktiga och hedersamma giftermål, äktade han en fröken Colette Passage, som nyss kommit till trakten efter att ha förtjänat litet pengar på att förevisa en dansande björn i landets städer och byar. Han älskade henne af all sin makt och af alla sina krafter. Och man måste erkänna att hon var behaglig att skåda med sin yppiga växt och sin friska, något solbrända hy. Först var hon glad och förtjust öfver att vara en förnäm dam; hennes hjärta, som icke var dåligt, rördes af godheten hos denne förnäme och kraftige man, hvilken för henne var den lydigaste tjänare och mest förtjuste älskare. Men efter ett par månader längtade hon efter sitt kringflackande lif. Midt ibland alla rikedomar, öfverhopad med kärlek och ömhet, hade hon intet annat nöje än att uppsöka sin forne kamrat i den håla där han försmäk-tade, med kedja om halsen och ring i nosen, och gråtande kyssa honom på ögonen. Då herr de Montragoux såg henne så bedröfvad, blef han själf bedröfvad, och hans sorgsenhet ökade hans makas. De ömhetsbetygelser och omsor-

2 — 092522. Fr an c e, Riddar Blåskäggs sju hustrur.ger, som han slösade på henne, föreföllo den stackars kvinnan motbjudande. En morgon då herr de Montragoux vaknade, fann han icke Colette vid sin sida. Han sökte henne för-gäfves i hela slottet. Dörren till de olyckliga prinsessornas rum stod öppen. Det var den vägen, som hon hade gått för att komma bort från slottet med sin björn. Riddar Blåskäggs smärta var plågsam att se. Oaktadt ihärdiga efterforskningar hörde man aldrig mera af Colette Passage.

Herr de Montragoux begrät henne ännu, då han på en fest kom att dansa med Jeanne de La Cloche, dotter till rättsdomaren i Com-piégne, och blef kär i henne. Han friade och fick henne genast. Hon tyckte om vin och drack omåttligt. Hennes dryckenskapsbegär ökades till den grad, att hon inom ett par månader såg ut som en tunna med ett fullmånsansik-te på. Det värsta var, att denna tunna, när hon blef uppretad, beständigt rullade genom salar och gångar under skrik och svordomar och låtande vin och okvädinsord strömma öfveralla hon mötte. Herr de Montragoux var nästan bedöfvad af fasa och afsmak. Men han samlade genast mod och försökte genom fasthet och tålamod bota sin maka för denna motbjudande last. Böner, föreställningar, hotelser, allt försökte han. Ingenting hjälpte. Han vägrade henne vin ur sin källare; hon skaffade sig sådant utomhus och berusade sig ännu mera.

För att gifva henne afsmak för den älskade drycken, lade han kattmynta i vinbuteljerna. Hon trodde att han ville förgifta henne, rusade på honom och stack en köksknif tre tum in i kroppen på honom. Han trodde att han skulle dö, men hans vanliga mildhet öfvergaf honom icke. »Hon är mera att beklaga än klandra», sade han. En dag hade man glömt att stänga dörren till de olyckliga prinsessornas kammare, Jeanne de La Cloche gick dit in, som vanligt ganska omtöcknad, och då hon fick se de målade figurerna på väggarna, i olika ställningar af smärta och dödsångest, tog hon dem för verkliga kvinnor och flydde för-färad ut i det fria, skrikande på mord. På hon hörde riddar Blåskägg ropa och komma skyndande efter henne, kastade hon sig vansinnig af förskräckelse i ett vattendrag och drunknade. Säkert är, ehuru man har svårt att tro det, att hennes man sörjde öfver hennes död, ett så medlidsamt hjärta hade han.

Sex månader efter denna olyckshändelse äktade han utan vidare omständigheter Gi-gonne, dotter till hans förpaktare Traignel. Hon gick i träskor och luktade lök. En ganska vacker flicka, fast hon vindade med ena ögat och haltade litet. Så snart hon blifvit gift drömde denna gåsvakterska, som gripits af en vansinnig högfärd, icke om annat än ny prakt och mera ståt. Hon fann icke sina brokadklänningar nog dyrbara, pärlhalsbanden nog vackra, rubinerna nog stora, karosserna nog förgyllda, sina dammar, skogar och åkrar nog vidsträckta. Riddar Blåskägg, som aldrig lidit af äregirighet, plågades af sin gemåls högmod. Då han i sin oskuld icke visste, hvilket som var rättast att vara stolt som hon eller blygsamsom han, förebrådde han sig nästan en anspråkslöshet som stred emot hans gemåls högtflygande önskningar, och i sin osäkerhet ömsom uppmanade han henne att med måttlighet njuta af denna världens goda och ömsom uppeggade han sig själf att söka lyckan vid kanten af afgrunden. Han var nog klok, men kärleken till hustrun öfvervann hans klokhet. Gigonne tänkte icke på annat än att uppträda i stora världen, låta presentera sig på hofvet och bli konungens älskarinna. Då hon icke kunde komma så långt, tynade hon bort af förargelse, fick gulsot och dog. Den sörjande riddar Blåskägg lät uppresa en präktig minnesvård på hennes graf.

Den gode riddaren, nedtyngd af så beständiga äktenskapliga motgångar, hade kanske icke tagit sig någon mera hustru; men han blef själf tagen till äkta af fröken Blanche de Gibeaumex, dotter till en kavalleriofficer, som endast hade ett öra, det andra påstod han sig ha förlorat i konungens tjänst. Hon hade mycket godt hufvud och begagnade sig där-af för att bedraga sin man. Hon bedrog honom med alla adelsmän i trakten. Hon utvecklade därvid en sådan fintlighet, att hon bedrog honom på slottet midt för näsan på honom utan att han märkte någonting. Den stackars Blåskägg misstänkte nog något men visste icke livad. Olyckligtvis för henne använde hon all sin konst att bedraga mannen och var icke nog försiktig då hon bedrog sina älskare, d. v. s. hon dolde icke nog för den ene att hon bedrog honom med en annan. En dag blef hon i de olyckliga prinsessornas kammare öfverraskad tillsammans med en adelsman, som hon älskade, af en annan adelsman, som hon hade älskat och hvilken i ett anfall af svartsjuka stack ihjäl henne med sin värja; några timmar senare fann en slottstjänare henne här död, och den fasa som rummet ingaf ökades ännu mera genom denna händelse. Den stackars riddar Blåskägg, som på en gång fick veta sin mångdubbla vanheder och sin hustrus tragiska slut, tröstade sig icke öfver den senare olyckan med tanken på den förra. Han älskade lidelsefulltBlanche de Gibeaumex och mycket mer än han hade älskat Jeanne de la Cloche, Gigonne Trai-gnel, ja till och med Colette Passage. Då han fick veta att hon beständigt bedragit honom men icke någonsin mera skulle kunna göra det, kände han en sådan sorg och smärta, som, långt ifrån att stilla sig, tilltog med hvarje dag. Hans lidanden blefvo outhärdliga, de ådrogo honom en sjukdom, som satte hans lif i fara.

Sedan läkarne utan framgång användt diverse medikamenter, förklarade de att det enda botemedlet för hans onda var att taga en ung hustru. Han kom då att tänka på sin syssling Angèle de la Garandine, som han trodde sig lätt skola få, emedan hon ingenting ägde. Det, som förmådde honom att välja henne, var att hon ansågs för enfaldig och menlös. Som han blifvit bedragen af en begåfvad kvinna, ansåg han ett dumhufvud vara lugnare. Han gifte sig med fröken de la Garandine och märkte snart ohållbarheten af sina beräkningar. Angèle var mild, Angèle var god, Angèle älskade honom; det fanns intet ondt i henne,men till och med de minst sluga kunde locka henne därtill när som helst. Man behöfde endast säga : »Gör så här annars kan landstrykar-ne komma», »Kom med hit in, annars äter var-ulfven upp dig» eller »Blunda och tag in det här lilla pillret», och genast gjorde denna oskuld allt hvad skälmarne ville, och hvad det var, kan man tänka sig, ty hon var mycket vacker. Herr de Montragoux, bedragen af denna oskuld lika mycket som af Blanche de Gibeau-mex, hade dessutom den olyckan att veta det, ty Angèle var alltför uppriktig att dölja något för honom. Hon sade till honom: »Min herre, så här sade man åt mig; så här gjorde man med mig; man tog ifrån mig det här; det där såg jag; det där kände jag.» Och i sin menlöshet förorsakade hon den stackars riddaren outsägliga kval. Han led med ståndaktighet. Men ibland kunde det hända att han gaf henne ett par örfilar och sade : »Du är en gås !» Dessa örfilar lade grunden till det rykte om grymhet, som sedan hängde fast vid honom. En tiggarmunk, som passerade les Guillettes medan herrde Montragoux var på beckasinjakt, fann fru Angèle i färd med att sy en dockkjol. Den gode munken, hvilken märkte att hon var lika enfaldig som vacker, förde henne med sig på sin åsna, under uppgift att ängelen Gabriel

väntade i ett skogsnår för att sätta på henne strumpeband af pärlor. Det tros att hon blef uppäten af vargar, ty man såg henne aldrig mer.

Hur kunde riddar Blåskägg efter en så sorglig erfarenhet besluta sig för att ingå ett nytt äktenskap? Det är livad ingen kan förstå, som icke känner ett par vackra ögons makt öfver ett lättrördt hjärta. Den hederlige riddaren träffade på ett slott i grannskapet, där han brukade umgås, en ung förnäm föräldralös flicka vid namn Alix de Pontalcin, som, bestulen på alla sina ägodelar af en sniken förmyndare, hade för afsikt att gå i kloster. Välvilliga vänner lade sig emellan för att förmå henne att frångå sitt beslut och i stället mottaga herr de Montragoux' giftermålsanbud. Hon var en fullkomlig skönhet. Riddar Blåskägg, somväntat sig att i hennes armar få njuta en outsäglig lycka, blef ännu en gång sviken i sina förhoppningar och erfor en missräkning, som i följd af hans temperament måste kännas ännu svårare än de obehag han rönt i sina föregående äktenskap. Alix de Pontalcin vägrade hårdnackadt att gifva verklighet åt den förening, som hon likväl samtyckt till. Förgäfves uppmanade herr de Montragoux henne att bli hans hustru, hon motstod hans böner, tårar och föreställningar, tillät icke sin man de minsta smekningar och stängde in sig i de olyckliga prinsessornas kammare, där hon kunde stanna ensam och skygg hela nätterna igenom. Man visste aldrig orsaken till ett motstånd, som var så stridande mot både mänskliga och himmelska lagar; man tillskref det herr Montragoux' blåa skägg, men det vi förut sagt om skägget i fråga gör ett sådant antagande föga troligt. För öfrigt är detta en sak, som det är svårt att resonera om. Den stackars mannen led de grymmaste kval. För att få glömska jagade han med raseri, sprängande hästar,hundar och drefkarlar. Men när han uttröttad och ledbruten återkom hetn, var åsynen af fröken de Pontalcin nog för att uppväcka hans krafter och hans lidande. Till slut uthärdade han icke längre, utan vände sig till Rom för att få detta skenäktenskap upphäfdt; enligt den kanoniska lagen och medelst en vacker gåfva till den helige fadern lyckades det honom också. Om herr de Montragoux skildes från fröken de Pontalcin med alla de vördnads-betygelser man är skyldig en kvinna och utan att slå sönder sin käpp på hennes rygg, så var det därför att han hade en ädel själ och ett godt hjärta och var herre öfver sig själf så väl som öfver les Guillettes. Men han svor på att hädanefter skulle inga kjol tyg komma in i hans hus. Lycklig han, om han hållit sin ed ända till slutet!III.

Några år hade förflutit sedan herr de Montragoux af skedat sin sjätte hustru, och i trakten hade man icke mer än ett svagt minne af de äktenskapliga olyckor som härjat den gode riddarens hus. Ingen visste riktigt hvad det blifvit af hans hustrur, och om aftnarna talade man i byn om hårresande historier ; somliga trodde på dem, andra icke. Vid denna tid kom en änka, som sett sina bästa dagar, vid namn Sidonie de Lespoisse och slog sig ner med sina barn på egendomen la Motte-Giron, två mil fågelvägen från les Guillettes. Ingen visste hvarifrån hon kom eller hvad hennes man hade varit. Somliga trodde sig ha hört att han innehaft någon befattning i Savoyen eller Spanien ; andra påstodo att han dött i Indien; andra trodde att änkan ägde stora rikedo-mar, andra betviflade detta på det högsta. E-mellertid lefde hon högt och inbjöd hela traktens adel till la Motte-Giron. Hon hade två döttrar, af hvilka Anne, den äldsta, som snart var på öfverhlifna kartan, utmärkte sig för sin slughet. Jeanne, den yngre dottern, var i giftas-åldern och dolde under en antagen menlöshet en brådmogen lif ser farenhet. Fru de Lespois-se hade också två söner, båda vackra och välväxta, den ene af dem var dragon, den andre musketör. Som jag sett hans fullmakt, vet jag att han var vid de svarta musketörerna. Man kunde icke se det då han gick till fots, ty de svarta musketörerna skiljas från de grå icke genom färgen på uniformen utan genom färgen på hästarna. De hade båda två guldbrode-rad blå klädes jacka utan ärmar. Dragonerna däremot kände man igen på deras skinnmössa, hvars spets kokett föll ned på ena örat. Dragonerna hade dåligt rykte om sig att döma af visan:

Det är dragonerna som komma,

Mamma, låt oss gömma oss!Men i hans majestäts båda dragonregementen kunde man icke uppspåra en så lider-lig sälle, en sådan snyltgäst och lågsinnad skurk som Cosme de Lespoisse. I jämförelse med honom var brodern en hederlig karl. Spelare och fyllbult hade Pierre de Lespoisse tur i spel och i kärlek ; några andra medel till uppehälle visste man honom icke ha.

Deras mor, fru de Lespoisse, lefde på stor fot på la Motte-Giron endast för att slå blå dunster i ögonen på folk. I självfva verket ägde hon ingenting och var skyldig för allt, till och med för sina löständer. Hennes kläder, möbler,

hästar, vagnar och tjänare hade hon fått låna af ockrare i Paris, hvilka hotade att taga alltsammans tillbaka, om hon icke snart lyckades gifta bort någon af sina döttrar med en rik adelsman, och den stackars Sidonie väntade sig i hvar je ögonblick att få stå där beröf-vad allt i sitt tomma hus. Tvungen att snart finna en måg hade hon kastat sina ögon på herr de Montragoux, som hon anade var enfaldig, lätt att bedraga, mild och lättantändlig underett barskt och afskräckande yttre. Döttrarna bistodo hennes planer, och vid hvarje sammanträffande bombarderade de den stackars Blåskägg med ömma ögonkast, hvilka trängde rakt till hans hjärta. Han gaf snart vika för de båda fröknarna Lespois-ses tjusningskraft. Glömsk af sina eder, tänkte han icke på annat än att få gifta sig med endera af dem, ty han fann dem båda två lika vackra. Efter något uppskof, mera förorsakadt af hans blyghet än af någon tvekan, begaf han sig i full gala till la Motte-Giron och framställde sin begäran för fru de Lespoisse, i det han lät henne bestämma hvilken af döttrarna hon ville gifva honom. Fru Si-donie svarade artigt, att hon hyste stor aktning för honom och att hon gaf honom tillåtelse att göra sin kur för den af fröknarna de Lespoisse, som han tyckte bäst om.

Gör ert bästa att behaga, min herre, sade hon, jag skall bli den första att glädja mig åt er framgång.

För att bli närmare bekanta inbjöd riddarBlåskägg Anne och Jeanne de Lespoisse tillika med deras mor, bröder och en mängd andra damer och herrar att tillbringa fjorton dagar på slottet les Guillettes. Det blef nu idel promenader, jakt- och fiskepartier, baler och fester, banketter och förlustelser af alla slag.

Herr de la Merlus, en ung adelsman som damerna de Lespoisse hade fört med sig, ordnade klappjakterna. Riddar Blåskägg hade de vackraste jakthundarna och hästarna i trakten. Damerna täflade med herrarne i ifver vid dessa hjortjakter. Man förföljde icke alltid djuret, utan de jagande förirrade sig par om par, träffades åter och förirrade sig på nytt i skogen. Herr de la Merlus red oftast vilse i sällskap med Jeanne de Lespoisse, och en hvar å-terkom på aftonen till slottet upplifvad af sina äfventyr och nöjd med sin dag. Efter några dagars iakttagelse föredrog den gode herr de Montragoux bestämdt den yngre systern Jeanne som var mera fräsch, hvilket icke vill säga detsamma som mera oerfaren. Han visade tydligt sin förkärlek, som han icke behöfde dölja,ty hon var tillmötesgående, dessutom var han rättfram och uppriktig. Han uppvaktade den unga damen så godt han kunde, talade sällan till henne i brist på vana, men såg på henne med rullande ögon och i det han utstötte så djupa suckar, att han kunnat få en ek att falla omkull. Ibland började han skratta så att bordskärlen darrade och rutorna i fönstren skallrade. Han ensam i hela sällskapet märkte ej herr de Merlus' trogna uppvaktning hos fru de Lespoisses yngsta dotter, eller om han märkte något fann han intet ondt däri. Hans erfarenhet om kvinnorna var icke nog att göra honom misstänksam, och han tviflade icke på den han älskade. Min mormor brukade säga, att erfarenheten betyder intet här i lifvet utan att man förblir sådan man är. Jag tror att hon hade rätt, och den sanningsenliga historia, som jag här upptecknat, tycks icke ge henne orätt.

Riddar Blåskägg utvecklade vid dessa fester en sällsynt prakt. Vid nattens inbrott upplyste tusentals facklor gräsplanen framför

3—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.slottet och de där uppställda borden, som dignade af alla de läckerheter som skog och mark frambringade; betjänter och tjänstflickor voro klädda som fauner och dryader. Musikanter läto oafbrutet höra vackra symfonier. Mot slutet af måltiden kommo byns skollärare och lärarinnor, följda af sina elever, och uppläste ett hälsningstal till herr de Montragoux och hans gäster. En astrolog i hög, spetsig mössa läste i damernas händer deras tillkommande kärleksäfventyr. Riddar Bläskägg bjöd alla sina underhafvande på vin och utdelade med egen hand bröd och kött åt fattiga familjer.

Klockan tio på aftonen drog hela sällskapet, af fruktan för nattkylan, sig in i slottsrummen, som voro upplysta af otaliga vaxljus, och där det fanns spelbord för alla möjliga spel: lanter, biljard, reversi, fortuna, tourniquet, schack, brädspel och tärningspel. Riddar Blåskägg hade beständigt otur i dessa spel och förlorade alla aftnar stora summor. Det enda, som tröstade honom öfver en så envis otur, var att se de tre damerna de Lespoisse vinna oupphörligt.Jeanne, den yngsta, som beständigt satsade tillsammans med herr Merlus, vann hela högar med guld. Fru de Lespoisses båda söner gjorde sig också en god recett på reversi och lanter, de hade alltid den mest förbluffande tur på hasardspel. Man fortsatte att spela till långt inpå natten. Ingen kunde sofva under så

underbara förlustelser, och, som författaren till den första berättelsen om riddar Blåskägg säger, »man tillbringade hela natten med att spela hvarandra alla möjliga spratt». Dessa timmar voro utan fråga de angenämaste på hela dygnet, ty under sken af lek och skämt drogo de, som fattat tycke för hvarandra, fördel af mörkret för att gömma sig undan i en alkov. Herr de la Merlus förklädde sig en gång till djäf-vul, en annan gång till spöke eller varulf för att skrämma de sofvande, men han slutade alltid med att smyga sig in i fröken Jeanne de Lespoisses rum. Den gode riddar Blåskägg blef icke bortglömd under dessa lekar. Fru de Lespoisses båda söner lade klipulver i hans säng och brände stinkande ämnen i rummet.Eller också placerade de en kruka full med vatten ofvanpå hans dörr på ett sådant sätt, att riddaren icke kunde öppna dörren utan att få vattnet öfver sig. De spelade honom, med ett ord, alla möjliga puts till förnöjelse för sällskapet, och riddar Blåskägg fördrog dem med sin vanliga långmodighet.

Han framställde nu sitt frieri, som fru de Lespoisse besvarade gynnsamt, ehuru, efter hvad hon sade, hennes hjärta höll på att brista vid tanken på att gifta bort en af sina döttrar. Bröllopet firades på la Motte-Giron med öfverdådig prakt. Fröken Jeanne, som såg utomordentligt bra ut, hade en klänning af bara point-de-France-spetsar och håret i tusen lockar. Hennes syster Anne hade en grön sammetsklänning med guldbroderier. Deras fru mor bar en dräkt af gyllenduk med svarta che-niljer och ett garnityr af pärlor och diamanter. Herr de Montragoux hade prydt sin svarta sammetsdräkt med alla sina stora diamanter; han såg mycket bra ut och hade ett uttryck af oskuld och blyghet, som behagligt stack af mothans herkuliska växt och blå haka. Brudens bröder voro naturligtvis elegant utstofferade, men herr de la Merlus i sin rosenröda sammetsdräkt med pärlbroderier öfverglänste alla.

Genast efter vigseln kommo judarne, som hade hyrt ut de vackra kläderna och smyckena till bruden och hennes familj, och återtogo dem samt förde dem tillbaka till Paris.IV.

En hel månad var herr de Montragoux den lyckligaste människa i världen. Han dyrkade sin hustru och betraktade henne som en ängel af renhet. Hon var något helt annat, men en slugare än stackars Blåskägg skulle ha bedragit sig på henne, så listig och knepig var hon, och så fullkomligt lät hon leda sig af sin mor, den klokaste ränksmiderska i hela Frankrike. Denna dam hade slagit sig ner på les Guillettes tillika med sin äldsta dotter Anne, sina båda söner Pierre och Cosme samt herr de la Merlus, som' följde fru de Montragoux likt en skugga. Detta förargade en smula den äkta mannen, som beständigt skulle velat ha sin hustru för sig själf, men som icke misstyckte den vänskap hon hyste för den unge adelsmannen, emedan hon sagt att han var hennes dibroder.Charles Perrault säger att riddar Blåskägg, en månad efter sitt äktenskaps ingående, blef tvungen att göra en resa på sex veckor i och för en viktig affär, men han tycks vara okunnig om orsakerna till denna resa, och man har misstänkt att det var en svartsjuk äkta mans vanliga list för att öfverraska sin hustru. Saken förhöll sig i självfva verket så: herr de Montragoux begaf sig till le Perche för att mottaga arfvet efter sin kusin d’Outarde, som ärofullt stupat för en kanonkula i slaget vid les Dunes, under det han spelade tärning på en trumma.

Före sin afresa bad herr de Montragoux sin hustru att roa sig på bästa sätt under hans frånvaro. — Skicka efter era väninnor, min fru, sade han, roa er bra och spar icke på mat och dryck.

Han lämnade henne alla sina nycklar, och visade på så sätt att hon i hans frånvaro var ensam härskande öfver hela godset les Guil-lettes.

— Se här, sade han, äro nycklarna till debåda stora husgerådskamrarna; den här är till silfverskåpet, där de guld- och silfverkärl förvaras, som icke dagligen äro i bruk; den här nyckeln hör till min kassakista, där jag har mina pengar, den här är till mitt smyckeskrin och den här går till alla våningarna. Den här lilla nyckeln hör till kammaren i slutet på stora galleriet i nedre våningen; ni får gå öfver-allt, ha hand om allt.

Charles Perrault påstår att herr de Mont-ragoux tilläde:

— Men lilla kammaren förbjuder jag er att gå in i, jag förbjuder det så strängt, att om så skulle vara att ni öppnade dörren, kan ni vänta er hvad som helst af min vrede.

Riddar Blåskäggs biograf har, då han till-skref honom dessa ord, begått det felet att utan närmare granskning

antaga den version af tilldragelsen, som damerna de Lespoisse gifvit. Herr de Montragoux uttryckte sig på ett helt annat sätt. Då han öfverlänmade till sin gemål den lilla nyckeln, som helt enkelt hörde till de olyckliga prinsessornas kammare, hvilken viflera gånger haft tillfälle att tala om, framställde han för sin kära Jeanne en önskan att hon icke skulle gå in i ett rum, som han ansåg vara ödesdigert för sin husliga lycka. Ty det var ju genom det rummet, som hans första och utan fråga bästa hustru hade flytt med sin björn; där hade Blanche de Gibeaumex bedragit honom otaliga gånger med olika män; dess porfyrgolf hade till slut fläckats af en brottslig men dyrkad kvinnas blod. Var icke detta tillräckligt för att herr de Montragoux skulle sätta onda aningar och dystra minnen i förbindelse med tanken på detta rum?

De ord han ställde till Jeanne de Lespoisse förrådde de tankar och önskningar, hvaraf hans själ var uppfylld. Här äro de noggrant återgifna:

— Jag har ingenting att dölja för er, min fru, och jag skulle anse det som en skymf mot er att icke låta er få alla nycklar till den boning, som tillhör er så väl som mig. Ni kan således gå in i den lilla kammaren likaväl som i alla de andra rummen i huset; men om nivill lyda mitt råd, så gör ni det inte, jag vore tacksam om ni afhölle er därifrån, emedan rummet uppväcker sorgliga tankar och onda aningar hos mig mot min vilja. Jag skulle bli förtviflad om det hände er någon olycka eller om jag ådroge mig ert missnöje, och ni täckes därför ursäkta mina, dess bättre obefogade, farhågor, då de äro yttringar af min ömma oro och kärleksfulla omsorg om er.

Sedan han sagt dessa ord, omfamnade den gode riddaren sin maka och for med diligensen till le Perche.

»Grannkvinnorna och väninnorna», säger Charles Perrault, »väntade icke tills de blefvo efterskickade utan kommo genast till den nygifta unga frun, så otåliga voro de att få se alla de rikedomar, hon hade i sitt hus. De började genast ströfva genom rum och klädkammare, alla fyllda med dyrbara saker, och upphörde icke att öfverdrifva och afundas väninnans lycka.»

Alla de som skrifvit om detta ämne tillägga att fru de Montragoux icke gladde sig åt attbetrakta alla dessa rikedomar, så brådtom hade hon att få öppna dörren till den lilla kammaren. Det är fullkomligt sant, och som Perrault säger, »hennes nyfikenhet plågade henne så, att hon, utan tanke på det oartiga i att lämna sitt främmande, skyndade dit utför en liten baktrappa med en sådan fart, att hon så när brutit halsen af sig.» Det är intet tvifvel om den saken, men hvad ingen har berättat är att orsaken till hennes brådska var den, att herr de la Merlus väntade henne i den lilla kammaren.

Ända sedan hon först kom till les Guillettes mötte hon den unge adelsmannen där alla dagar och snarare två gånger om dagen än en, utan att tröttna på dessa för en nygift fru så föga passande sammanträffanden. Det är omöjligt att bedraga sig på naturen af Jeannes och den unge mannens förhållande till hvarandra, de voro hvarken oskyldiga eller hederliga. Ack! om fru de Montragoux endast angripit sin makes heder, skulle hon visserligen ådragit sig eftervärldens klander, men densträngaste moralpredikant skulle ha funnit förmildrande omständigheter för denna så unga kvinna i tidens seder, hofvets och hufvudsta-dens exempel, följderna af en dålig uppfostran, en lastbar moders råd, ty fru Sidonie uppmuntrade sin dotters kärleksäfventyr. Förståndigt folk skulle förlåtit henne ett så ljuft felsteg; hennes synd skulle betraktats som alltför vanlig för att anses som varande en bland de större, och man skulle funnit att hon gjort såsom alla andra. Men icke nöjd med att förgripa sig på sin makes heder, tvekade Jeanne de Les-poisse icke att förgripa sig på hans lif.

Det är i det lilla rum, som kallades de olyckliga prinsessornas kammare, som Jeanne de Lespoisse, fru de Montragoux, lade råd med herr de la Merlus om sin ömme och trogne makes död. Senare påstod hon, att hon i rummet sett upphängda sex mördade kvinnors lik, hvilkas stelnade blod betäckte stengolfvet, och att hon, igenkännande Blåskäggs sex föregående hustrur, förutsett hvilket öde som väntade henne själf. I så fall skulle det ha varitmålningarna på väggarna, som hon tagit för stympade lik, och hennes hallucinationer kunde då jämföras med lady Macbeths. Men det är högst antagligt att Jeanne hittade på hela historien för att rättfärdiga sin mans mördare genom att förtala deras offer. Herr de Mont-ragoux’ död blef bestämd. Vissa bref, som jag har i min ägo, komma mig att tro att fru Si-donie de Lespoisse tog del i sammansvärjningen. Hvad hennes äldsta dotter beträffar, var hon själen däri. Anne de Lespoisse var den värsta af hela familjen. Hon var icke sensuell och

förblef kysk midt ibland sin familjs utsväf-ningar, icke så att hon vägrade sig nöjen, som hon ansåg vara ovärdiga, utan därför att grymhet var det enda hon fann nöje uti. Genom löfte om ett regemente skaffade hon sig medverkan till företaget af sina bröder Pierre och Cosme.V.

Det återstår oss nu att efter autentiska dokument och påtagliga bevis framställa berättelsen om det afskyvärdaste, lömskaste och fegaste äktenskapliga brott, som någonsin kommit till vår kännedom. Det brott, hvars alla enskildheter vi nu skola omtala, kan endast jämföras med det mord som natten till den 9 mars 1449 begicks på Guillaume de Flavy af hans unga svaga hustru Blanche d’Overbreuc, bas-starden d’Orbandas och barberaren Jean Boc-quillon. De kväfde Guillaume under hufvud-kudden, slogo honom med vedträn och läto honom förblöda som en kalf. Blanche d'Over-breuc kunde bevisa att hennes man velat dränka henne, under det att Jeanne de Lespoisse öfverlämnade åt lönnmördare en make, som älskade henne. Vi skola så opartiskt som möjligt återge handlingens gång.Riddar Blåskägg återkom något tidigare än han var väntad. Detta har gifvit folk den oriktiga uppfattningen att han, drifven af svartsjuka, ville öfverraska sin hustru. Glad och förtroendefull som han var, trodde han sig tvärtom göra henne en angenäm öfverraskning. Hans ömhet och godhet, hans lugna och lyckliga min kunde ha bevekt de hårdaste hjärtan. Herr de la Merlus och hela den afskyvärda familjen de Lespoisse sågo däri endast en större lätthet att bringa honom om lifvet och bemäk-tiga sig hans rikedomar, nu ökade genom det nya arfvet. Hans unga hustru mottog honom med leende min, lät honom omfamna sig och föra sig in i det gemensamma rummet och gjorde på allt sätt sin man till viljes. Morgonen därpå gaf hon honom tillbaka den nyckelknippa, som bli fvit henne anförtrodd. Men nyckeln till de olyckliga prinsessornas kammare fattades. Riddar Blåskägg bad henne vänligt om den. Efter några undanflykter och upp-skof öfverlämnade Jeanne den till honom.

Här komma vi till en fråga, som det icke ärmöjligt att afgöra utan att af vika från historiens område och begifva sig in på filosofiens. Charles Perrault säger uttryckligt att nyckeln till lilla kammaren var förtrollad, d. v. s. be-gåfvad med egenskaper som är motsatta naturlagarna, så som vi känna dem åtminstone. Här är rätta platsen att påminna om min ryktbare lärare, medlemmen af franska akademien, herr du Clos des Lunes’ föreskrift: »När det öfvernaturliga uppenbarar sig, böra häfdateck-nare icke förkasta det.» Jag vill därför i afse-ende på denna nyckel nöja mig med att återge den allmänna åsikten hos alla riddar Blåskäggs lefnadstecknare, nämligen att den var förtrollad. Detta är af stor vikt. Dessutom är den här nyckeln icke det enda af människohand skapade föremål, som varit begåfvadt med öfver-naturlig kraft. Sagan öfverflödar på förtrollade svärd. Arthurs svärd var förtrolladt. Likaså Jeanne d’Arcs enligt Jean Chartiers vederhäftiga utsago; den framstående krönike-skrifvaren anger som bevis härpå, att då klin-gan brast vägrade de båda styckena att åter lå-ta förena sig oaktadt alla ansträngningar af de skickligaste vapensmeder. Victor Hugo talar i ett af sina poem om »förtrollade trappor, i hvilka de alltid förirra sig». Många författare påstå till och med att det finns förtrollade människor, som kunna förvandla sig till vargar. Vi vilja icke försöka att bekämpa en så utbredd och fast tro, och vi skola akta oss för att söka afgöra, huruvida nyckeln till lilla kammaren var förtrollad eller icke, utan lämna åt den upplyste läsaren att utgrunda vår åsikt därvidlag, ty vår förtegenhet är icke detsamma som o-visshet, och däri ligger dess förtjänst. Men då vi läsa att nyckeln var fläckad med blod, befinna vi oss åter på vårt eget område eller kanske snarare vår egen domsaga, där vi äro i vår fulla rätt att bedöma fakta och närmare omständigheter. Den tilltro vi ha till de angifna källorna sträcker sig icke därhän att vi tro på detta, nyckeln hade inga blodfläckar. Det hade flutit blod i den lilla kammaren, men det var nu länge sedan. Vare sig man tvättat bort det eller det torkat af sig själft, så kunde nyckeln

4—092522. Fr an c e, Riddar Blåskäggs sju hustrur.icke bära märke däraf, och det, som den brottsliga makan i sin förvirring tog för en blodfläck, var en reflex af den rosiga morgonrodnaden på himmelen. Icke desto mindre märkte herr de Montragoux vid första ögonkastet på nyckeln, att hans hustru varit inne i den lilla kammaren. Han såg nämligen att nyckeln nu var blankare än då han lämnade den till henne och tänkte att den icke blifvit det annat än genom flitigt begagnande.

Det gjorde ett pinsamt intryck på honom, och han sade med ett sorgset leende till sin unga hustru.

— Min vän, ni har varit inne i lilla kammaren. Måtte hvarken ni eller jag få något obehag däraf! Detta rum har en olycksbrin-gande makt, som jag önskade att ni icke skulle utsätta er för. Jag skulle bli otröstlig, om ni nu fölle offer för dess makt. Förlåt mig; man är vidskeplig när man älskar.

Vid dessa ord, ehuru de på intet sätt voro skrämmande, ty Blåskäggs ton och utseende uttryckte endast kärlek och nedslagenhet, börja-de den unga fru de Montragoux att skrika med full hals:

— Hjälp! Han dödar mig!

Det var den öfverenskomna signalen, vid hvilken herr de la Merlus och fru de Lespoisse skulle kasta sig öfver Blåskägg och döda honom med sina värjor.

Men den unge adelsmannen, som Jeanne gömt i ett skåp inne i rummet, var den ende som visade sig. Då herr de Montragoux såg honom skrida till anfall med värjan i hand, satte han sig i försvarsställning.

Jeanne flydde förfärad och mötte i galleriet sin syster Anne, som inte alls var uppe i något torn såsom man sagt, ty slottstornen hade raserats på kardinal Richelieus befallning. Anne de Lespoisse var nu i färd med att inge sina bröder mod, ty bleka och darrande vågade de icke riskera en sammandrabbning.

Jeanne ropade bönfallande:

— Fort, fort, mina bröder, hjälp min älskare !

Då sprungo Pierre och Cosme in i kam-maren, där de funno herr de Merlus afväpnad på golfvet och riddar Blåskägg med knät på hans bröst. Förrädiskt stötte de sina svärd bakifrån genom kroppen på riddaren och stuc-ko honom upprepade gånger sedan han längesedan var död.

Riddar Blåskägg hade inga arfvingar. Hans änka blef ensam härskarinna öfver hans ägodelar. En del däraf använde hon till hemgift åt sin syster Anne, dessutom inköpte hon kaptensfullmakter åt sina båda bröder, men hon hade ändå tillräckligt kvar för att kunna gifta sig med herr de la Merlus, som blef en hederlig man så snart han blef rik.Det stora helgonet Nicolas’ underverk.Den helige Nicolas, biskop i Myra i Lycien, lefde på Konstantin den stores tid. De äldsta författare, som omnämna honom, prisa hans dygder, hans gärningar och förtjänster; de lämna otaliga bevis på hans helighet; men ingen af dem omtalar underverket med saltnings-karet. Icke heller omnämnes det i den Gyllene legenden. Denna tystnad är betydelsefull, men man beslutar sig likväl icke gärna för att förneka en så allmänt känd sak, bestyrkt af den namnkunniga visan:

Det vai en gång tre små barn,

Som gingo ut på åkern för att plocka ax...

I fortsättningen på visan få vi uttryckligen veta att en grym slaktare lade de stackars små »i ett saltningskar liksom grisar». Detta vill tydligen säga att han skar dem i stycken och förvarade dem, i saltlake. Just på det sättetsaltar man in fläsk: men sedan läser man med förvåning att de tre små barnen lågo sju år i saltlaken, under det att man vanligen börjar med en träspade taga upp köttstyckena ur karet redan efter sex veckor ungefär. Men det står uttryckligen i texten: sju år efter det brottet begicks kom den helige Nicolas till värdshuset. Han begärde kvällsvard. Värden satte fram ett stycke skinka.

— Jag vill inte ha den, den är inte god.

— Vill ni ha en bit kalf?

— Jag vill inte ha den, den är inte bra.

Jag vill ha af det salta köttet,

Som legat sju år i saltlaken.

När slaktaren hörde detta,

Ut genom dörren flydde han.

Genom händernas påläggning uppväckte Gudsmannen genast de små offren ur saltnings-karet.

Sådan är i korthet den okände författarens berättelse, hvilken bär en omisskännlig prägel af trovärdighet och sanning. Det är helt säkert en missriktad skepticism att anfalla för folkmedvetandet så lefvande minnen. Ocksåär det med den lifligaste tillfredsställelse, som jag funnit en utväg att förena visans auktoritet med den tystnad, hvilken iakttagits af den lycienske biskopens första lefnadstecknare. Salt-ningskarets underverk är sant, åtminstone i dess hufvuddrag; men det är icke den högt-salige biskopen af Myra, som utfört det, utan en annan sankt Nicolas, ty det fanns två med samma namn: den ene var, som sagdt, biskop i Myra i Lycien, den andre, af senare dato, biskop i Trinqueballe i Vervignole. Det blef mig förbehållet att finna denna skillnad på person. Det är biskopen i Trinqueballe som räddade de tre små gossarne ur karet; jag grundar mitt påstående på autentiska handlingar och besparar oss därigenom smärtan att se denna legends slut.

Jag har varit nog lycklig att återfinna hela historien om biskop Nicolas och de af honom uppväckta barnen. Jag har däraf gjort en berättelse, som jag hoppas man skall läsa med nöje och behållning.I.

Nicolas, som härstammade från en ryktbar släkt i Vervignole, gjorde sig redan i barndomen bemärkt för sin fromhet och afgaf vid fjorton års ålder löftet att helga sig åt Herren. Sedan han ingått i det prästerliga ståndet, valdes han ännu ung, på folkets enhälliga begäran och med ordenskapitlets bifall, till efterträdare åt den helige Cromodaire, Vervignoles apostel och Trinqueballes förste biskop. Han utöfvade med fromhet sitt herdakall, styrde med klokhet sina präster, undervisade folket och fruktade icke att uppmana de förnäma till rättvisa och måttlighet. Han var frikostig, gaf stora allmosor och förbehöll åt de fattiga största delen af sina rikedomar.

På en kulle, som dominerade staden, reste hans slott sina krenelerade murar och vakt-torn. Det utgjorde en tillflyktsort för alla, som förföljdes af den världsliga rättvisan. I salen på nedre botten, som var den största i hela Vervignole, stod ett dukadt bord så långt att de, som sutto vid dess ena ända, sågo det försvinna i fjärran som en obestämd punkt, och när man tände ljusen på bordet påminde det om den lysande komet, som visat sig i Vervignole för att förkunna konung Comus’ död. Biskop Nicolas satt i högsätet. Han förplägade där stadens och rikets förnämsta män samt en mängd präster och lekmän. Men på hans högra sida var en plats förbehållen för den fattige, som möjligen kom för att tigga om en bit bröd. Barnen voro i synnerhet föremål för den helige Nicolas’ omsorger. Han fröjdades åt deras oskuld och hade för dem en faders hjärta och en moders ömhet. Han ägde en apostels dygder och rena seder. I en munks enlda dräkt med en hvit käpp i handen besökte han hvar je år sina församlingsbor, angelägen att iå se allt med egna ögon; och för att ingen olycka, ingen oordning skulle kunna undgå ho-nom, genomströfvade han, åtföljd af en enda präst, de vildaste trakterna af sitt stift, om vintern befarande öfversvämrnade floder, bestigande snöbetäckta berg och fördjupande sig i ogenomträngliga skogar.

En gång då han, ridande pa sin mulåsna och åtföljd af diakonen Modernus, ända sedan daggryningen genomströfvat de mörka barrskogar, hemsökta af varg och lo, hvilka bekläda berget Marmouses öfre del, hejdades han vid nattens inbrott af taggiga busksnår, genom hvilka hans ök endast långsamt och med möda kunde bana sig väg. Med största svårighet följde diakonen Modernus honom på sin mulåsna, som bar deras packning.

Utmattad af hunger och trötthet sade gudsmannen till Modernus:

— Låt oss göra halt, min son, och om du har kvar litet bröd och vin, skola vi äta nu, ty » jag har knappt styrka nog för att fortsätta vår färd, och ehuru mycket yngre är du säkert nästan lika trött som jag.

•—Ers högvördighet, svarade Modernus, detåterstår oss hvarken en droppe vin eller en smula bröd, ty på er befallning har jag gifvit alltsammans under vägen åt personer, som voro mindre i behof af det än vi.

— Det är visst och sant, svarade biskopen, att om det hade funnits några kvarlefvor i din ränsel, skulle vi med nöje förtärt dem, ty det tillkommer dem, som styra Kyrkan, att lifnära sig af hvad de fattiga lämnat kvar. Men eftersom du ingenting har, är det emedan Gud velat så, och säkert vill Han det till vårt bästa. Det är möjligt att han för alltid undanhåller oss skälen till denna nåd; kanske också att han snart låter oss veta dem. Under tiden tror jag, att det bästa vi kunna göra är att fortsätta tills vi träffa på några mjölon- och björnbärsbuskar åt oss själfva och litet gräs åt våra mulåsnor, och att, sedan vi ätit, lägga oss till hvila på en bädd af löf.

— Som ers högvördighet behagar, svarade Modernus och dref på sin åsna.

De färdades hela natten och en del af morgonen, och sedan de bestigit en ganska branthöjd, befunno de sig plötsligt i skogsbrynet och sågo framför sig en slätt, öfver hvilken höjde sig en blekröd himmel, och som genomkorsades af fyra otydliga vägar, hvilkas slut förlorade sig i dimman. De valde den vänstra, som var en gammal romersk väg, fordom trafikerad af köpmän och pilgrimer, men öfvergifven sedan kriget ödelagt denna del af Vervignole. Tjocka moln hopade sig på himlen där man såg fåglarna fly bort, luften stod tung och tryckande öfver den tysta blygrå jorden, vid horisonten flammade blixtar. De påskyndade sina uttröttade mulåsnor. Plötsligt kom en vindstöt, som böjde trädens toppar och kom grenar och blad att rassla och knaka. Åskan mullrade, och stora regndroppar började falla.

Som de redo framåt i åskvädret på den af vatten forsande vägen, varseblefvo de vid skenet af en blixt ett litet hus, på hvilket en gren kristtorn var upphängdt, hvarmed angafs att det var en gästgifvargård. De stannade sina djur.

Värdshuset tycktes öde -r men värden visadesig slutligen med en på en gång ödmjuk och trotsig min; han bar en stor knif i bältet och frågade hvad de önskade.

— Tak öfver hufvudet, ett stycke bröd och en fingerborg vin, svarade biskopen, ty vi äro trötta och stela af köld.

Under det värden gick ned i källaren efter vin och Modernus förde åsnorna till stallet, satte sankt Nicolas sig vid den tynande eldbrasan och såg sig omkring i den nedrökta salen. Bänkar och kistor voro betäckta med smuts och damm; spindlarna spunno sina nät mellan de maskstungna takbjälkarna, där det hängde några magra knippor lök. Ett mörkt hörn uppfylldes af ett omfångsrikt, järnbandadt saltningskar.

På den tiden blandade de onda andarna sig mycket mer än nu i det dagliga lifvet. De hemsökte husen; gömda i saltkaret, smörkrukan eller på något annat ställe, spionerade de på människorna och vaktade på ett tillfälle att fresta och förleda dem till ondt. Änglarne visade sig då också oftare för de kristna än nu.En djäfvul, stor som en hasselnöt och dold bland glöden, tog till ordet och sade till biskopen.

— Betrakta detta saltningskar, min far, det är mödan värdt. Det är det bästa saltningskar i hela Vervignole. Det är ett mönster för alla saltningskar. När detta hus’ herre, mäster Ga-rum, mottog det ur en skicklig tunnbindares händer, gned han in det med enbär, timjan och rosmarin. Mäster Garum har icke sin like i att tappa blodet ur kött, befria det från ben och omsorgsfullt, efter alla konstens regler, stycka det samt inmänga det med de salter, som bevara det och ge det smak. Han är oöfverträff-lig i att blanda till, hopkoka, skumma, sila och hälla upp saltlaken. Smaka på hans rimsalta-de fläsk, Nicolas, och ni skall säkert ge mig rätt.

På talet, och i synnerhet på rösten, som gnisslade som en såg, igenkände biskopen den onde anden. Han gjorde korstecknet, och som en kastanj e hvilken kastas i elden sprack denlille djäfvulen genast med ett förfärligt brak, efterlämnande en obehaglig stank.

Och en skinande ängel från himlen visade sig för Nicolas och sade:

— Nicolas, som Herren älskar, vet, att tre små barn ligga i detta kar sedan sju år. Värdshusvärden Garum har huggit de små i stycken och saltat ned dem. Stå upp, Nicolas, och bed att de små uppstå från de döda. Ty på din förbön, o, biskop, skall Herren som älskar dig återskänka dem lifvet . . .

Under detta tal hade Modernus inkommit i salen, men han hvarken såg eller hörde ängeln, ty han var icke nog helig för att stå i förbindelse med de himmelska andarna.

Ängeln tilläde:

— Nicolas, Guds son, lägg dina händer på saltningskaret, och de tre små barnen skola stå upp.

Den helige Nicolas, uppfylld af fasa, medlidande, nitälskan och hopp, tackade Gud, och när värdshusvärden inträdde med en mugg i 5—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.hvardera handen, sade helgonet till honom med skräckinjagande röst:

— Garum, öppna saltningskaret!

Vid dessa ord tappade den förskräckte Garum, sina båda muggar.

Biskop Nicolas sträckte ut händerna och sade:

— Barn, stigen upp!

Vid dessa ord upplyftes locket på karet, och tre små gossar stego ur.

— Barn, sade biskopen till dem, lofven Herren, som genom mig uppväckt er ur saltningskaret.

Och i det han vände sig till värdshusvärden, som darrade i alla lemmar, sade han:

— Grymme man, se här de tre barn, som du så lömskt bragte om lifvet. Måtte du fasa för ditt brott och ångra det, på det att Gud må kunna förlåta dig!

Uppfylld af fasa, flydde värdshusvärden ut i ovädret under blixt och dunder.II.

Sankt Nicolas omfamnade de tre barnen och gjorde dem mildt åtskilliga frågor angående den plågsamma död, som de lidit. De berättade att Garum hade kommit till dem medan de plockade ax på fältet, fört dem med sig till värdshuset, gifvit dem vin att dricka och sedan skurit halsen af dem under sömnen.

De hade ännu på sig de trasor, i hvilka de varit klädda på sin dödsdag, och äfven efter sin uppståndelse bibehöllo de en skygg och rädd min.

Den största af de tre hette Maxime och var son till en lösaktig kvinna, som på en åsna följde efter hären i kriget. En natt föll han ur korgen, i hvilken hon bar honom, och blef kvar på landsvägen. Sedan dess hade han uppehållit lifvet medelst snatterier. Robin, den klenaste af dem, kom knappt ihåg sina föräldrar,ett bondfolk från högslätten som, alltför fattiga eller alltför snåla att kunna lifnära honom, hade satt ut honom i skogen. Sulpice, den tredje i ordningen, kände icke till sin börd, men en präst hade lärt honom trosbekännelsen.

Ovädret hade slutat. I den höga, klara luften kallade fåglarna på hvarandra med gälla skrin. Jorden låg leende och grön. Mo-dernus förde fram mulåsnorna, biskop Nicolas steg upp på sin åsna med Maxime framför sig insvept manteln; diakonen tog Sulpice och Robin bakom sig på sin, och så begåfvo de sig af i riktning mot Trinqueballe.

Vägen gick fram mellan sädesfält, vingårdar och ängar. Den helige Nicolas, som redan älskade barnen af hela sitt hjärta, ställde under färden en mängd lätta och för deras ålder lämpliga frågor till dem, såsom t. ex. »Hvad gör fem gånger fem?» eller »Hvad är Gud?» De svar han fick voro icke tillfredsställande. Men långt ifrån att skämma ut dem för deras okunnighet, tänkte han endastpå att så småningom skingra den genom att tillämpa de bästa pedagogiska metoder.

— Modernus, sade han, först skola vi lära dem de himmelska sanningar, som äro nödvändiga för deras frälsning, sedan de sköna konsterna och i synnerhet musik, för att de må kunna sjunga Herrens lof. Det är också lämpligt att ge dem undervisning i vältalighet, filosofi och naturkunnighet. Jag vill att de skola studera djurens skapnad och lefnadssätt, ty alla deras organ bekräfta genom sin underbara fulländning Skaparens vishet.

Den högvördige biskopen hade knappt slutat detta tal förr än en bondkvinna gick om dem på vägen, dragande efter sig vid grimman ett gammalt sto, så lastadt med löfruskor att benen darrade under det och det snafvade vid hvarje steg.

— Ack! suckade sankt Nicolas, den där stackars hästen bär mer än den orkar med. Till sin olycka äges han af hårda och orättfärdiga människor. Man bör icke lägga en för tung börda på någon, icke ens på ett lastdjur.Vid hans ord började de tre gossarne gapskratta. Biskopen frågade hvarför de skrattade så våldsamt.

— Emedan........, sade Robin.

— Därför att ......, sade Sulpice.

— Vi skratta, sade Maxime, därför att ni tager ett sto för en häst. Ni ser inte skillnaden, den är ändå mycket synlig. Förstår ni er då inte på djur?

— Jag tror, sade Modernus, att man först af allt får lära de här barnen hyfsning.

I hvarje stad, by, köping eller slott som de passerade lät sankt Nicolas invånarne beskåda barnen, som uppväckts ur saltningskaret, och berättade det stora underverk Gud hade gjort på hans bön, och alla gladde sig och välsignade honom därför. Underrättad af kurirer och resenärer om den underbara händelsen, kom Trinqueballes hela befolkning och mötte sin herde, utbredde dyrbara mattor och strödde blommor på hans väg. Med tårfyllda ögon betraktade folket de tre offren, som räddats ur saltningskaret, och ropade: Vivat! Mende stackars barnen förstodo inte bättre än att skratta och räcka ut tungan; och detta gjorde dem ännu mera beundrade och beklagade, såsom varande ett synbart tecken till deras oskuld och elände.

Den helige biskop Nicolas hade en fader-och moderlös systerdotter vid namn Mi-rande, som nyss fyllt sitt sjunde år, och som var honom kärare än hans ögons ljus. En hederlig änka, som hette Basine, uppfostrade henne till gudsfruktan, goda seder och oveten-het om det onda. Till denna kvinna anförtrodde han de tre så underbart räddade barnen. Hon var icke utan omdöme. Ganska snart märkte hon att Maxime var modig, Robin försiktig och att Sulpice ägde reflexions-förmåga; hon bemödade sig därför att förstärka dessa goda egenskaper, som i följd af människans medfödda ondska alltjämt visade benägenhet att fördärfvas och förvrängas; ty Robins försiktighet tog ofta formen af förställning och dolde för det mesta låga begär; Maxime fick anfall af raseri, och Sulpice bru-kade envist fasthålla vid oriktiga åsikter i de viktigaste frågor. Med allt detta voro de sorglösa barn, som plundrade fågelbon, stulo frukt i trädgårdarna, bundo kastruller vid svansen på hundar, hällde bläck i vigvattens-kärlen och lade finklippt tagel i Modernus’ säng. Om natten svepte de in sig i lakan och gingo uppklifna på styltor ut i trädgårdarna, där de skrämde vettet ur de tjänstflickor, som försinkat sig i armarna på sina älskare. De satte fullt med hvassa nålar i den stol, på hvil-ken fru Basine brukade sitta, och roade sig åt hennes plågor och den förlägenhet, hvari hon befann sig, då hon var alltför blygsam att på några villkor vilja i allas åsyn föra handen till det sårade stället.

Oaktadt sin ålder och sina förtjänster in~ gaf denna dam dem hvarken fruktan eller tillgifvenhet. Robin kallade henne gamla get, Máxime gamla borika, och Sulpice Balaams åsna. De plågade på alla sätt den lilla Miran-de, smutsade ner hennes vackra klänningar, fingo henne att ramla framstupa bland stenar-En gång körde de ner hennes hufvud ända till halsen i ett fat med sirap. De lärde henne att klifva öfver staket och klättra i träd, i strid med den anständighet som tillkom hennes kön, de lärde henne uttryck och fasoner som luktade värdshus och saltningskar på långt håll. Följande deras exempel kallade hon den vördnadsvärda fru Basine gamla get, eller till och med bara getsvans. Men hon förblef fullkomligt oskyldig. Hennes själs renhet var omöjlig att fläcka.

— Jag är glad, sade biskop Nicolas, att ha dragit upp dessa barn ur saltningskaret för att göra dem till goda kristna. De skola blifva Guds trogna tjänare, och deras förtjänster skola räknas mig till godo.

Tredje året efter deras uppståndelse, då de redan voro stora och ganska uppvuxna, lekte de en vårdag på ängen vid flodstranden, då Maxime, i ett anfall af dåligt lynne och med-födt öfvermod, kastade diakonen Modernus i vattnet, hvarifrån denne, som höll sig fast vid en pilgren, högljudt ropade på hjälp. Robinskyndade dit, låtsades vilja draga upp honom, men ryckte till sig hans ring och sprang bort.

Under tiden stod Sulpice orörlig kvar på stranden med armarna i kors och sade: — Modernus får ett sorgligt slut. Jag ser sex af-grundsandar i form af fladdermöss, som vänta på att uppfånga hans själ, då han dragit sin sista suck.

Den helige biskopen bedröfvades och suckade djupt, då han fick höra fru Basines och Modernus’ berättelse om denna allvarliga sak.

— Dessa barn, sade han, ha uppfödts i fattigdom af ovärdiga föräldrar. Deras stora elände har förorsakat deras karaktärslyten. Vi måste genom långmodighet och orubblig mildhet rätta deras fel.

— Ers högvärdighet, inföll Modernus, som klädd i sin nattrock och nattmössa darrade af feberrysningar och oupphörligt nös, ty badet hade skaffat honom en förkylning, det är möjligt att elakheten härleder sig af deras föräldrars ondska. Men hur kan ni förklara, hög-vördige fader, att denna vanvård frambragtolika, och jag kan

nästan säga motsatta fel hos dem alla tre, och att den nöd och öfver-gifvenhet, i hvilken de försatts innan de kom-mo i saltningskaret, gjort den ene vinnings-lysten, den andre våldsam och den tredje till andeskådare? Och denne sistnämnde skulle, om jag vore i ert ställe, herr biskop, icke vara den, som jag minst oroade mig för.

— Enhvar af dessa gossar, svarade biskopen, har sin svaga sida. Den dåliga behandlingen har vanställt deras själ på de punkter, som erbjöd det minst kraftiga motståndet. Låt oss rätta dem med iakttagande af tusen försiktighetsmått, af fruktan att öka det onda i stället för att minska det. Saktmod, mildhet och långmodighet äro de enda medel, som man bör använda till människors förbättring, kättare naturligtvis undantagna.

— Utan tvifvel, ers högvördighet, utan tvifvel, svarade Modernus och nös tre gånger. Men det finns ingen god uppfostran utan aga, eller disciplin utan straff. Det förstår jag mig på. Och om ni inte straffar dessa elaka poj-kar, så bli fva de värre än Herodes. Lita på mig!

— Modernus har kanske inte så orätt, sade fru Basine.

Biskopen svarade icke. Tillsammans med änkan och diakonen promenerade han längs en hagtornshäck, som spred en angenäm doft af honung och bittermandel. Vid en fördjupning i marken, där vattnet från en närbelägen källa samlade sig, stannade han framför en buske, hvars täta, knotiga grenar voro alldeles betäckta af flikiga, glänsande blad och hvita blomkvastar.

— Betrakta, sade han, denna lummiga och doftande buske, denna vackra hagtorn, denna ädla törnbuske, som är så stark och kraftig; ni ser att den är rikare på blad och blommor än alla de andra hagtornsbuskarna i häcken. Men lägg också märke till att den ljusa barken på dess grenar bär endast ett ringa antal mjuka, svaga, trubbiga taggar. Hur kommer detta sig? Jo, närd af en fuktig och fet jordmån, lugn och säker på de rikedomar somuppehålla dess lif, har den användt jordens safter till att föröka sin makt och ära; och alltför kraftig för att behöfva tänka på ett försvar mot svagare fiender, har den helt hängifvit sig åt sin härliga och storslagna fruktsamhet. Gå nu några steg uppför gångstigen och kasta era blickar på denna andra hagtornsbuske, som, mödosamt uppvuxen ur en stenig och torr mark, står där tynande, fattig på blad och grenar, och under sin hårda tillvaro samlar all sin kraft på att beväpna sig till försvar mot de otaliga fiender, som anfalla svaga varelser. Också är den idel taggar. Den smula saf, som finns inom den, har användts till otaliga tornar, stora vid basen, hårda och hvassa, intet har återstått till att skapa doftande, fruktbärande blommor. Mina vänner, det är med oss som med hagtornsbusken. Den vård, som skänkes vår barndom, gör oss bättre. En alltför hård uppfostran förhärdar oss.III

När Maxime uppnått sitt sjuttonde år, åsamkade han biskop Nicolas stor bedröfvelse och skandaliserade hela biskopsstiftet genom att samla ett band odågor af samma ålder som han själf, i afsikt att bortröfva flickorna i byn Grosses-Nates, belägen fyra mil norr om Trinqueballe. Expeditionen lyckades förträffligt. På natten kommo kvinnoröfvarne hem till staden igen, bärande på sina armar vett-skrämda jungfrur, som förgäfves riktade sina brinnande blickar och bönfallande händer mot himlen. Men när flickornas fäder, bröder och fästmän kommo för att hämta hem dem, vägrade de att återvända till byn, under förevändning att de skämdes allt för mycket och föredrogo att dölja sin skam i deras armar som förorsakat den. Maxime, som hade tagit de tre vackraste för egen del, lefde tillsammansmed dem på en liten egendom, hvilken lydde under biskopsgården. Skickad af biskopen infann sig diakonen Modernus under deras bort-röfvares frånvaro och knackade på porten, med uppgift att han kommit för att befria dem. De vägrade att öppna, och då han förehöll dem det syndfulla i deras lefnadssätt, slogo de öfver honom en kruka diskvatten jämte kärlet, som spräckte skallen på honom.

Mildt men bestämdt förebrådde biskop NicolasMaxime hans våldsdåd och sedeslöshet:

— Ack! suckade han, icke drog j ag dig upp ur saltningskaret för att du skulle förföra Ver-vignoles jungfrur!

Och han föreställde honom hela vidden af hans fel. Men Maxime ryckte på axlarna och vände honom ryggen utan att svara.

Vid denna tidpunkt samlade konung Berlu, under det fjortonde året af sin regering, en stor här för att bekriga mambournierna, hans rikes inbitna fiender, som landstigit i Vervig-nole och plundrade landets rikaste provinser

och dödade invånarne.Maxime lämnade Trinqueballe utan att taga afsked af någon. På några mils afstånd från staden fick han på en äng se ett sto, som var ganska bra, om man frånser att det var halt och enögdt, han hoppade upp på det och red bort i galopp. Följande morgon träffade han på en dräng, som skulle vattna en stor arbetshäst, genast steg han af stoet, klef upp på den stora hästen, befallde drängen att följa honom på det enögda stoet under löfte att taga honom till väpnare, om han blefve nöjd med honom. Sålunda utrustad inställde Maxime sig hos konung Berlu, som tog honom i sin tjänst. På kort tid blef han en af de förnämsta härförarne i Vervignole.

Under tiden gaf Sulpice biskopen ämne till ännu större farhågor; ty om Maximes fel voro stora, syndade han utan baktanke och bröt Guds bud utan att märka det och nästan omedvetet. Sulpice däremot var utstuderadt elak. Redan i barndomen bestämde han sig för det prästerliga kallet och studerade ifrigt både andliga och världsliga böcker, men hans självar som ett förgiftadt kärl, i hvilket sanningen förbyttes till lögn. Han syndade i anden; han omfattade irrläror med en förbluffande bråd-mogenhet, och i en ålder då man i allmänhet inga åsikter har ägde han ett öfverflöd af oriktiga sådana. Han fick en idé, som den onde troligtvis ingifvit honom. På en äng, som tillhörde biskopen, sammankallade han en mängd unga gossar och flickor af sin egen ålder och uppmanade dem, uppklifven i ett träd, att lämna sina föräldrar för att följa Jesus och i hopar genomströfva landet, brännande alla prästgårdar och kyrkoherdeboställen för att återföra kyrkan till den af evangelium påbjudna fattigdomen. Rörda och hänförda följde de unga botpredikanten på Vervigno-les vägar och tände under psalmsång eld på lador, plundrade kapell och härjade prästernas åkerfält. Flera af dessa vettvillingar för-gingos af trötthet, hunger och köld eller dödades af byinvånarne. Biskopsgården genljöd af prästernas klagomål och mödrarnas gråt. Den

6—092522. Fr an c e, Rtddar B läskäggs sju hustrur.fromme biskop Nicolas kallade till sig upphof-vet till all denna oreda och förebrådde honom med största saktmod och oändlig sorgsenhet, att han missbrukat ordets makt till att vilseleda sinnena, och föreställde honom, att Gud icke räddat honom ur saltningskaret för att han skulle förgripa sig på den heliga kyrkans egendom.

— Betänk, min son, sade han, hvilken stor synd du begått. Du står inför din själaherde anklagad för uppvigling, uppror och mord.

Men den unge Sulpice svarade med fast stämma och ett upprörande lugn, att han icke begått någon synd, utan tvärtom handlat enligt Guds bud och till kyrkans fromma. Och inför den häpne biskopen bekände han sig till de irrläror som omfattas af manikéerna, arianerna, nestorianerna, sabellianerna, valdenserna, al-bigenserna och begarderna, och så ifrig var han i sitt försvar af dessa villfarelser, att han icke märkte att de stodo i strid mot hvarandra och söndersleto hvarandra inbördes vid den barm som närde dem.Den fromme biskopen gjorde de största ansträngningar att återföra Sulpice på den rätta vägen, men han kunde icke öfvervinna den olyckliges halsstarrighet.

Då han åter blifvit ensam, knäböjde han och bad:

—Jag tackar dig, Herre, för att du gifvit mig denne unge man till en slipsten för att där hvässa mitt tålamod och min kristliga kärlek.

Under det att två af de ur saltningskaret räddade barnen sålunda förorsakade den helige Nicolas så mycket bekymmer, var den tredje honom åtminstone till någon tröst. Robin var hvarken våldsam i sina handlingar eller öfver-modig till sinnes. Han var icke munter och rödbrusig som kapten Maxime, ej heller mörk och trotsig som Sulpice. Liten till växten, mager, gul, fårad och rynkig, med ett ödmjukt, vördnadsfullt, nästan skyggt uppträdande, bemödade han sig att på allt sätt stå biskopen och hans folk till tjänst, hjälpte klerkerna med räkenskaperna, uträknade, med tillhjälp af kuloruppträdda på järntenar, de mest invecklade tal och kunde till och med multiplicera och dividera i hufvudet, utan hjälp af griffel och tafla, och det så snabbt och säkert att det skulle hedrat en gammal räknemästare. Det var honom ett nöje att föra böckerna åt diakonen Moder-nus, som, redan till åren, trasslade in sig med räkenskaperna och slumrade till vid sin pulpet. Han skydde ingen möda då det gällde att tjäna biskopen och förskaffa honom pengar: af lom-barderna lärde han sig att beräkna enkel och sammansatt ränta på hvilken summa som helst under en dag, en vecka, en månad eller ett år; han var icke rädd för att besöka de smutsiga judarne i Ghettons mörka gränder för att under samtal med dem få veta metallers lödighet, priset på

ädla stenar och konsten att kanthugga mynt. Med hjälp af en liten sparpenning, som han skaffat sig på några små besynnerliga affärer, besökte han dessutom ofta Vervignoles, Mondousianes, ja t. o. m. Mambournies marknader, tornerspel, vallfartsorter och jubelfester; dit strömmade folk af alla slag från heladen kristna världen, bönder, borgare, klerker och riddersmän, där växlade han penningar och återkom hvar gång litet rikare än då han for. Robin förslösade icke de pengar han förtjänat utan hade dem med sig hem till biskopen.

Den helige Nicolas var mycket gästvänlig och frikostig; han använde sina och kyrkans tillgångar till reshjälp åt pilgrimer och understöd åt nödlidande. Därför befann han sig jämt i penningknipa och var mycket tacksam för den skyndsamhet och färdighet, hvarmed den unge skattmästaren förskaffade honom de summor han behöfde. Men den penningnöd, i hvilken biskopen försattes genom sin storslagna frikostighet, förvärrades genom de dåliga tiderna. Kriget, som förödde Vervignole, ruinerade kyrkan i Trinqueballe. Krigsfolk ge-nomströfvade stadens omgifningar och plundrade landtgårdarna, skinnade bönderna, förjagade munkarne samt brände slott och kloster. Prästerna och församlingen kunde icke mera hålla gudstjänst, och tusentals bönder, som flydde för de plundrande horderna, kommodagligen till biskopsgården för att tigga om en bit bröd. Sin fattigdom, som han icke skulle frågat efter för egen räkning, kände den gode sankt Nicolas djupt för deras skull. Lyckligtvis var Robin alltid färdig att förskottera honom pengar, hvilka den ädle biskopen naturligtvis förband sig att betala då det blef bättre tider.

Tyvärr härjades nu hela landet från norr till söder, från öster till väster af kriget och dess trogna följeslagare, pest och hungersnöd. Landtmännen blefvo stråtröfvare, de andlige slöto sig till hären. Trinqueballes invånare, som hvarken hade bröd att äta eller bränsle att värma sig med, dogo som flugor vid vinterns inbrott. Vargarna inträngde i förstäderna och uppåto små barn. Midt under all denna be-dröfvelse kom Robin och underrättade biskopen om att han icke mer kunde försträcka honom något, hur liten summan än må vara; men icke nog härmed, plågad af sina kreditorer och ur stånd att få något af dem, som voro honomskyldiga, hade han måst lämna alla sina fordringar i judarnes händer.

Denna ledsamma nyhet framförde han till sin välgörare med sin vanliga ödmjuka artighet; men han visade sig bra mycket mindre bedröfvad än han borde ha varit i ett så sorgligt läge. Sanningen att säga kostade det honom stor möda att under en nedslagen min dölja sin upprymda sinnesstämning och lifliga tillfredsställelse. De ödmjukt nedslagna, gula och rynkiga ögonlocken dolde illa den glädjestråle, som frambröt ur hans små stickande ögon.

Ehuru smärtsamt öfverraskad bibehöll sankt Nicolas likväl sitt lugn.

— Gud skall säkert upphjälpa våra dåliga affärer, sade han. Han skall icke tillåta att det hus faller, som han själf uppbyggt.

— Naturligtvis icke, sade Modernus, men var säker på att denne Robin, som ni räddat ur saltningskaret, är i samförstånd med Pont-Vieux' lombarder och Ghettons judar för attplundra er, och att han förbehållit sig lejonparten af bytet. ,

Modernus hade rätt. Robin hade alls icke förlorat några pengar; han var rikare än någonsin och hade nyss blifvit utnämnd till kunglig skattmästare.IV.

Vid denna tidpunkt fyllde Mirande sjutton år. Hon var vacker och välväxt. Ett skimmer af renhet och oskuld omsväfvade henne som en slöja. De långa ögonfransarna som skyddade hennes blå ögon, den barnsligt lilla munnen gåfvo betraktaren det intrycket, att det onda skulle ha svårt att finna väg till hennes själ. Hennes öron voro till den grad små, fina och utsökt formade, att den minst försynte man skulle dragit sig för att däri hviska annat än oskyldiga ord. Ingen ungmö i hela Ver-vignole ingaf så mycken vördnad, och för ingen var det heller mera af nöden, ty hon var oändligt lättrogen och försvarslös.

Den fromme biskopen älskade henne mer och mer för hvarje dag och fäste sig vid henne mer än man bör göra vid något skapadt. Naturligtvis älskade han henne med kristlig kär-lek, men likväl med någon skillnad; han fann behag i henne; han tyckte om att älska henne; det var hans enda svaghet. Till och med helgonen kunna icke alltid slita alla köttsliga band. Nicolas älskade sin systerdotter i all oskuld men icke utan en viss njutning. Dagen efter

den då han hade fått veta Robins konkurs, begaf han sig, sorgsen och betryckt, till Mi-rande för att uppbygga henne med fromt tal, som hans plikt var, ty han var henne i faders ställe och hade hand om hennes uppfostran.

Hon bebodde, i öfre staden nära domkyrkan, ett hus som man kallade musikernas hus, därför att det på framsidan var prydt med bilder af musicerande människor och djur. Där fanns bland annat en åsna, som blåste flöjt, och en filosof, igenkännlig på sitt långa skägg och sitt skrifdon, och denne slog på mässingstallrikar. Dessa figurers betydelse förklarade hvar och en på sitt sätt. Huset var det vackraste i staden. -•

Biskopen fann sin systerdotter med håret i oordning och tårfyllda ögon, hopkrupen pågolfvet, bredvid en öppen och tom kista, allt i rummet var upp och nedvändt.

Han bad att få veta orsaken till hennes smärta och den oordning, som rådde omkring henne. Vändande mot honom sina tröstlösa blickar berättade hon med otaliga suckar att Robin, han som räddats ur saltningskaret, den söte Robin tusen gånger sagt åt henne, att om hon ville ha en klänning, en prydnadssak eller ett smycke, så skulle han med nöje låna henne de pengar hon behöfde därtill, hon hade därför ganska ofta begagnat sig af hans tillmötesgående, som tycktes vara utan gräns; men i dag på morgonen hade en jude vid namn Selig-mann infunnit sig med fyra rättsbetjänter och framvisat hennes växlar till Robin, och då hon icke hade pengar nog att inlösa dem, hade han lagt beslag på alla klänningar, prydnader och smycken hon ägde.

— Han har tagit, klagade hon, mina tröjor och kjolar af sammet, brokad och spetsar, mina diamanter, mina smaragder, mina safirer, mina hyacinter, mina ametister, mina rubiner, minagranater och mina turkoser; han har tagit mitt stora diamantkors med änglahufvuden i emalj, min stora halsring, sammansatt af två taffel-stenar, tre oslipade ädelstenar och sex rosetter med fyra pärlor i hvarje; han har tagit mitt stora halsband af filigransarbete med tretton taffelstenar och tjugo päronformiga pärlor.. !

Och ur stånd att säga mera, snyftade hon i sin näsduk.

— Min dotter, svarade biskopen, en kristen jungfru är tillräckligt smyckad, då hon har blygsamheten till halsband och kyskheten till bälte. Men som ättling af en högadlig och ryktbar släkt tillkom det dig likväl att bära diamanter och pärlor. Dina smycken voro de fattiges skatt, och jag beklagar att man tagit dem ifrån dig.

Han försäkrade att hon skulle återfå dem i denna världen eller den nästa; han sade allt som kunde mildra hennes saknad och lugna hennes smärta och lyckades också trösta henne. Ty hon var mild till själen och lät gärnatrösta sig. Men han själf var mycket bedröf-vad, då han lämnade henne.

Dagen därpå, då biskopen i sakristian gjorde sig i ordning för att läsa mässan i domkyrkan, såg han tre judar, Seligmann, Isaskar, och Meyer, inträda, de buro den obligatoriska gröna hatten och hjulet på skuldran och framlämnade ödmjukt de växlar, som Robin öfver-flyttat på dem. Och som hans högvördighet icke kunde betala, tillkallade de tio bärare, medförande korgar, säckar, dyrkar, kärror, rep och stegar, och började dyrka upp låsen på skåp, kistor och helgonskrin. Den helige mannen sände dem en blick, som skulle ha förintat tre kristna. Han hotade dem med alla de straff i denna så väl som i den tillkommande världen, hvilka åtfölja helgerån; framställde för dem att deras blotta närvaro i den Guds boning, hvilken de korsfäst, nedkallade himlens eld öfver deras hufvuden. De hörde på med hela lugnet hos människor, för hvilka bannlysningar, förkastel-sedomar, förbannelser och afsky voro dagligt bröd. Då bad han och bönföll, lofvade att be-tala, så fort han kunde, och det tvåfaldigt, trefaldigt, tiofaldigt, ja, ända till hundrafaldigt den summa han var skyldig. De bådo artigt om ursäkt, men kunde ej uppskjuta förrättningen. Biskopen hotade att låta ringa i stormklockan, hetsa på dem folket, som skulle döda dem som hundar, emedan de vanhelgat, kränkt och plundrat de undergörande bilderna och heliga relikerna. Judarne pekade leende på rätts-betjänterna, som skyddade dem. Konung Ber-lu protegerade dem, därför att de lånade honom pengar.

Biskopen, som nu insåg att motstånd vore lagstridigt och som påminde sig Den som he-lade Malkus’ öra, blef stående stum och orörlig, under det hans ögon fylldes med bittra tårar. Seligmann, Isaskar och Meyer lade beslag på helgonskrinen af guld, prydda med ädla stenar och emalj, relikgömmorna i form af bägare, lyktor, skepp och torn, resaltarna af alabaster infattad i guld och silfver, de emaljerade skrinen, som tillverkats af Limoges’ och

Rhen-traktens skickliga arbetare, altarkorsen, hand-böckerna med pärmar af skuret elfenben och antika kaméer, de liturgiska kammarna, prydda med vinlöfsrankor, de romerska skriftaflorna, oblataskarna, kandelabrarna, lamporna, hvars heliga låga de utsläckte och hvars invigda olja de utspillde på stengolfvet; de ofantliga ljuskronorna, radbanden med kulor af ambra och äkta pärlor, nattvardsdufvorna, kärlen för hos-tian, kalkarna, oblattallrikarna, de niellerade silfverplattorna på hvilka fridskyssen trycktes, rökelsekaren, altarkärlen, de otaliga votivbil-derna af silfver, fötter, armar, ben, ögon, munnar, inälfvor, hjärtan, och kung Sidox' näsa och drottning Blandines bröst och det massiva guldhufvudet af sankt Cromadaire, Vervignoles förste apostel och Trinqueballes skyddspatron. De bortförde till sist den undergörande bilden af den heliga Gibbosine, som Vervignoles befolkning aldrig förgäfves åkallat mot pest, hungersnöd och krig. Den urgamla och vördnadsvärda bilden var gjord af tunna guldplattor, fästade på en stomme af ce-derträ, och öfversållad med ädla stenar, storasom ankägg, hvilka kastade röda, gula, blå, violetta och hvita strålar. Hennes vidöppna emalj ögon i ansiktet af guld hade sedan trehundra år ingifvit Trinqueballes invånare en sådan vördnad, att de om natten i sina drömmar sågo henne, praktfull och skräckinjagande, hota dem med grymma kval, om de icke gåfvo henne tillräckligt med vaxkakor och silfverdal-rar. Sainte Gibbosine klagade, darrade, vacklade på sin sockel och lät sig utan motstånd bortföras ur den basilika, där hon sedan urminnes tider kring sig församlat otaliga pilgrimer.

Sedan helgerånarne aflägsnat sig, gick den helige Nicolas upp för trappstegen till det plundrade altaret och välsignade vår Frälsares blod i en gammal bucklig kalk af tunt tyskt silfver. Och han bad för de bedröfvade och isynnerhet för Robin, som han, enligt Guds vilja, befriat ur saltningskaret.V.

Kort tid därefter besegrade konung Berlu mambournierna i en stor siaktning. Först märkte han det icke, emedan det alltid råder stor förvirring under en drabbning, och därför att Vervignoles invånare sedan två århundraden förlorat vanan att segra. Men mambourniernas vilda flykt förkunnade hans öfvertag. I stället för att blåsa till reträtt, skyndade han sig att förfölja fienden och återvann hälften af sitt rike. Den segerrika hären intågade i staden Trinqueballe, som prydts med flaggor och blommor till dess ära, och begick i denna Vervignoles ryktbara hufvudstad otaliga våldtäktsbrott, rån, mord och andra grymheter, uppbrände flera hus, sköflade kyrkorna och tog i katedralen allt hvad judar ne lämnat kvar, hvilket sanningen att säga inte var något att tala om. Maxime, som blifvit

7—092522. Francs, Riddar Blåskäggs sju hustrur.riddare och befälhafvare för åttio landsknektar, hade mycket bidragit till segern och var bland de första, som inträngde i staden, hvarvid han begaf sig raka vägen till musikanternas hus, där den sköna Mirande bodde, hvilken han icke sett sedan han dragit ut i kriget. Han fann henne i sitt rum spinnande på sin slända och kastade sig öfver henne med ett sådant raseri, att den unga flickan förlorade sin oskuld nästan utan att märka det. Och då hon hämtat sig tillräckligt från sin förvåning för att ropa: »Är det ni, herr Maxime? Hvad är det ni gör?» och sätta sig till motvärn, då gick han redan helt lugnt gatan framåt, i det han rättade på sitt harnesk och kikade på flickorna.

Kanske skulle hon alltid förbli fvit okunnig om hvad som händt henne, om hon icke i sinom tid känt att hon skulle bli mor. Men då slogs Maxime i Mambournie. Hela staden visste om hennes skam; hon anförtrodde sig åt den helige Nicolas, som vid denna häpnadsväckande nyhet lyfte sina ögon mot himlen och sade:— Herre, har du räddat honom ur salt-ningskaret endast för att han, som en rofgirig varg, skulle uppsluka mitt lamm? Din vishet är tillbedjansvärd, men dina vägar äro mörka och dina afsikter obegripliga.

Samma år på den fjärde söndagen i fastan kastade Sulpice sig till biskopens fötter och sade:

— Ända från min barndom har det varit min käraste önskan att få helga mig åt Herren. Tillåt mig, min far, att omfatta det andliga kallet och inträda i tiggarmunkarnes klosterorden i Trinqueballe.

— Min son, svarade den helige Nicolas, det andliga ståndet är det bästa af alla. Lycklig den, som i klostrets skugga håller sig afsides från tidens stormar! Men hvar till tjänar det att fly ovädret, om man har stormen inom sig ? Hvad är nyttan med att anlägga ett sken af ödmjukhet, om hjärtat är fullt af högmod? Hvil-ken vinst har du väl af att ikläda dig lydnadens tjänstedräkt, om din själ är uppstudsig? Jag har sett dig, min son, falla offer för fleravillfarelser än Sabellius, Arius, Nestorius, Eu-tyches, Manes, Pelagius och Pachomius tillsammans och före

ditt tjugonde år återupplifva tolf århundradens olika trossatser. Visserligen har du icke hållit fast vid någon, men dina olika återkallelser tycktes förråda mindre undergifvenhet mot den heliga kyrkan än if-ver att skynda från den ena irrläran till den andra, från manikeismen till sabellianismen, från albigensernas brottsliga lära till valdensernas skamligheter.

Sulpice lyssnade till detta tal med botfär-digt hjärta och med så mycken uppriktighet och undergifvenhet, att den helige Nicolas blef rörd ända till tårar.

— Jag beklagar, jag förnekar, jag fördömer, jag förkastar, jag af skyr, jag fasar för mina förflutna, nuvarande och tillkommande villfarelser, sade han; jag underkastar mig kyrkan helt och fullständigt, i allmänhet och i enskildheter, utan förbehåll, och har ingen annan åsikt än hennes, ingen annan tro än hennes, ingen annan kunskap än den hon gillar;jag ser, hör och känner endast genom henne. Om hon sade mig att flugan, som nu sätter sig på diakonen Modernus' näsa, vore en kamel, så skulle jag obetingadt, utan motsägelse eller knot tro, bedyra, förkunna, bekänna under tortyrens kval och ända in i döden, att det är en kamel, som satt sig på diakonen Modernus' näsa. Ty kyrkan är all sannings källa, och jag själf är endast ett ständigt tillhåll för villfarelser.

— Akta er, min far, sade Modernus. Sul-pice är i stånd att drifva lydnaden för kyrkan ända till kätteri. Ser ni icke att han underkastar sig med ursinne, hänryckning och yra? Är det rätta sättet att underkasta sig att försjunka i sin underkastelse? Han förintar sig däri, han mördar sig själf.

Men biskopen bannade sin diakon därför att han förde sådant tal, så föga öfverensstäm-mande med den kristliga kärlekens fordringar, och skickade genast den sökande att genomgå sitt noviciat hos tiggarmunkarne i Trinqueballe.Ack! efter ett år voro dessa munkar, som hitintills varit ödmjuka och stilla, söndrade af förfärliga misshälligheter, fördjupade i tusen afvikelser från den sanna läran, deras dagar uppfylldes af split och deras själar af upproriskhet. Det var Sulpice, som förgiftade brödernas sinnen. Han motsade sina öfverord-nade och påstod, att det icke finnes någon verklig påfve, sedan det icke mera förekommer några underverk vid påfvevalen, ej heller någon kyrka, strängt taget, sedan de kristna upphört att lefva som apostlarne och de första kristna; att det icke finns någon skärseld; att det icke är nödvändigt att bikta sig för en präst, om man biktar sig för Gud; att det är synd att begagna sig af pengar, och att alla ägodelar skola vara gemensamma. Och dessa afskyvärda läror, som han kraftigt framhöll, bestredos af somliga, gillades af andra och förorsakade oerhörda skandaler. Därpå predikade Sulpice läran om den fullkomliga renheten, som ingenting kan besudla, och klostret liknade inom kort en apbur. Men förvillelsen stannade ickeinom klostrets murar. Sulpice drog ut i staden, och hans vältalighet, den inre glöd hvaraf han eldades, det enkla lif han förde jämte hans okufliga mod rörde mångas hjärtan. Den gamla staden, som blifvit kristen under den helige Cromadaire och funnit uppbyggelse i den heliga Gibbosine, försjönk vid reformatorns röst i oordning och upplösning; natt och dag begicks där alla möjliga utsväfningar och ogudaktigheter. Förgäfves varnade och förmanade sankt Nicolas sin hjord och hotade med bannlysning. Det onda tilltog allt mer, och man såg med sorg att smittan utbredde sig bland de rika borgarne, adelsmännen och prästerna lika mycket, om icke mer, än bland de fattiga handtverkarne och småkrämarne.

En dag, då gudsmannen i domkyrkans pelargång suckade öfver kyrkans bedröfliga tillstånd i Vervignole, stördes han i sina meditationer af underliga tjut och såg en kvinna, som alldeles naken rörde sig framåt på alla fyra, med en påfågelsfjäder fastsatt som svans. Hon närmade sig skällande, under dethon vädrade och slickade på marken. Hennes ljusa hår var genompyrdt med smuts och hela kroppen betäckt med orenlighet. I den olyckliga varelsen igenkände biskop Nicolas sin systerdotter.

— Hvad gör du här min dotter? utropade han. Hvarför är du naken och hvarför går du på knäna och händerna? Skäms du då icke?

— Nej, morbror, jag skäms icke, svarade Mirande mildt. Jag skulle tvärtom skämmas, om jag intoge en annan ställning och ginge på annat sätt. Ty så här måste man gå, om man vill behaga Gud. Broder Sulpice har lärt mig att uppföra mig på detta sätt för att likna djuren, som stå Gud närmare än människorna, emedan de icke ha syndat. Och så länge jag intar denna ställning, är det ingen fara för att jag syndar. Jag kommer för att med all kristlig kärlek uppmana er, käre morbror, att göra som jag, ty annars blir ni icke frälsad. Jag ber er att taga af era

kläder och inta samma ställning som djuren, hos hvilka Gud med väl-behag ser sin afbild, som icke vanställts af synden. Jag gör er denna uppmaning på broder Sulpices befallning och följaktligen äfven på Guds befallning, ty den helige brodern är Herrens förtrogne. Kläd af er naken, morbror, och följ med mig, så att vi må visa oss för folket till deras uppbyggelse.

— Kan jag tro mina ögon och mina öron? suckade biskopen med af snyftningar kväfd stämma. Jag hade en systerdotter, som strålade af skönhet, dygd och fromhet, och de tre gossarne, som jag räddade ur saltningskaret ha försatt henne i det eländiga tillstånd, där jag nu ser henne. Den ene beröfvade henne alla hennes ägodelar, en ymnig källa till allmosor, de fattiges arfvedel; den andre beröfvade henne hennes heder; den tredje gör henne till kättare.

Och han kastade sig ner på stengolfvet, omfamnade sin systerdotter och bönföll henne att afstå från ett så fördömligt lefnadssätt, besvärjande henne under tårar att kläda sig och gå upprätt, som en mänsklig varelse, åter-löst med Kristi blod. Men hon svarade endast med ett gällt skall och ynkliga tjut.

Snart var hela Trinqueballe uppfylld af nakna män och kvinnor, som skällande gingo på alla fyra; de kallade sig edeniterna och ville återföra världen till den fullkomliga oskuldens tid, före Adam och Evas olycksbringande skapelse. Den högvördige dominikanerbrodern Gilles Caquerole, inkvisitor för staden, universitetet och stiftet Trinqueballe, kände sig orolig öfver detta nya påfund och började ett systematiskt förföljande. Han uppmanade enträget, genom bref försedda med sitt sigill, ärkebiskopen Nicolas att, i samråd med honom, låta gripa, fängsla, förhöra och döma dessa religionens fiender och isynnerhet deras anförare franciskanermunken Sulpice och en lättfärdig kvinna vid namn Mirande. Den helige Nicolas nitälskade varmt för kyrkans enhet och kätte-riets undertryckande; men han älskade ömt sin systerdotter. Han dolde henne i det biskopliga palatset och vägrade att öfverlämna henne åt inkvisitorn Caquerole, som därpå angaf honomför påfven såsom orostiftare och befrämjare af en afskyvärd ny sekt. Påfven ålade Nicolas att utlämna den skyldiga till sina lagliga domare. Nicolas kringgick befallningen, bedyrade sin hörsamhet, men lydde icke. Påfven utslungade mot honom bannlysningsbullan Male ficus pastor, i hvilken hans högvördighet beskylldes för olydnad, kätteri eller något som närmade sig därtill och behandlades som en vällusting, blodskändare, folkuppviglare och skräflare samt skarpt tillrättavisades.

Biskopen gjorde sig sålunda själf stor skada utan att gagna sin älskade systerdotter. Konung Berlu, som hotades med bannlysning, om han icke understödde kyrkan i att förfölja ede-niterna, sände krigsfolk till biskopsgården i Trinqueville, hvilka bortförde Mirande från hennes tillflyktsort; hon släpades inför inkvisi-torn Caquerole, kastades i en mörk fängelsehåla och fick lifnära sig med det bröd, som fångvaktarens hundar vägrade att äta; men det, som mest bedröfvade henne, var att man med våld satte på henne en gammal kjol ochkappa, och att hon därför icke längre var säker på att icke synda. Munken Sulpice undkom inkvisitionsdomstolens efterspaningar, uppnådde lyckligt kungariket Mambournien och fann en tillflyktsort i ett kloster, där han bildade nya sekter, ännu mer förkastliga än de förra.

Stärkt af förföljelsen och trotsande faran utbredde kätteriet emellertid sina härjningar i hela Vervignole; man såg öfverallt på fälten tusentals nakna män och kvinnor, som betade af gräset, bräkte, råmade, gnäggade och på kvällen trängdes med boskapen i stall, ladugårdar och fårfållor. Inkvisitorn rapporterade för den helige fadern dessa förfärliga skandaler och förberedde honom på att det onda endast skulle tilltaga, så länge edeniternas beskyddare, den eländige Nicolas, ännu satt kvar på sankt Cromadaires biskopsstol. I öfverens-stämmelse med denna uppfattning utslungade påfven mot biskopen i Trinqueballe bannlys-ningsbullan Deterrima quondam, hvarigenom han beröfvades sitt biskopsämbete och afstäng-des från all gemenskap med de trogna.VL

Bannlyst af Kristi ställföreträdare, med hjärtat fylldt af bitterhet, nedtyngd af smärta, nedsteg den helige Nicolas utan saknad från sin upphöjda ställning och lämnade för alltid den stad, som under trettio år varit vittne till hans biskopliga dygder och apostoliska verksamhet. I den västliga delen af Vervignole ligger ett högt berg med evigt snöbetäckta toppar, längs dess sidor störta om våren skummande forsar, hvilka fylla dalens floder med ett vatten blått som himlen denna årstid. I denna region, där lärkträd, mjölon- och hasselbuskar växa, bodde de eremiter, som lifnärde sig af bär och mjölkmat. Berget hette Mont Sauveur. Sankt Nicolas beslöt att begifva sig dit och

där, långt från världen, begråta sina och människornas synder.Då han, under sitt letande efter en öde plats, där han kunde slå sig ned, klättrat uppför berget ända ofvanom molnen, som nästan ständigt samlade sig kring dess sidor, fick han se en gubbe, hvilken på tröskeln af sin hydda delade sitt bröd med en tam hind. Hans kapuschong föll fram öfver ansiktet på honom, så att man icke såg mer än nässpetsen och ett långt hvitt skägg.

Den helige Nicolas hälsade honom med dessa ord:

— Frid vare med dig, min broder.

— Friden trifs på detta berg, svarade eremiten.

— Därför har jag också kommit hit, svarade åter den helige Nicolas, för att här i fred få sluta mina dagar, som oroats af världens buller och människornas ondska.

Under det han talade så, betraktade eremiten honom uppmärksamt och sade till sist:

— Är ni icke biskopen af Trinqueballe, denne Nicolas, hvars verk och dygder man berömmer ?Då biskopen gjorde ett jakande tecken, kastade eremiten sig till hans fotter.

— Ers högvördighet, jag har er att tacka för min själs frälsning, om den som jag hoppas blir frälst.

Nicolas reste honom vänligt upp och frågade:

— Min broder, hur har jag kunnat haft den glädjen att arbeta på er frälsning?

— För tjugu år sedan, svarade enslingen, då jag hade ett värdshus i skogsbrynet vid en öfvergifven väg, såg jag en dag på ett fält tre små barn, som plockade ax; jag lockade in dem i värdshuset, gaf dem vin att dricka, skar halsen af dem under sömnen, styckade och saltade ned dem. Herren, som med välbehag såg era förtjänster, uppväckte dem genom er bemedling. Då jag såg dem uppstiga ur salt-ningskaret, blef jag stel af fasa: vid era förmaningar veknade mitt hjärta; jag kände en djup ånger, och flyende från världen, begaf jag mig upp på detta berg, där jag helgade mina dagar åt Herren. Hans frid bredde sig öfver mig.— Hvad, utropade biskopen, är ni den grymme Garum, som gjorde sig skyldig till ett så gräsligt brott! Jag tackar Gud, som skänkte ert hjärta frid efter det ohyggliga mordet på de tre barnen, som ni saltade ned i ett kar som svin; men jag däremot som räddade dem därur, mitt lif har uppfyllts af pröfningar, min själ af bitterhet och mitt biskopsstift har fullkomligt ödelagts. Jag har blifvit af satt, tyst i bann af den helige fadren. Hvarför har jag blifvit så grymt straffad för hvad jag gjort?

— Låt oss tillbedja Gud, sade Garum, och icke fordra räkenskap af honom.

Den helige Nicolas byggde sig med egna händer en hydda bredvid Garums och slutade där sitt lif i bön och botgörelse.Historien om hertiginnan af Ci~ cogne och herr de Boulingrin som sofva i hundra år i sällskap med den sköna i den sofvande skogen.

8—092522. Fr anc C) Rid dar Blåskäggs sju hustrur.Historien om den sköna i den sofvande skogen är väl känd; man har utmärkta berättelser därom på både vers och prosa. Jag ämnar icke berätta den ännu en gång; men då jag haft tillgång till flera outgifna memoarer från den tiden, har jag där funnit uppgifter både om konung Cloche och drottning Satine, hvilkas dotter sof i hundra år, och om de olika medlemmarna af hofvet, som tillika med prinsessan insomnade. Jag har nu för af sikt att meddela allmänheten det, som föreföll mig mest intressant af dessa uppdagelser.

Efter några års äktenskap skänkte drottning Satine sin gemål en dotter, som fick namnen Paule Marie Aurore. Festligheterna vid dopet bestämdes af öfverceremonimästaren, hertigen af Hoisons, efter ett formulär från kejsar Honorius' tid, hvilket var så för-rnultnadt och råttätet, att man inte kunde läsa ett ord.

På den tiden fanns det ännu féer, och de som voro betitlade kommo till hofvet. Sju af dem bjödos som gudmödrar, drottning Titania, drottning Mab, den visa Viviane, som af Merlin undervisats i trolldomskonst, Melusine, hvars historia Jean d'Arras har skrifvit, och hvilken blef förvandlad till orm hvar je lördag (dopet var på en söndag), Urgèle, den hvita Anna af Bretagne och Mourgue, som bortförde prins Aage af Danmark till landet Ava-lon.

De infunno sig i slottet i klänningar af samma färg som luften, solen och månen, och gnistrande af diamanter och pärlor. Just som man satte sig till bords, inträdde en gammal fé vid namn Alcuine, som icke blifvit inbjuden.

— Vredgas icke, min fru, sade konungen, därför att ni icke är bland de inbjudna till festen; man trodde att ni var död eller blifvit förtrollad.Feer dö naturligtvis eftersom de åldras. De ha alla dött till sist, och hvar och en vet, att Melusina har blifvit »diskerska» i underjorden. I följd af en förtrollning kunde de vara innestängda i en trollkrets, i ett träd, en buske, en sten, eller förvandlade till staty, hind, dufva, pall, ring eller toffel. Men i fråga om féen Alcuine, så var det icke därför att man trodde henne vara förtrollad eller afliden, som man underlåtit att bjuda henne, utan därför att hennes närvaro vid festen ansågs strida mot etiketten. Fru de Maintenon kunde utan öfver-drift säga att »icke ens i klostren finns det så stränga regler, som de hvilka hofetiketten påtvingar de högt uppsatta». I öfverensstämmelse med konungens höga vilja hade öfverstecere-monimästaren, hertigen af Hoisons, underlåtit att inbjuda féen Alcuine, emedan det fattades henne en fjärndel af det antal anor, som erfordrades för att få tillträde till hofvet. På statsrådens framställning, att det var af största vikt att icke reta den mäktiga och hämndgiriga féen genom att utestänga henne från festlig-heterna och på så sätt förvandla henne till en farlig fiende, svarade konungen i afgörande ton att hon icke kunde inbjudas, då hon icke var af börd.

Den olycklige monarken var, i ännu högre grad än sina föregångare, en slaf under etiketten. Hans envishet att låta de högsta intressen och mest trängande plikter underordna sig ett föråldradt ceremoniels fordringar i de minsta detaljer ha mer än en gång gjort monarkien oberäknelig skada och utsatt riket för allvarliga faror. Bland dessa faror voro de, för hvilka Cloche utsatte det kungliga huset genom sin vägran att kringgå etiketten till förmån för en fé utan börd men framstående och mäktig, hvarken ovanligt svåra att förutse eller af ringa vikt att afvärja.

Ursinnig öfver den skymf hon lidit uttalade den gamla féen följande dom öfver prinsessan Aurore. Vid femton års ålder och vacker som en dag skulle den unga prinsessan dödligt såra sig på en slända, ett oskadligt vapen i vanliga kvinnors händer, men förfärlignär »de tre spinnande systrarna» därpå sammansno och upprulla vårt ödes trådar och hjärtats fibrer.

De sju gudmödrarna kunde mildra men icke omintetgöra Alcuines dom; och prinsessans öde bestämdes följaktligen sålunda:

»Aurore skall såra sin hand på en slända ; hon dör icke däraf utan faller i en sömn, som varar i hundra år och ur hvilken en konungason kommer att väcka henne.»II.

I sin ångest öfver den dom, som drabbat prinsessan i vaggan, frågade kungen och drottningen alla kloka och förståndiga människor till råds, särskildt Vetenskapsakademiens ständige sekreterare, herr Gerberoy, och drottningens ackuschör, doktor Gastinel.

— Herr Gerberoy, frågade Satine, kan man sofva i hundra år?

— Ers majestät, svarade akademikern, jag kan nämna flera exempel på en mer eller mindre lång sömn. Epimenides från Cnossos hade en dödligs och en nymfs kärlek att tacka för sin tillvaro. Knappt mer än ett barn, skickades han upp i bergen af sin far, Dosiades, för att vakta boskapen. Då solen stod på sin middagshöjd och dess strålar kändes brännande, la-de han sig att hvila i en sval och mörk grotta, där han föll i en sömn, som varade i femtiosju år. Han studerade växternas helande egenskaper och dog, enligt somligas uppgift, vid ett hundrafemtiofyra, enligt andras, vid två hundranittio års ålder.

Berättelsen om sjusofvarna från Efesus omtalas af Teodorus och Rufius i en skrift försedd med två silfversigill. Se här i korthet hufvuddragen däraf. År 25 efter Kr. hade sju af kejsar Decius' höfvitsmän, som omfattat den kristna tron och fördelat sina ägodelar bland de fattiga, tagit sin tillflykt till berget Celion, där de insomnade alla sju i en grotta. Under Teodorus' regering fann biskopen i Efesus dem där, blomstrande som rosor. De hade sofvit ett hundrafyrtiofyra år.

Fredrik Barbarossa sofver ännu. I en krypta under ruinerna af ett slott, midt i djupa skogen, sitter han framför ett

bord, kring hvil-ket hans skägg är lindadt sju hvarf. Han vaknar blott för att jaga bort korparna, som kraxa rundt omkring berget.Dessa, ers majestät, äro exempel på den längsta sömn, som historien vet att omtala.

— De där äro endast undantag, inföll drottningen. Ni, doktor Gastinel, som är läkare till yrket, har ni sett några personer, hvil-ka sofvit i hundra år ?

— Ers majestät, svarade ackuschören, det har jag inte precis sett och inte heller tror jag att jag någonsin får se några, men jag har iakttagit några egendomliga fall af skendöd, som jag skall ha den äran att bringa till ers majestäts kännedom. För tio år sedan intogs på Hötel-Dieu en fröken Jeanne Caillou, som där sof sex år i sträck. Själf har jag haft under observation flickan Léonide Montauciel, som insomnade påskdagen 61 och icke vaknade förr än påskdagen året därpå.

— Doktor Gastinel, sade konungen, kan spetsen af en slända förorsaka ett sår, som kommer en att sofva i hundra år?

— Det är icke troligt, sire, svarade doktorn, men i patologiens rike kan man aldrig med sä-kerhet säga: »Det här kommer att hända, det här icke».

— Man kan anföra som exempel Bryn-hild, som efter att ha stuckit sig på en tagg insomnade och väcktes af Sigurd, sade herr Gerberoy.

— Man har också Guenillon, sade drottningens första hofdam, hertiginnan af Ci-cogne. Och hon gnolade:

Han skickade mig till skogen För att plocka nötter.

Skogen var för hög,

Den sköna för liten.

Skogen var för hög,

Den sköna för liten.

Hon fick i sin hand Så grön en tagg.

Hon fick i sin hand Så grön en tagg.

Vid smärtan af såret Somnade den sköna . . .

— Hvad tänker ni på, Cicogne, sade drottningen. Ni sjunger ju?— Värdigas förlåta mig, ers majestät, svarade hertiginnan. Det är för att besvärja ödet.

Konungen lät offentliggöra en förordning, som förbjöd allt spinnande på slända, och beläde med dödsstraff innehafvandet af en sådan. Alla lydde. På landet sade man fortfarande: »Sländan bör följa efter hackan», men det var endast af gammal vana. Sländorna hade gått sin väg.III.

Premiärministern, herr de La Rochecoupée, som under den svage konung Cloche styrde riket, respekterade folktron i likhet med alla stora statsmän. Cesar var öfverstepräst; Napoleon lät kröna sig af påfven. Herr de La Rochecoupée erkände féernas makt. Han var icke skeptisk; han var icke otrogen. Han förklarade icke de sju gudmödrarnas spådom för falsk. Men som han icke kunde göra något vid saken, oroade den honom föga. Det låg i hans karaktär att icke bry sig om obehag, som han icke kunde hj älpa. Dessutom var den förutspådda händelsen, af allt att döma, ännu aflägsen. Herr de La Rochecoupée hade en statsmans syn på tingen, och statsmän se aldrig längre än till det närvarande. Jag talar om de klarsyntaste och mest skarpsinniga. Dessutom var möjligheten att konungens dotter en gångi framtiden skulle sofva i hundra år i hans ögon endast en familj eangelägenhet, eftersom den saliska lagen uteslöt kvinnan från tronen.

Han hade, som han sade, helt andra myror i hufvudet. Bankrutten, den ohyggliga bankrutten stod för dörren, hotande att uppsluka nationens tillgångar och heder. Hungersnöden härjade i landet, och tusentals fattiga stackare åto bark i stället för bröd. Men operamaskeraden var det året särdeles lysande och kostymerna vackrare än vanligt.

Bönderna, handtverkarna, småkrämarna och teater folket sörjde i kapp öfver den hårda dom, som féen Alcuine afkunnat öfver den oskyldiga prinsessan. Men hofherrarna och prinsarna af blodet visade sig däremot ganska likgiltiga. Dessutom fanns det godt om affärsmän och vetenskapsmän, som icke trodde på feernas spådom, af det skäl att de icke trodde att det fanns några féer.

Dit hörde herr Boulingrin, sekreterare i finansdepartementet. De, soro fråga sig hurhan kunde underlåta att tro på dem, då han sett dem, äro okunniga om hur långt tviflet kan gå hos en tänkare. Närd af Lucretius, uppfylld af Epikurus' och Gassendis läror, förargade han ofta herr de La Rochecoupée genom att skryta med sin fullkomliga otro i fråga om feer.

— Om också inte för er egen, så tro på dem för allmänhetens skull. I självfva verket finns det ögonblick då jag frågar mig själf, hvem af oss båda, min käre Boulingrin, är den mest troende med afseende på feer. Jag tänker aldrig på dem, och ni talar om dem jämt och ständigt.

Herr de Boulingrin älskade ömt hertiginnan af Cicogne, sändebudets i Wien maka och drottningens första hofdam, hvilken tillhörde rikets högsta aristokrati och var en kvinna med förstånd, en smula torr kanske, en smula snål, och som på faraospel förlorade sina årsinkomster, sina egendomar, ända intill kläderna på kroppen. Hon visade herr de Boulingrin myc-ken välvilja och sade icke nej till en förbindelse, som för henne visserligen icke var en hjärte-sak, men som hon ansåg passande för sin rang och nyttig för sina intressen. Deras förbindelse var ett utslag af bådas goda smak och tidens fina seder; den erkändes öppet, hvarige-nom den befriades från hvarje skymt af hyckleri, men uppträdde på samma gång så diskret, att ej ens den mest nogräknade fann något att invända.

Under den tid, som hertiginnan hvarje år tillbringade på sitt gods, bodde herr de Boulingrin i en gammal fallfärdig byggnad, skild från hans väninnas slott genom en hålväg, som löpte utmed kanten af ett träsk, där grodorna nattetid läto höra sitt ihärdiga kväkande i vassen.

En afton då den nedgående solens sista strålar färgade det stillastående vattnet blodrödt, såg sekreteraren i finansdepartementen vid korsvägen tre unga féer, som dansade i ring, under det de sjöngo:Tre flickor uppå en äng...

Mitt hjärta flyger,

Mitt hjärta flyger,

Mitt hjärta flyger dig till mötes.

De inneslöto honom i sin ring, och deras smärta, lätta gestalter hvirflade hastigt rundt omkring honom. Deras ansikten voro i den rådande skymningen otydliga och liksom genomskinliga; håret lyste som irrbloss.

De sjöngo oupphörligt:

Tre flickor uppå en äng . . .

ända tills han, yr i hufvudet och nära att falla omkull, bad om nåd.

Då öppnade den skönaste af dem ringen och sade:

— Systrar, säg farväl åt herr de Boulingrin, som går till slottet för att kyssa sin sköna.

Han gick vidare utan att ha igenkänt ödets gudinnor och mötte några steg längre bort tre gamla tiggarkäringar, som gingo alldeles krokiga, stödda på sina käppar, och hvilkas ansikten påminde om äpplen, stekta i askmörjan. Genom trasorna framskymtade den magra 9—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.kroppen, mera täckt af smuts än af kött. De nakna fotterna voro försedda med omåttligt långa köttlösa tår, som liknade kotorna i en oxsvans.

När de fingo se honom på af stånd, började de småle och kasta slängkyssar; de hejdade honom, kallade honom sin sötnos, sin älskade, sitt lilla hjärta, öfverhopade honom med smekningar som han förgäfves sökte undkomma,

ty vid första försök till flykt pressade de sina kl oliknande naglar djupt in i köttet på honom.

— O, hvad han är vacker, hvad han är söt! suckade de.

Under fullständig extas bönföllo de om hans kärlek. Men då de till sist insågo, att ingenting kunde upplifva hans af fasa stelnade sinnen, öfverhopade de honom med skymford, dunkade på honom med käpparna, slogo omkull honom och trampade på honom. Då han så låg orörlig, alldeles mörbultad och oförmögen att röra en lem, skörtade den yngsta, som säkert var åttio år gammal, upp sina kläder, hukade sig ner öfver honom och begöt honommed en illaluktande vätska, som nästan kväfde honom. De båda andra följde i tur och ordning hennes exempel. Därpå aflägsnade de sig alla tre under tillropen: »God natt, min En-dymion! Vi ses igen, min Adonis! Farväl, sköne Narcissus!» och lämnade honom af svimmad på marken.

Då han återkom till medvetande, lät en groda höra sitt melodiska kväkande bredvid honom, och en myggsvärm dansade i månskenet. Han reste sig med svårighet upp och linkade vidare.

Ännu en gång hade herr de Boulingrin sammanträffat med ödets gudinnor utan att känna igen dem.

Hertiginnan af Cicogne väntade honom med otålighet.

— Ni kommer bra sent, min vän.

Kyssande hennes händer svarade han, att

det var alltför älskvärdt af henne att förebrå honom detta. Och han ursäktade sig med att ha varit litet illamående.

— Boulingrin, sade hon, sätt er där.Och så anförtrodde hon honom, att hon med nöje skulle emotta en gåfva af två tusen écus ur den kungliga handkassan för att därmed reparera sina affärer, ty hon hade i ett halft års tid haft en förfärlig otur på farao.

På hennes vink att saken brådskade skref Boulingrin genast till herr de La Rochecoupée och begärde den erforderliga summan.

— Det skall bli La Rochecoupée ett nöje att skaffa er pengar, sade han. Han är tillmötesgående och står sina vänner gärna till tjänst. Dessutom är han mera begåfvad än hvad en furstlig favorit vanligen är. Han har smak och förstånd i fråga om affärer; men det fattas honom filosofi. Han tror på féer, påstår sig ha sett och hört dem.

— Boulingrin, sade hertiginnan, ni luktar katt.IV.

Sjutton år hade förgått sedan féernas spådom. Kronprinsessan var vacker som en dag. Konungen och drottningen bebodde tillika med hofvet det landtliga slottet Eaux-Perdues. Hvad som nu inträffade behöfver jag väl knappast berätta. Alla veta att prinsessan Aurore en dag, då hon sprang omkring i slottet, kom ända upp i en tornkammare, där en gammal gumma satt ensam och spann på sin slända. Hon hade icke hört talas om kungens förbud.

— Hvad gör ni, min snälla gumma ? frågade prinsessan.

— Jag spinner, mitt vackra barn, svarade gumman, som icke kände igen henne.

— O, hvad det ser roligt ut, fortsatte prinsessan. Hur gör ni? Tag hit den, så får jag

se, om jag också kan göra det.Knappast hade hon tagit i sländan, förrän hon stack sig i handen och svimmade. (Per-raults sagor, André Lefèvres förlag, sid. 86.)

När kung Cloche fick veta, att féernas spådom gått i fullbordan, lät han lägga den sof-vande prinsessan i blå rummet på en himmelsblå bädd med silfverbroderier.

Häpna och oroliga frampressade hofmän-nen några tårar och försökte att sucka och se ledsna ut. Man intrigerade på alla håll ; det påstods att kungen upplöst ministären. Det svartaste förtal utspreds. Man sade att hertigen af La Rochecoupée hade tillblandat en sömndryck åt prinsessan och att herr de Boulingrin var hans medbrottsling.

Hertiginnan af Cicogne klättrade upp för den lilla trappan till sin gamle väns bostad, hon fann honom klädd i nattmössa och på ett utmärkt humör, ty han höll på att läsa Kung Garbes fästmö.

Cicogne berättade den stora nyheten och att prinsessan låg försänkt i sömn på en bädd af blått siden. (Statssekreteraren hörde uppmärksamt på:

— Ni tror väl icke, min kära vän, att det är det minsta trolleri härvidlag, sade han.

Ty han trodde icke på trollpackor eller féer, fastän tre stycken gamla och hedervärda sådana hade öfverfallit honom med käppslag och kärleksförklaringar och genomblött honom med en stinkande vätska, endast för att öfver-bevisa honom om sin tillvaro. Felet med den metod, som dessa damer använde, var att den vädjade till sinnena, hvars vittnesbörd man alltid kan förneka.

— Det är inte fråga om féer nu! utropade Cicogne. Hennes kunglig höghets olycka kan skada både er och mig. Man skall icke underlåta att tillskrifva den ministrarnas oduglighet, kanske deras illvilja. Vet man någonsin, hur långt förtalet kan gå? Man anklagar er redan för knusslighet. Efter hvad det påstås har ni, på min inrådan, vägrat att betala vakter åt den olyckliga unga prinsessan. Hvad mera är, man talar om svartkonst, man sägeratt hon blifvit förgjord. Ni måste trotsa stormen. Visa er, annars är ni förlorad.

— Förtalet, sade Boulingrin, är världens gissel; det har tillintetgjort de mest framstående män. Den, som ärligt tjänar sin konung, måste underkasta sig att betala sin tribut till detta smygande odjur.

— Boulingrin, sade Cicogne, kläd på er.

Och hon ryckte af honom nattmössan och

kastade den bakom sängen.

Ögonblicket därefter voro de i rummet utanför det där Aurore sof och satte sig på en bänk under afvaktan på att blifva insläppta.

Nu hade prinsessans gudmor, féen Viviane, vid underrättelsen om att spådomen gått i fullbordan, i största hast begifvit sig till Eaux-Perdues, och för att bilda ett hof åt sin guddotter, till den dag då denna skulle vakna, rörde hon med sitt trollspö vid allt som fanns i slottet, »guvernanter, hofdamer, kammarjungfrur, adelsmän, officerare, hofmästare, kockar, kökspojkar, springpojkar, vakter, schweizare, pa-ger, lakejer, hon förtrollade äfven hästarna ochstalldrängarna, de stora bandhundarna på bakgården och prinsessans lilla tik Pouffe, som låg bredvid henne på bädden. Till och med spetten, som voro på elden fullsatta med rapphöns och fasaner, somnade». (Perraults sagor, sid. 87.)

Cicogne och Boulingrin sutto emellertid bredvid hvarandra och väntade på bänken.

— Boulingrin, hviskade hertiginnan i örat på sin gamle vän, tycker ni inte att den här saken ser sjuk ut? Misstänker ni inte en intrig af konungens bröder för att förmå den stackars karlen att afstå från tronen ? Man vet att han är en god far.... De ha kunnat ha för afsikt att göra honom förtviflad....

— Det är möjligt, svarade statssekretera-

ren. I alla händelser finns det ingenting öf-vernaturligt i hela historien. Det är bara enfaldiga gummor på landet, som ännu tro på fésagor-----

— Håll mun, Boulingrin, snäste hertiginnan till. Det finns ingenting så afskyvärdt som skeptiker. De äro oförskämda personer,som göra narr af ens lättrogenhet. Jag hatar fritänkare; jag tror hvad man bör tro; men härvidlag misstänker jag en mörk intrig....

I samma ögonblick, som Cicogne uttalade dessa ord, vidrörde féen Viviane dem med sitt trollspö, och de somnade liksom alla de andra.V.

»Inom en kvarts timme uppväxte det rundt-omkring parken en mängd små och stora träd och taggiga buskar, så hopflätade med hvarandra att hvarken människor eller djur kunde tränga sig därigenom; af slottet såg man icke mer än tornspirorna, och det endast på långt håll.» (Perraults sagor, sid. 87—88.)

En gång, två gånger, tre gånger, femtio, sextio, åttio, nittio, hundra gånger tillslöt Urania tidens ring, och den

Sköna med sitt hof och Boulingrin vid sidan af hertiginnan på bänken i väntrummet sofvo alltjämt.

Vare sig man betraktar tiden som ett mo-dus af substansen, eller att man definierar den som en af det förnimmande j agets former eller ett abstrakt tillstånd hos den omedelbart gifna yttre verkligheten, eller att man uppfattar den som en lag, en relation framgående af tingens förhållande till tidsbegreppet, så kunna vi fastslå att ett sekel utgör en viss tidslängd.VI.

Alla människor känna till slutet på sagan och veta att efter hundra jordeår en af féerna gynnad prins genomträngde den förtrollade skogen och kom ända fram till bädden, där prinsessan låg och sof. Det var en tysk dussinprins med vackra mustascher och runda höfter, och prinsessan förälskade sig i honom, så snart hon slagit upp ögonen, och följde med till hans lilla furstendöme med en sådan hast, att hon icke ens växlade ett ord med sin uppvaktning, som sofvit tillsammans med henne i hundra år.

Hennes första hofdam blef helt rörd här-öfver och utropade full af beundran:

— Jag känner igen mina konungars blod.

Boulingrin vaknade vid hertiginnan Ci-cognes sida på samma gång som prinsessan och allt hennes hoffolk.Under det han gned sig i ögonen, sade hans sköna väninna till honom:

— Boulingrin, ni har sofvit.

— Visst icke, min kära vän, svarade han.

Han sade detta på god tro. Som han sofvit utan att drömma, trodde han sig icke ha sofvit alls.

— Så föga har jag sofvit, sade han, att jag kan upprepa hvad ni sade för ett ögonblick sedan.

— Nå, hvad var det jag sade?

— Ni sade: »Jag misstänker härvidlag

en mörk intrig.... »

Hela det lilla hofvet erhöll sitt afsked så snart det vaknat; hvar och en fick skaffa sig kost och logi så godt han kunde.

Af slottsfogden hyrde Boulingrin och Ci-cogne en resvagn från sjuttonhundratalet, förspänd med en hästkrake, som redan var mycket gammal då han insomnade i sin sekellånga sömn, och lät köra sig till Eaux Perdues' järn-vägsstation, där de togo ett tåg, som på två timmar förde dem till rikets hufvudstad. Devoro i högsta grad förvånade öfver allt hvad de sågo och hörde. Men efter en kvarts timme hade de förbrukat sin förmåga i den vägen, och sedan förvånade dem ingenting mera. Själfva väckte de ingens intresse. Man förstod inte ett grand af deras historia; den uppväckte ingen nyfikenhet, ty människans sinne fäster sig hvarken vid det som är alltför klart eller det som är alltför dunkelt. Som man kan föreställa sig, var det Boulingrin omöjligt att förklara hvad som händt honom. Men när hertiginnan sade, att allt det där inte var naturligt, svarade han:

— Kära vän, tillåt mig att säga, att du har bra svårt att fatta. Det finns ingenting som inte är naturligt.

De hade icke mer vare sig släktingar, vänner eller ägodelar. De kunde icke återfinna tomten, där deras bostad legat. För den obetydliga summa de hade på sig köpte de en gitarr och sjöngo sedan på gatorna. På så sätt förtjänade de sitt bröd. På natten spelade Cicogne på krogarna bort de slantar, som mankastat till henne på dagen, och under tiden satt Boulingrin vid en skål glödgadt vin och utvecklade för de andra kroggästerna, hur löjligt det är att tro på feer.

.Skjortan.

Det var en ung herde, vårdslöst utsträckt på ängens gräsmatta och förljufvande sin ensamhet med säckpipans ljud . .. Man hade med våld beröfvat honom hans kläder, men ...

(Pierre Larousses Stora Lexikon, artikeln Skjorta, del. IV, sid 5 § 4.)

IO—092522. Fr an c e, Riddar Blåskäggs sju hustrur.FÖRSTA KAPITLET.

Kung Kristoffer, hans regering, hans lefverne, hans sjukdom.

Kristoffer V var icke någon dålig kung. Han följde noga reglerna för en parlamentarisk styrelse och motsatte sig aldrig kamrarnas vilja. Denna undfallenhet fann han icke särdeles påkostande, ty han hade märkt att, om det också finns flera sätt att komma till makten, så finns det icke mer än ett sätt att bära sig åt på eller hålla sig kvar där, när man väl kommit dit, och han fann att hans ministrar, af hvad slag deras ursprung, principer, åsikter och känslor än voro, likväl alla regerade på ett och samma sätt och, oafsedt vissa rent formella olikheter, fullkomligt liknade hvarandra. Han antog därför obetingadt alla som kamrarna föreslogo honom, likväl föredrog han de revolutionära, såsom varande mest maktlystna.För egen del sysslade han mest med den yttre politiken. Han företog allt emellanåt diplomatiska resor, festade och jagade med sina kungliga kusiner och berömde sig af att vara den bästa utrikesminister man kunde tänka sig. Hemma redde han sig så godt som tidens ondska det tillät. Han var hvarken vidare älskad eller aktad af folket, hvilket medförde den stora fördelen att aldrig bereda några missräkningar. Då han aldrig ägt folkets gunst, hotades han icke af det omslag i känslorna, som med säkerhet träffar en populär personlighet.

Hans land var rikt. Handel och industrier blomstrade, utan att likväl taga den utsträckning att grannländerna däri kunde se ett ämne till oro. Finanserna ådrogo sig i synnerhet beundran. Soliditeten hos krediten tycktes orubblig; finansmän talade därom med entusiasm, kärleksfullt, med tårar af rörelse. En del af denna heder återföll på kung Kristoffer.

Bonden gjorde honom ansvarig för de dåliga skördarna; sådana voro likväl sällsynta.

4Den bördiga jorden och landtbrukarnas idoghet gjorde landet rikt på frukt, säd, vin och boskap. Fabriksarbetarna skrämde genom sina ständigt återkommande våldsamma fordringar borgarna , som räknade på kungens skydd mot en samhällsomstörtning; arbetarna å sin sida voro för svaga att kunna afsätta honom och hade dessutom knappast lust därtill, då de icke sågo sig kunna vinna något därigenom. Han hvar-ken underlättade eller ökade deras svårigheter på det att de alltjämt skulle förbli ett hot men aldrig en fara.

Fursten kunde räkna på hären, i den var en god anda. Det är alltid en god anda i armén ; alla försiktighetsmått vidtagas för att den må bibehållas; det är statens första betingelse. Ty skulle den gå förlorad, vore regeringen i och med detsamma störtad. Kung Kristoffer beskyddade religionen. Sanningen att säga, var han icke troende, och för att icke hysa några mot religionen stridande tankar, iakttog han det kloka försiktighetsmåttet att icke närmare ingå i dess trossatser. Han åhör-de mässan i slottskapellet och öfverhopade med ynnestbevis sina biskopar, bland hvilka voro tre eller fyra ultramontaner, som öppet hånade honom. Domarekårens låghet och kryperi ingåfvo honom en oöfvervinnerlig motvilja. Han fattade icke att hans undersåtar kunde fördraga så mycken orättvisa; men den skamliga svaghet, som domarna visade gentemot de mäktiga, godtgjorde de genom en oböjlig strängbet mot de svagare. Denna stränghet betryggade intressena och ingaf respekt.

Kristoffer V hade lagt märke till att hans handlingar endera icke hade någon märkbar verkan alls eller också åstadkommo motsatsen mot hvad han väntat sig. Därför företog han sig just ingenting. Ordnar och utnämningar voro hans bästa regeringsmedel. Han utdelade dem bland sina motståndare, som därigenom blefvo tillfredsställda och oskadliggjorda.

Drottningen hade skänkt honom tre söner. Hon var ful, butter, snål och dum, men folket, som visste att hon var bedragen och öfvergif-ven af konungen, öfverhopade henne med be-röm och hyllning. Efter att ha brunnit för en massa kvinnor af alla möjliga slag, höll kungen sig nu nästan beständigt till fru de la Poule, som han var van vid. I fråga om kvinnor hade han alltid eftertraktat något nytt; men en ny kvinna var för honom icke mera något nytt, och ombytets enformighet tryckte honom. I förtreten återvände han till fru de la Poule,. ty detta »gammalt nytt», som tråkade ut honom hos dem han såg för första gången, hade han lättare att fördraga hos sin gamla väninna. Likväl var han grundligt trött på henne. Upp-ledsen på att alltid finna henne lika enformig, försökte han att få litet omväxling genom att låta kläda ut henne till tyrolska, andalusiska, capucinermunk, dragonkapten eller

nunna, utan att likväl ett enda ögonblick upphöra att finna henne odräglig.

Hans förnämsta sysselsättning var jakt, detta tidsfördrif, som furstar och kungar fått i arf från de första människorna; fordomdags en nödvändighet är den numera en förströelse, en möda som de förnäma gjort till nöje. Detfinns intet nöje utan möda. Kristoffer V jagade sex gånger i veckan.

En dag sade han ute i skogen till sin förste stallmästare, herr de Quatrefeuilles:

— Hvilket elände att vara på hj ortj akt!

— Ers majestät, svarade stallmästaren, kommer att finna det skönt att få hvila efter jakten.

— Quatrefeuilles, suckade kungen, förr fann jag ett nöje i att först trötta ut mig och sedan hvila. Nu finner jag ingen tillfredsställelse vare sig i det ena eller det andra. Hvarje sysselsättning har för mig sysslolöshetens tomhet, och hvilan tröttar mig som ett tungt arbete.

Efter tio års regering utan hvarken revolutioner eller krig, af sina undersåtar till sist ansedd som en skicklig politiker, utvald till konungarnas skiljedomare, fann Kristoffer V ingen glädje på jorden. Offer för en djup modlöshet sade han allt som oftast:

— Jag ser beständigt allting genom svartaglasögon, och inom mitt bröst känner jag en sten, på hvilken sorgen slagit sig ned.

Han förlorade både sömn och aptit.

— Jag kan icke längre äta, sade han till herr de Quatrefeuilles, då han satt framför sin orörda guldtallrik. Ack! det är icke bordets nöjen jag saknar, dem har jag aldrig njutit af: dem får en konung aldrig lära känna. Mitt bord är det sämsta i riket. Det är endast tarf-ligt folk som äter godt; de rika ha kockar, som bestjäla och förgifta dem. De förnämsta kockarna äro de, som stjäla och förgifta mest, och mina äro de förnämsta i Europa. Och ändå var jag gourmand af naturen och skulle tyckt om god mat, så väl som någon annan, om min ställning tillåtit det.

Han klagade öfver ryggvärk och tyngd i magen, kände sig svag, hade andnöd och hj ärt-klappning. Då och då stego varma blodvågor honom åt hufvudet.

— Jag har, sade han, en dof ihållande värk, då och då afbruten af genomträngande, häftiga smärtor. Däraf kommer min oro och ångest.Han plågades af yrsel, såg stjärnor för ögonen, fick hufvudvärk, kramp, spasmer och håll i sidan, så att han inte kunde andas.

Kungens båda lifläkare, doktor Saumon och professor Machellier, ställde diagnosen och konstaterade nevrasteni.

— Ett outveckladt sjukligt tillstånd! sade doktor Saumon. En åkomma med varierande symptom och just därigenom omöjlig att komma åt. . .

Professor Machellier afbröt honom:

— Säg snarare, Saumon, en verklig patologisk Proteus, hvilken liksom »den gamle från hafvet» i Tusen och en natt oupphörligt byter gestalt under läkarens händer och antar de vidunderligaste och förskräckligaste former, än såsom magsårets gam eller njurinflammationens orm, än med gulsotens ansiktsfärg, lungsotens hektiska rodnad eller de krampaktigt, knutna händerna, som tyda på för stort hjärta ; med ett ord, nevrastenien kan antaga symptomer, som äro utmärkande för alla kroppenssjukdomar, ända tills den, kufvad af läkarens konst, flyr under sin verkliga gestalt af sjukdomarnas efterapare.

Doktor Saumon var vacker, behaglig och förbindlig, älskad af damerna i hvilka han älskade sig själf. Elegant vetenskapsman och mondän läkare, kunde han se något aristokratiskt till och med i en blindtarm eller bukhinna och urskilja de sociala afstånden mellan olika lifmödrar. Professor Machellier, liten, fet, rund som en kula och en riktig pratmakare, var egenkärare än sin kollega. Han var lika anspråksfull och med mindre skäl. De båda hatade hvarandra; men som de inságo att det vore till skada för dem själfva, om de stredo inbördes, så låtsade de vara fullständigt eniga och af samma tanke; så fort den ene uttryckte en åsikt, antog den andre den genast som sin.

Ehuru de hade den största missaktning för hvarandras förstånd och kunskaper, fruktade de icke att utbyta meningar, emedan de visste att de ingenting riskerade och hvarken vunnoeller förlorade därpå, då dessa åsikter rörde sig om medicinska frågor. Till en början oroade kungens sjukdom dem icke. De litade på att den sjuke skulle tillfriskna, medan de hade honom under behandling, och att detta sammanträffande skulle räknas dem till godo. Enhälligt föreskrefvo de honom ett regelbundet lef-nadssätt (Quibus nervi dolent Venus inimica), stärkande medel, kroppsrörelse i friska luften och kallvattensbehandling. Understödd af Machellier förordade Saumon kolsvafla och metylklorid; Machellier anvisade med Saumons gillande opiater, kloral och brom.

Men flera månader förgingo utan att kungens tillstånd förbättrades det allra minsta. Och snart tilltogo smärtorna.

Utsträckt på sin hvilsoffa sade Kristoffer V till dem en dag:

— Det känns, som om ett helt råttbo skulle gnaga på mina inälfvor, medan en ohygglig dvärg, en tomte i topplufva och röda byxor, krupit ner i min mage och gräfde i den med en hacka.— Ers majestät, sade doktor Saumon, det är en sympatetisk smärta.

— Jag finner den antipatisk, svarade kungen.

Professor Machellier inföll:

— Det är hvarken magen eller inälfvorna som äro angripna hos ers majestät, och om de förorsaka ers majestät smärta, så är det af sympati, kan man säga, med ers majestäts mag-nerver, hvilkas otaliga hopslingrade trådar rycka och slita i magsäck och tarmar, som om de voro lika många hvitglödande platinatrådar.

— Nevrastenien, sade Machellier, en verklig patologisk Proteus....

Men kungen skickade bort dem bägge två.

Då de aflägsnat sig, sade förste handsekreteraren, herr de Saint-Sylvain:

— Ers majestät, rådfråga doktor Rodrigue.

— Ja, ers majestät, sade herr de Quatre-feuilles, låt tillkalla doktor Rodrigue. Det finns ingenting annat att göra.

På den tiden förvånade doktor Rodrigue världen. Man såg honom nästan samtidigt ialla jordens länder. Han lät betala sina besök så högt, att till och med miljardörer insågo hans värde. Hans ämbetsbröder öfverallt i världen, hvilken deras tanke än var om hans kunskaper och karaktär, talade med vördnad om honom såsom en man, hvilken drifvit lä-karearfvodet till en hitintills oanad höjd; flera af dem berömde hans metoder, påstodo sig vara i besittning af dem och meddelade dem till billigare pris och bidrogo på så sätt till hans ryktbarhet. Men som doktor Rodrigue behagade ur sin terapevtik utesluta alla produkter från laboratoriet och alla apotekspreparat, och som han aldrig iakttog farmakopéens formler, voro hans läkemedel i högsta grad egendomliga och fullkomligt enastående i sitt slag.

Utan att själf ha rådfrågat doktor Rodrigue, trodde herr de Saint-Sylvain obetingadt på honom som på en gud.

Han besvor kungen att låta tillkalla denne doktor, som gjorde underverk. Men förgäf-ves.159

— Jag håller mig till Saumon och Machel-lier, sade Kristoffer V, dem känner jag och vet att de ingenting kunna, men hvad den där Rodrigue kan ta sig till, vet jag inte.ANDRA KAPITLET.

Doktor Rodrigues botemedel.

Kungen hade aldrig tyckt vidare om sina båda lifmedici. Efter sex månaders sjukdom blefvo de honom fullkomligt outhärdliga; när han på långt håll fick syn på doktor Saumons evinnerliga, segervissa leende under de vackra mustascherna och Machelliers svarta hårkrokar, som lågo fastsmetade på den skalliga hjässan, gnisslade han tänder och såg ursinnigt åt ett annat håll. En natt kastade han ut genom fönstret deras mixturer, piller och pulver, hvars fadda lukt fyllde rummet. Icke nog med att han underlät att göra hvad de ordinerade, han gjorde omsorgsfullt tvärt emot hvad de fö-reskrifvit: han låg till sängs då de anbefallde motion, ansträngde sig då de förordat hvila, åt då han borde hållit diet, svalt sig dåde rådde till gödning; och han visade en så ovanlig värme

gentemot fru de la Poule, att hon icke vågade tro sina sinnens vittnesbörd utan trodde sig drömma. Likväl blef han icke bättre, så sant är det att läkekonsten är en bedräglig konst, och att dess föreskrifter, hur man än tyder dem, äro lika onyttiga. Han blef inte värre men inte heller bättre.

Hans många och olikartade smärtor lämnade honom icke. Han klagade öfver att det var en myrstack i hans hjärna, och att det idoga och krigiska samhället där gräfde gångar och förvaringsrum, ditförde lifsmedel och arbetsmaterial, lade sina miljoner ägg, uppfödde larf-verna, utstodo belägringar, tillbakaslogo anfall och levererade hårdnackade bataljer. Han påstod sig känna, när en krigare med sina skarpa mandibler genomskar en fiendes tunna men hårda bröstpansar.

— Sire, sade herr de Saint-Sylvain, låt tillkalla doktor Rodrigue. Han kan säkert bota ers majestät.

Men kungen ryckte på axlarna och åter-

II—092522. Fr an c c, Riddar Blåskäggs sju hustrur.gick i ett ögonblick af svaghet och tankspriddhet till mixturerna och dieten. Han gick icke mera till fru de la Poule och tog ifrigt in de piller af salpetersyradt akonitin, som då voro en nyhet och högt i ropet. Till följd af sin af-hållsamhet och denna behandling fick han ett sådant kväfningsanfall, att tungan trängde ut ur halsen på honom och ögonen ur sina hålor. Man reste hans säng rätt upp som en klocka, i hvilken hans blodfulla ansikte bildade den röda urtaflan.

— Det är plexus cardiacus, som är i oordning, sade professor Machellier.

— I fullständig jäsning, tilläde doktor Saumon.

Herr de Saint-Sylvain fann tillfället lämpligt att ännu en gång rekommendera doktor Rodrigue, men kungen förklarade sig ej be-höfva en läkare till.

— Ers majestät, inföll Saint-Sylvain, doktor Rodrigue är icke läkare.

— Åh! utropade Kristoffer V, hvad ni nu säger, herr de Saint-Sylvain, är till hansfördel och stämmer mig gynnsamt mot honom. Han är icke läkare? Hvad är han då?

— En lärd man, ett geni, som upptäckt de hittills okända egenskaperna hos materien i ut-strålningstillstånd och använder dem i medicinens tjänst.

Men med en ton, som icke tillät några invändningar, tillsade kungen sin privatsekreterare att icke mera tala om denne charlatan.

— Jag kommer aldrig att mottaga honom, sade han, aldrig!.. ..

Kristoffer V tillbragte sommaren på ett ganska drägligt sätt. Han företog en kryssning ombord på en tvåhundra tons yacht i sällskap med fru de la Poule, klädd till skepps-pojke. Han gaf frukost ombord för en republiks president, en kung och en kejsare och befäste, tillsammans med dem, världsfreden. Han fann det långtrådigt att bestämma folkens öden; men en gammal kolportageroman, som han funnit i fru de la Poules hytt, och som han läste med brinnande intresse, förskaffade honom några timmars ljuflig glömska af verk-ligheten. Utom att han hade något hufvud-värk, nevralgi, reumatism och lifsleda, mådde han, som sagdt, ganska bra. Med hösten återkom hans gamla plågor. Han hade den kvalfulla känslan af att från fotterna ända till midjan stå i is, under det att öfverkrop-pen brände som eld. Men han led af något ändå förfärligare, känslor för hvilka han icke fann något namn, tillstånd, som trotsade all beskrifning. Ibland, sade han, var det så gräsligt, att håret reste sig på hans huf-vud. Han tärdes af anemi, och hans svaghet ökades dag för dag utan att minska hans förmåga att lida.

— Herr de Saint-Sylvain, sade han morgonen efter en svår natt, ni har ofta talat om doktor Rodrigue. Skicka efter honom.

Doktor Rodrigue hade just då varit synlig i Kap, Melbourne och S:t Petersburg. Kabeltelegram och trådlösa telegram skickades genast till dessa platser. Innan veckan var till ända, var kungen full af ifver att få träffa doktor Rodrigue. Påföljande dagar frågadehan oupphörligt: »Kommer han inte snart?» Man föreställde honom, att en kung icke var en patient att förakta, att Rodrigue färdades otroligt snabbt. Men ingenting kunde stilla den sjukes

otålighet.

— Han kommer inte, suckade han, ni skall få se att han inte kommer!

Ett telegram anlände från Genua, meddelande att Rodrigue gått ombord på Preussen. T re dagar senare inställde sig den världsberömde läkaren i slottet, efter att först ha aflagt en ganska oförskämd skyldighetsvisit hos sina kolleger, Saumon och Machellier.

Han var yngre än doktor Saumon, såg bättre ut och hade en ädlare, stoltare min. Af vördnad för naturen, hvars lagar han lydde i alla afseenden, lät han hår och skägg växa och liknade därigenom de grekiska filosofer, som man ser afbildade i marmor.

Sedan han undersökt konungen, sade han:

— Sire, läkarna, hvilka tala om sjukdomar som den blinde om färger, säga att ers majestät lider af nevrasteni eller nervsvaghet. Mennär de ha kommit underfund med ert onda, äro de icke därför i stånd att bota det, ty en organisk väfnad kan icke återställas annat än genom de medel, som naturen användt för att bilda den, och dessa medel känna de icke till. Ty hvilka äro väl naturens hjälpmedel och tillvägagångssätt? Hon begagnar sig hvarken af hand eller verktyg; hon är subtil, hon är andlig; hon använder till sina mäktigaste och massivaste byggnader oändligt små partiklar af materia, atomer, protyler. Af en luftig dimma skapar hon klippor, metaller, växter, djur och människor. Huru? Genom attraktion, tyngdkraft, afdunstning, genomtränglighet, insug-ning, endosmos, kapillaritet, frändskap, sympati. Hon bildar icke ett sandkorn på annat sätt än hon skapat vintergatan: sfärernas harmoni härskar hos det ena som den andra; båda existera endast genom rörelsen hos de partiklar, hvaraf de äro sammansatta, och som är deras känsliga, längtande och ständigt vibrerande själ. Mellan himlens stjärnor och dammkornen, som dansa i solstrimman här i rum-met, är det ingen skillnad i sammansättningen, och det minsta af dessa dammkorn är lika be-undransvärdt som Sirius, ty det underbara i alla kroppar i världsalltet är det oändligt lilla, som bildar dem och ger dem lif. Så är det naturen arbetar. Af det osynliga, omärkliga och ovägbara har hon bildat hela den stora världen, som vi uppfatta med våra sinnen och som vårt förstånd mäter och väger, och af mindre än en fläkt har hon skapat oss själfva. Låt oss verka liksom hon genom det ovägbara, det omärkliga, det osynliga i känslig attraktion och subtil penetration. Det är principen. Hur skall detta tillämpas i föreliggande fall? Hur återskänka lifvet åt utslitna nerver! Det återstår oss att undersöka.

Men först och främst, hvad menas med en nerv? Om vi önska en definition kan den obetydligaste fysiolog, ja, till och med en Machel-lier eller en Saumon gifva oss den. Hvad menas med nerver? Strängar, trådar, som utgå från hjärnan och ryggmärgen och utgrena sig till kroppens alla delar för att öfverföra känslo-förnimmelser eller sätta rörelseorganen i gång. De äro således detsamma som känsla och rörelse. Det är nog för att låta oss förstå deras sammansättning och uppenbara deras innersta väsende: hvilket namn man än ger detta, är det identiskt med hvad vi i fråga om sensationer kalla glädje och, från moralisk synpunkt, lycka. Hvar det finnes en atom glädje och lycka, där finnes också det ämne, som kan återställa sjuka nerver. När jag säger en atom glädje, menar jag något materiellt, en bestämd substans, en kropp istånd att anta de fyra formerna, fast, flytande, gasartad och strålande, en kropp med bestämbar vikt. Glädje och sorg, hvars verkningar människor, djur och växter erfarit sedan tingens begynnelse, äro konkreta företeelser ; de äro materia, eftersom de äro ande och emedan naturen är en, oaktadt sina tre sidor, rörelse, materia, intelligens. Det är således endast fråga om att förskaffa sig en tillräcklig mängd glädjeatomer och införa dem i organismen genom endosmos och inandning genomhuden. Därför föreskrifver jag ers majestät att bära en lycklig människas skjorta.

— Hvad! utropade kungen, ni vill att jag skall bära en skjorta, som tillhör en lycklig man?

— På bara kroppen, Sire, på det att er förtorkade hud må insupa de lyckopartiklar, som den lycklige mannens svettkörtlar afsatt genom afsöndringskanalerna i hans friska läderhud. Ty ni känner ju till hudens funktioner: den inandas och utandas och åstadkommer beständiga utbyten med sin omgifning.

— Är detta det läkemedel ni föreskrifver mig, herr Rodrigue?

— Sire, man kan inte föreskrifva något mera rationellt. Jag finner ingenting i farma-kopéen, som kan ersätta det.

Förbiseende naturen, oförmögna att efterhärma henne, tillverka våra pillertrillare i sina laboratorier ett litet antal medikamenter, som alltid äro farliga och icke alltid verksamma. De läkemedel, som vi icke kunna tillreda, blifva vi tvungna atttaga så som de befinna sig, t. ex. blodiglar, hög-landsklimat, hafsluft, naturliga mineralvatten, åsninnemjölk, kattskinn och en lycklig människas utdunstning. Vet ers majestät icke att en rå potatis, som man bär i fickan, tar bort reumatiska smärtor? Ni vill icke veta af naturliga läkemedel; ni vill nödvändigt ha konstgjorda sådana, droger och kemiska preparat; ni måste ha droppar och pulver: ni har således stort skäl att prisa de droppar och pulver som ni fått?

Konungen urskuldade sig och lofvade att lyda.

Doktor Rodrigue, som redan var framme vid dörren, vände sig om och sade:

-— Låt värma den en smula innan ni sätter den på er.TREDJE KAPITLET.

Herrar de Quatrefeuilles och de Saint-Sylvain söka efter en lycklig människa i kungens palats.

Angelägen om att snart få ikläda sig den skjorta, af hvilken han väntade sitt tillfrisknande kallade Kristoffer V till sig sin förste hofstallmästare herr de Quatrefeuilles, och sin handsekreterare, herr de Saint-Sylvain, och ålade dem att så fort som möjligt skaffa honom skjortan. Det blef öfverenskommet att de skulle iakttaga en obrottslig tystnad i fråga om ändamålet med deras efterforskningar. Ty man hade anledning befara, att om allmänheten finge veta hvilket läkemedel det var, som kungen sökte, så skulle en massa stackars uslingar, särskildt de fattigaste och mest eländiga, erbjuda sin skjorta, i hopp om att få enbelöning. Man fruktade äfven, att anarkister skulle skicka förgiftade skjortor.

De båda adelsmännen trodde sig kunna finna doktor Rodrigues botemedel utan att lämna palatset, och de placerade sig därför i ett oxöga, hvarifrån man kunde se hofmännen gå förbi. De personer, som de varseblefvo, hade en missnöjd min, det onda, som plågade dem, var skrif-vet på deras bleka, aftärda ansikten; de för-gingos af längtan efter ett ämbete, en orden eller ett privilegium. Men då Quatrefeuilles och Saint-Sylvain kommo ner i slottsgemaken, funno de herr du Bocage sofvande i en länstol, med vidöppen mun, vidgade näsborrar, runda kinder, röda och blanka som solar, hög-hvälfdt bröst, som lugnt häfde sig vid hvarje andetag, utsvettande glädje från sin blankpole-rade hjässa ända till de utspärrade tårna i tunna dansskor, som bildade en afslutning på de vidt skilda benen.

Vid denna syn sade Quatrefeuilles:

— Låt oss inte söka längre. När han vaknar, skola vi be honom om hans skjorta.Strax därpå gnuggade den sofvande sig i ögonen, sträckte på sig och såg sig bedröfvad omkring. Mungiporna drogos ner, kinderna blefvo mindre runda, ögonlocken sänktes till hälften, ur hans bröst frampressades ett klagande ljud: hela hans varelse uttryckte ledsnad, missräkning och saknad.

Då han igenkände handsekreteraren och hofstallmästaren, sade han:

— Ah, mina herrar, jag hade en så härlig dröm! Jag tyckte att konungen upphöjde mig till markis. Tyvärr är det endast en dröm, och jag vet allt för väl, att kungens afsikter äro helt andra.

— Låt oss gå vidare, sade Saint-Sylvain. Det är sent, vi ha ingen tid att förlora.

De mötte i galleriet en af rikets pärer, som förvånade världen genom sin karaktärsstyrka och djupsinnighet. Till och med hans fiender kunde icke förneka hans oegennytta, uppriktighet och mod. Man visste att han skref sina memoarer, och alla smickrade honom i hopp om att framstå fördelaktigt i framtidens ögon.— Han är kanhända lycklig, sade Saint-Sylvain.

— Låt oss fråga honom, sade Quatre-feuilles.

De närmade sig honom, växlade några ord, och i det de förde samtalet på lycka i allmänhet, framställde de den brännande frågan.

— Rikedomar och hedersbevis göra mig ingen glädje, svarade han, till och med de mest berättigade och naturliga

känslor, omsorger om familjen, vänskapens fröjder, tillfredsställa icke mitt hjärta. Jag har icke känsla för något annat än det allmänna bästa, och det är den olyckligaste af alla passioner och den mest otillfredsställande kärlek.

Jag har suttit vid makten; jag vägrade att med statens tillgångar och våra soldaters blod underhålla de fälttåg, som fribytare och köpmän anordnat för att rikta sig själfva på folkets bekostnad; jag har icke prisgifvit flottan och hären åt leverantörernas godtycke, och därför föll jag, som ett offer för alla dessa skurkars ränker, hvilka, under den okunniga ho-pens bifall, anklagade mig för att förråda mitt lands ära och heligaste intressen. Ingen har stått på min sida mot dessa högt uppsatta banditer. Då jag ser hvilken blandning af dumhet och feghet det är, som bildar den allmänna meningen, saknar jag enväldet. Konungens svaghet gör mig förtviflad, de stores småaktighet är mig en fasa; ministrarnas oduglighet och brist på ärlighet, representanternas för folket okunnighet, låghet och falhet göra mig omväxlande häpen och ursinnig. För att trösta mig öfver allt mitt lidande om dagen, skrifver jag om natten och ger på så sätt ifrån mig den galla, som uppfyller mig.

Quatrefeuilles och Saint-Sylvain lyfte på hatten för den gamle ädlingen och gingo vidare galleriet fram, då de plötsligt befunno sig ansikte mot ansikte med en helt liten, tydligen puckelryggig man, ty ryggen syntes öfver huf-vudet på honom; han svängde på sig på ett högst tillgjordt sätt.

— Den där är det onödigt att fråga, sade Quatrefeuilles.— Hvem vet? svarade Saint-Sylvain.

— Tro mig; jag känner honom, återtog hof-stallmästaren; jag är hans förtrogne. Han är själfbelåten och fullkomligt nöjd med sin person, och det har han allt skäl till. Den där lille puckelryggen är kvinnornas förtjusning. Hof-damer, damer af värld, aktriser, borgarkvinnor, galanta damer, koketter, så väl som allvarliga och andligt sinnade kvinnor, de stoltaste så väl som de skönaste, alla ligga för hans fotter. För att tillfredsställa dem förlorar han hälsa och lif, blir melankolisk och får lida följderna af att anses lyckobringande.

Solen höll på att gå ned, och hofmännen lämnade gemaken, underrättade om att kungen icke mer skulle visa sig den dagen.

— Jag skulle gärna lämna min egen skjorta, sade Quatrefeuilles. Jag kan säga, att jag har en lycklig naturell. Alltid belåten, äter och dricker jag med smak och sofver godt. Man lyckönskar mig till mitt blomstrande utseende, man tycker att mitt ansikte ser friskt ut; det är inte heller öfver mitt ansikte jag har att bekla-ga mig. I blåsan känner jag en hetta och en tyngd, som stör min lifsglädje. I morse af levererade jag en sten, stor som ett dufägg. Jag fruktar att min skjorta inte vore af stor nytta för kungen.

— Jag skulle gärna ge min, sade Saint-Sylvain. Men jag har också min sten, och det är min hustru. Jag har gift mig med den fulaste och elakaste varelse, som någonsin funnits till, och ehuru framtiden ju ligger i Guds hand, vågar jag tillägga att en elakare och fulare aldrig kommer att existera, ty ett kopierande af ett sådant original är till den grad otroligt, att man kan säga att det är praktiskt taget omöjligt. Det är en sådan naturens lek som icke upprepas två gånger..

Lämnande detta plågsamma ämne tilläde han:

— Min vän Quatrefeuilles, vi ha visat brist på klokhet. Det är icke vid hofvet eller bland denna världens mäktige, som man bör söka en lycklig människa.

12—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur4— Ni talar som en filosof, gaf Quatrefeuil-les till svar; ni uttrycker er som den där skojaren Rousseau. Ni gör orätt. Det finns lika många med rätta lyckliga människor i konungarnas palats och aristokraternas boningar som på litteratörernas kaféer och arbetarkrogarna. Om vi i dag icke ha funnit några här i slottet, så är det därför att det var för sent och vi inte hade tur. Låt oss i kväll infinna oss vid drottningens spelparti, och vi skola säkert ha bättre tur.

— Söka en lycklig människa vid ett spelbord! utropade Saint-Sylvain. Lika gärna kan man söka ett pärlband i en rofåker eller sanningen i en statsmans mun!. ... Spanske ministern ger en fest i afton ; hela staden kommer att vara där. Låt oss gå dit, där skola vi lätt lägga hand på en lämplig och passande skjorta.

— Det har ibland händt mig att lägga hand på en lycklig kvinnas linne, sade Quatrefeuil-les. Och det var med

nöje. Men vår lycka varade endast ett ögonblick. Jag säger inte detta för att skryta (därtill finnes verkligen ingenorsak), och inte heller för att påminna mig flydda fröjder, som kunna återkomma, ty i motsats mot hvad ordspråket säger, har hvar je ålder samma nöjen. Min af sikt var en helt annan, mycket allvarligare och dygdigare och sammanhänger direkt med den höga mission som ålagts oss; jag ville framställa för er en tanke, som nyss uppstått i min hjärna. Tror ni icke Saint-Sylvain, att Rodrigue, då han före-skref en lycklig människas skjorta, tagit ordet i sin vidsträcktaste bemärkelse, utan tanke på kön, och sålunda menat en kvinnas linne såväl som en mans skjorta? Jag, för min del, är böjd för att tro det, och om ni delar min åsikt, kunna vi utsträcka fältet för våra efterforskningar och sålunda fördubbla våra chanser att lyckas, ty i ett elegant och förfinadt samhälle sådant som vårt äro kvinnorna lyckligare än männen: vi göra mera för dem än de för oss. Saint-Sylvain, sedan vår uppgift på så sätt förstorats, gjorde vi bäst i att dela på den. Således, från och med i kväll söker jag t. ex. en lycklig kvinna och ni en lycklig man. Erkänn,min vän, att en kvinnas linne är en ömtålig sak. Jag har fordom haft i mina händer ett, som kunde dragas genom en ring, tyget däri var finare än spindel-väf. Och hvad säger ni, min vän, om det linne, som en hofdam på Marie-Antoinet-tes tid bar på en bal gömdt i sin hårklädsel? Jag tycker det skulle taga sig bra ut, om vi kunde öfverlämna till vår kunglige herre ett vackert linne af linong med sina mellanspetsar, rynkade valencienner och förtjusande skära axelrosetter, doftande af viol och kärlek och lätt som en fläkt.

Men Saint-Sylvain opponerade sig ifrigt mot detta sätt att tyda doktor Rodrigues ordination.

— Hvad tänker ni på, Quatrefeuilles, utro-pade han, en kvinnas linne kan endast förskaffa kungen en kvinnas lycka, hvilken skulle bereda honom skam och elände. Jag vill här icke ingå på om kvinnan är mera mottaglig för lycka än mannen. Det är hvarken rätta tiden eller platsen härtill: det är tid på att gå och äta mid-dag. Fysiologerna tillskrifva kvinnan större känslighet än männen, men det hör till de allmänna fraserna, som äro allt för obestämda att kunna tillämpas på någon viss. Jag vet inte om jag går in på att vårt civiliserade samhälle är mera ägnadt att göra kvinnorna lyckliga än männen. Jag ser att i våra kretsar uppfostra de icke sina barn, sköta icke hushållet, ha inga kunskaper, göra ingenting och dö af ledsnad : de förtäras genom att lysa, de äro en sorts ljus, huruvida det är afundsvärdt vet jag icke. Men det är icke därom det är fråga. Kanske finns det en dag endast ett kön; kanske finns det tre eller till och med flera. I så fall kommer den sexuella världen att vara rikare och mera omväxlande. Under tiden ha vi två kön; det finns mycket af det ena hos det andra, mycket af mannen hos kvinnan och tvärtom. Likväl äro de fullständigt olika; de ha hvar och en sin natur, sina seder och bruk, sina nöjen och obehag. Om ni förkvinnligar kungens föreställning om lycka, hur kallt skall han då icke hädanefter se på fru de la Poule? .... Ochkanske skall han genom sin tungsinthet och slapphet komprometta vårt lands ära. Är det det ni vill, Quatrefeuilles?

Kasta ett öga på gobelinerna föreställande Herkules' historia, som hänga i slottsgalle-riet, så får ni se hvad det hände denne hjälte, som hade sådan otur med linnen; han roade sig med att taga på sig Omfales och kunde sedan ingenting annat än spinna ull. Det är ett sådant öde, som ert oförstånd vill bereda vår frejdade härskare.

— Nej! Nej! sade förste hofstallmästaren, antag att jag ingenting sagt, och låt oss inte mera tala om saken.FJÄRDE KAPITLET.

Jeronimo.

Spanska ministerhotellet strålade rikt upplyst i natten. Reflexen däraf förgyllde molnen på himlen. Ljusgirlander kantade parkens alléer och gåfvo löfverket en genomskinlig smaragdfärg. Bengaliska eldar kommo himlen att lysa röd mellan de Stora mörka träden. En svag vind förde vidare de smäktande tonerna från en osynlig orkester. De inbjudnas eleganta skara trängdes på gräsplanen; det myllrade af frackar i halfmörkret; uniformer gnistrade af ordnar och kraschaner; ljus-klädda gestalter gledo behagfullt fram, efterlämnande en svag doft af parfym.

Quatrefeuilles, som varseblef två framstående statsmän, den nuvarande och den förre konseljpresidenten, stå och prata med hvar-andra under en staty af Fortuna, tänkte tilltala dem. Men Saint-Sylvain afrådde honom.

— De äro olyckliga, båda två, sade han; den ene kan icke trösta sig öfver att ha förlorat makten, den andre darrar af fruktan att förlora den. Och deras äregirighet är så mycket mera föraktlig, som de båda två ha mera frihet och

inflytande i privatlifvet än på den åtrådda platsen, där de icke kunna hålla sig kvar annat än genom en vanhederlig eftergif-venhet för kamrarnas nycker, folkets blinda passioner och finansmännens egennytta. Det, som de eftersträfva med så mycken ifver, är endast en lysande förnedring. Ack! Quatre-feuilles, stanna ni hos era beridare, era hästar och hundar och eftersträfva icke att styra människor.

De aflägsnade sig. Knappt hade de gått några steg, förrän skallande skrattsalfvor från en berså lockade dem att intränga dit. Sittande på fyra stolar funno de där en tjock halfklädd karl, som med vibrerande stämmaberättade historier för en talrik församling, hvilken formligen hängde vid hans läppar, tjocka, som på en antik satyr i ett ansikte, som föreföll söladt af dionysisk vindrägg. Det var Jeronimo, landets ryktbaraste och ende populäre man. Han talade ifrigt, flytande, pratade en massa tokerier, radande upp historier den ena efter den andra, somliga utmärkta, andra mindre bra, men alla lustiga. Han berättade, att det en gång utbröt revolution i Aten, hvarvid all egendom delades och kvinnorna blefvo gemensamma, men att de gamla och fula klagade öfver att de blefvo försummade, hvar för man till deras tjänst stiftade en lag, som tvang männen att börja med dem för att sedan få öfvergå till de unga och vackra; och han målade i saftiga ordalag de komiska bröllopen, de groteska omfamningarna och de unga männens förtviflade mod vid åsynen af sina surögda, droppnästa fästmör, hvars profiler osökt påminde om en nötknäp-pare. Sedan kommo starkt pepprade historierom tyska judar, präster, bönder, en hel ramsa af lustiga infall och skämtsamma anekdoter.

Jeronimo hade en utmärkt oratorisk förmåga. När han talade, följde hela hans person med från hufvud till fötter, och aldrig har en talare till den grad haft ordet i sin makt. Ömsom allvarlig, uppspelt, högtrafvande, burlesk, fann han uttryck för hvarje stämning, och samme man, som här i löfsalen till sin egen och en hop dagdrifvares förnöjelse med fulländad skådespelartalang föredrog alla möjliga lustiga historier, framkallade kvällen förut missnöjda tjut och bifallsrop i kammaren, kom ministrarna att darra, talarstolen att skaka och satte hela landet i uppror genom ekot af sina ord. Slug och beräknande i all sin våldsamhet hade han blifvit oppositionens ledare utan att stöta sig med regeringen, och ehuru arbetande för folket umgicks han med aristokratien. Man kallade honom en tidens man. Han var stundens man: hans ande rättade sig alltid efter tid och rum. Han slog alltid huf-vudet på spiken, hans omfattande sunda för-stånd hade beröringspunkter med samhällets alla medlemmar; hans väl afvägda, harmoniska personlighet undanskymde allt i närheten, både småaktigt och storslaget: man såg endast honom. Hans blotta hälsa kunde ha befäs-tat hans lycka, den var solid och kraftig som hans själ. Väldig dryckeskämpe, amatör på stekt så väl som på färskt kött, njöt han af allt och tog för sig lejonparten af denna världens nöjen. Quatrefeuilles och Saint-Sylvain skrattade liksom de öfriga åt hans befängda historier och knuffade på hvarandra vid åsynen af hans skjorta, hvilken fått en frikostig andel af de vid en glad måltid serverade vinerna och såserna.

I detsamma passerade ensam och högdragen sändebudet för en stolt nation, som med kung Kristoffer köpslog om sin egennyttiga vänskap. Han närmade sig den store mannen och bugade sig lätt. Genast blef Jeronimo som förvandlad: ett mildt allvar, ett suveränt lugn spred sig öfver hans ansikte, och de djupa, fylliga tonerna i hans stämma smekte mi-nisterns öron. Hela hans hållning uttryckte samförstånd i utrikespolitiken, förståelse af kongresser och konferenser; det fanns ingenting hos honom, ända till hans hopsnodda halsduk, pösande skjorta och enorma byxor, som icke genom ett trollslag antog en diplomatisk värdighet och ministermin.

De öfriga gästerna skingrade sig, och de båda framstående personerna talade länge och vänskapligt tillsammans och tycktes stå på mycket intim fot med hvarandra, hvilket allt noga iakttogs och mycket kommenterades af närvarande politici och i politiken intresserade damer.

— Jeronimo, sade en, kan bli utrikesminister, när han vill.

— Då han det blir, sade en annan, kommer han att stoppa kungen i sin ficka.

Österrikiske ministerns fru beskådade honom noga genom sin lornjett och sade:

— Den där gossen är intelligent, han kommer att gå långt.

Efter slutadt samtal gjorde Jeronimo entur i trädgården i sällskap med sin trogne Jo-belin, en långbent gynnare

med ugglehufvud, hvilken aldrig lämnade honom.

Handsekreteraren och hofstallmästaren följde efter.

— Det är hans skjorta vi skola ha, sade Quatrefeuilles med låg röst. Men skall han väl ge oss den ? Han är socialist och motståndare till regeringen.

— Bah! han är ingen elak människa, invände Saint-Sylvain, och han är klok. Han bör icke önska någon förändring, eftersom han hör till oppositionen. Han har intet ansvar, hans ställning är utmärkt: han bör hålla på den. En god oppositionsman är alltid konservativ. Om jag inte alltför mycket bedrager mig, vill denne demagog högst ogärna skada sin kung. Om man bär sig fiffigt åt, får man säkert hans skjorta. Han kommer att underhandla med hofvet, liksom Mirabeau. Men man måste garantera honom tystlåtenhet.

Under det de såltmda talade med hvarandra, promenerade Jeronimo med hatten på enaörat och svängande med käppen, under det han gaf sitt goda lynne luft i skämt, skratt, utrop, dåliga vitsar, oanständiga ordlekar omväxlande med ett högljudt gnolande. Ungefär hundra steg framför honom mötte hertigen af Aul-nes, den förnämste bland de unga kavaljererna och envåldshärskare i fråga om modesaker, en dam bland sina bekanta, på hvilken han hälsade med en enkel men behagfull gest. Folktri-bunen iakttog honom uppmärksamt, blef plötsligt mörk och tankfull, lade handen tungt på sin följeslagares axel och sade:

— Jobelin, jag skulle vilja ge min popularitet och tio år af mitt lif för att kunna bära en frack och umgås med kvinnor så som den där glopen.

Hans glädtighet var försvunnen. Han gick tyst med sänkt hufvud och betraktade utan nöje sin egen skugga, som månen helt ironiskt kastade på hans ben och i hvilken han var idel hufvud och bål.

— Hvad är det med honom ? . .. Gör han narr af oss? frågade Ouatrefeuilles oroligt.— Han_har aldrig varit allvarligare eller mera uppriktig, svarade Saint-Sylvain. Han har afslöjat för oss den mask, som gnager honom. Jeronimo kan icke trösta sig öfver att han saknar elegans och förfining. Han är icke lycklig. Jag skulle inte vilja ge en vitten för hans skjorta.

Tiden led, och sökandet tycktes bli arbetsamt. Sekreteraren och hofstallmästaren be-slöto att fortsätta efterforskningen hvar och en på sitt håll och kommo öfverens om att mötas vid supén i lilla gula salongen för att meddela hvarandra resultaten af sina ansträngningar. Quatrefeuilles tog på sin del militärer, högadliga herrar och stora egendomsägare, han underlät heller ej att höra sig för hos kvinnorna. Saint-Sylvain, som var mera skarpsinnig, sökte läsa i finansmännens ögon och pröfva diplomaternas hjärtan och njurar.

De sammanträffade vid öfverenskommen tid, båda trötta och nedslagna.

— Jag har inte sett annat än lyckliga människor, sade Quatrefeuilles, men allas lycka varfläckad. Militärerna trånade efter en orden, en befordran eller löneförhöjning. De fördelar och ärebetygelser, som deras medtäflare fått, gjorde dem gallsjuka. Vid underrättelsen om att general de Tintille blifvit utnämnd till hertig af Komorerna, såg jag dem bli gula som en citron och gröna som en ödla. En af dem blef mörkröd: han fick blodslag. Våra adelsmän hålla på att förgås dels af ledsnad, dels af förargelser med godsen; alltjämt i process med grannarna, utsugna af sina advokater, framsläpa de sitt tyngande dagdrifvarlif tryckta af bekymren.

— Jag har inte haft bättre tur än ni! sade Saint-Sylvain. Och hvad som slår mig med förvåning är att se de olika och fullständigt motsatta skäl, som människorna ha till att lida. Jag har sett prinsen af Estelles olycklig, emedan hans hustru bedrar honom, inte därför att han älskar henne utan emedan det sårar hans egenkärlek, och hertigen af Mauvert olycklig, emedan hans hustru icke bedrar honom och därigenom omöjliggör för honom att hjälpapå fötter hans ruinerade ätt. Den ene har ett öfverflöd på barn, den andre förtviflar om att någonsin få några. Jag har träffat på borgare, som drömt om att få bo på landet, och landtbor, som inte begära bättre än få slå sig ned i staden. Jag har mottagit förtroenden af två hedersmän, den ene otröstlig öfver att ha dödat i duell den man, som tagit från honom hans älskarinna; den andre förtviflad öfver att hans rival undgått honom.

— Jag skulle aldrig ha kunnat tro, suckade Quatrefeuilles, att det var så svårt att få tag i en lycklig människa.

— Kanske att vi burit oss dumt åt, invände Saint-Sylvain ; vi söka icke metodiskt utan på måfå, vi veta icke heller riktigt hvad vi skola söka. Vi ha icke definierat lyckan. Det måste vi göra.

— Det vore förspilld möda, sade Quatrefeuilles.

— Jag ber om ursäkt, inföll Saint-Sylvain. När vi ha definierat, d. v. s. bestämt och

13—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.begränsat den till tid och rum, skola vi ha lättare att finna den.

— Det tror jag inte, sade Quatrefeuilles.

I alla händelser beslöto de att angående denna sak rådfråga den lärdaste mannen i riket, direktören för kungliga biblioteket, herr Chaudesaigues.

Solen hade gått upp, då de kommo tillbaka till slottet. Kristoffer V hade haft en dålig natt och begärde otåligt den ordinerade skjortan. De bådo om ursäkt för uppskofvet och skyndade upp i tredje våningen, där herr Chaudesaigues mottog dem i en stor sal, som rymde åtta hundra tusen volymer dels i tryck dels handskri fna.FEMTE KAPITLET.

Det Kungliga biblioteket.

Efter att ha bedt de besökande taga plats, visade bibliotekarien med en handrörelse på massan af böcker, som täckte alla fyra väggarna från golf till tak:

— Hör ni icke hvilket buller de göra? Det slår lock för öronen på mig. De tala alla på en gång och på alla möjliga språk. De disputera om allt, om Gud, naturen, människan, tiden och rummet, det kända och det okända, godt och ondt, de pröfva allt, bestrida allt, bekräfta allt, förneka allt. De tala förnuft och oförnuft. Bland dem finns det lättsinniga och allvarliga, glada och sorgsna, utförliga och kortfattade; somliga tala utan att säga någonting, räkna stafvelserna och sammanföra ljuden enligt lagar, om Hvilkas ursprung och an-demening de äro okunniga: sådana äro mest belåtna med sig själfva. Andra äro af ett strängt och dystert slag och afhandla icke annat än ämnen, som äro fria från hvarje tillstymmelse till känsla och på intet sätt beröra några i naturen förekommande omständigheter ; de slå omkring sig i tomma rymden, röra sig i intighetens osynliga område och äro likväl de mest inbitna grälmakare, som med vildt raseri strida för sitt väsendes och sin trosbekännelses berättigande. Jag vill icke uppehålla mig vid dem, som relatera sin egen eller forna tiders historia, ty ingen tror på dem. Med ett ord, de äro åtta hundra tusen i denna sal, och det finns icke två bland dem, som tänka lika i något afseende, och de, som handla om samma sak, strida mot hvarandra. Oftast veta de hvarken hvad de själfva eller någon annan har sagt.

Mina herrar, jag kommer att bli galen af detta förfärliga oväsen, liksom alla mina föregångare i denna sal med sina tusen röster blifvit det, så vida de icke af naturen varit idi-oter i likhet med min ärade kollega herr Froide-fond, som ni ser sitter där borta helt lugnt sysselsatt med katalogiseringsarbete. Han är född enfaldig och enfaldig har han förblifvit. Ty enheten kan icke frambringa mångfalden, och däri ligger, som jag i förbigående vill påminna er om, mina herrar, den första svårighet vi påträffa under sökandet efter tingens uppkomst: då upphofvet icke kan vara endast ett, måste det vara tvåfaldigt, trefaldigt, mångfaldigt, hvilket man har svårt att godkänna. Herr Froidefond har ett enfaldigt sinne och en ren själ. Hans hela lif är en katalog. Af alla volymer, som fylla väggarna här inne, känner han till titel och format, äger sålunda den enda exakta kunskap, som man kan tillägna sig i ett bibliotek, och genom att han aldrig trängt in i någon bok skyddar han sig mot osäkerheten, de tusende misstagen, den förfärliga oron, alla dessa skräckbilder, som läsning alstrar i en fruktbar hjärna. Han är lugn och fredlig, han är lycklig.— Han är lycklig! utropade på en gång de båda sökar ne efter den magiska skjortan.

— Han är lycklig, återtog herr Chaude-saigues, men han vet icke om det. Och kanske är detta det enda villkoret för att vara lycklig.

— Ack! sade Saint-Sylvain, man lefver icke därför, att man är okunnig om att man lefver lika litet som man är lycklig därför att man icke vet af det.

Men Quatrefeuilles, som misstrodde allt resonerande och endast fäste afseende vid erfarenhetens rön, närmade sig bordet, där Froi-defond satt och katalogiserade omgifven af gamla luntor, bundna i kalfskinn, fårskinn, marokäng, pergament, svinläder eller träpärmar, och hvilka luktade damm, mögel och råttor.

— Herr bibliotekarie, sade han, var god och svara mig. Är ni lycklig?

— Jag känner icke till något arbete med det namnet? svarade den gamle katalogskrif-

varen.Quatrefeuilles gjorde en åtbörd af förtvif-lan och gick tillbaka till sin plats.

— Betänk, mina herrar, sade Chaudes-aigues, att antikens Cybele hållande herr Froide-fond i sitt yppiga sköte låter honom beskrifva en ofantlig krets omkring solen, och att solen drager herr Froidefond tillsammans med jorden och hela dess följe af stjärnor genom rymden mot stjärnbilden Flerkules. Hvarför? Af de åtta hundra tusen volymer, som äro samlade här omkring oss, finns det icke en, som kan säga oss det. Vi äro okunniga om detta som om allt annat. Mina herrar, vi veta ingenting. Det finns många orsaker till vår okunnighet, men jag är öfvertygad om att den förnämsta är språkets ofullkomlighet. Ordens brist på precision åstadkommer oredan i våra tankar. Om vi vore mera noga med att definiera våra uttryck, skulle våra tankar vara klarare och redigare.

— Hvad var det jag sade, Quatrefeuilles? utropade Saint-Sylvain triumferande.Och vändande sig till bibliotekarien, tilläde

han:

— Herr Chaudesaigues, hvad ni nu har sagt, gör mig öfverlycklig. Och jag inser att vi gjort klokt i att vända oss till er. Vi komma för att be er ge oss en definition af lyckan. Det är för hans majestät konungens räkning.

— Jag skall svara så godt jag kan. Ett ords definition bör var etymologisk och uttömmande. Hvad förstår man med »lycka»? frågar ni mig. Lyckan, »bonheur», »bonum augurium», är det goda förebudet, det gynnsamma järtecknet, som man läser i fåglarnas flykt och sång, i motsats mot »malheur» eller »malum augurium», som betecknar ofördelaktiga tecken hos fåglarna, det franska ordet anger betydelsen.

— Men, frågade Quatrefeuilles, hur skall man kunna upptäcka om en människa är lyck-hg?

— Genom att undersöka fjäderfän! svarade bibliotekarien. Ordet innebär det. »Heur»kommer af augurium, som står i stället för avigurium.

— Denna undersökning af heliga höns göres icke mer sedan romarnes tid, invände hofstallmästaren.

— Men, sade Saint-Sylvain, en lycklig människa, är det icke en sådan, som gynnas af lyckan, och finns det icke några yttre och synliga tecken till att hon har en sådan tur?

— Tur eller otur, svarade Chaudesaigues, det beror på ett tärningkast. Om jag förstått er rätt, mina herrar, så söka ni en lycklig människa, en människa med tur, d. v. s. en människa, för hvilken fåglarna endast ha goda förebud och som tärningarna ständigt gynna. Denne sällsynte dödlige bör ni söka bland de människor, som stå vid slutet af sitt lif, helst bland dem, som redan ligga pä dödsbädden, med ett ord, bland sådana som icke mer be-höfva rådfråga hvarken heliga höns eller tärningar. Ty endast de kunna lyckönska sig till god tur och beständig lycka.Hur är det Sofokles säger i sin Kung Edipus:

Ml ingen lycklig kallas, innan han är död.

Dessa råd misshagade mycket Quatrefeuil-les, som föga njöt af tanken pä att söka lyckan efter den sista smörj elsen. Saint-Sylvain fann icke heller något behag i att draga skjortan af döende människor; men som han var vetgirig och filosofiskt anlagd, frågade han bibliotekarien om denne kände någon sådan ädel åldring, som för sista gången kastat sina härligt märkta tärningar.

Chaudesaigues skakade på hufvudet, reste sig upp, gick fram till fönstret och började trumma på rutan. Det regnade, exercisplatsen låg öde. I fonden höjde sig en präktig byggnad, hvars attika kröntes af vapentroféer och som på sin fronton hade en Bellona med hy-dran på hjälmen, bröstpansar och i handen ett romerskt svärd.

— Gå till palatset därborta, sade han till

slut.— Hvad ! utropade Saint-Sylvain förvånad. Till marskalk de Volmar?

— Ja visst. Finns det på jorden en lyckligare dödlig än segraren vid Elbrus och Bas-kir? Volmar är en af de största härförare, som någonsin lefvat, och den, som af alla mest haft lyckan med sig.

— Det var hela världen, sade Quatre-feuilles.

— Han skall aldrig bli glömd, återtog bibliotekarien. Marskalk Pilon, hertig af Volmar, som lefde på en tid, då nationernas krig icke mera rasade på hela jordens yta på en gång, förstod att upphjälpa denna ödets orättvisa genom att med hela sitt snille kasta sig in i de strider, som pågingo i olika delar af jordklotet. Vid tolf års ålder var han i krigstjänst i Turkiet och gjorde fälttåget till Kurdistan. Sedan dess har han fört sina segerrika vapen i alla delar af den kända världen; två gånger har han öfverskridit Rhen med en så oförskämd lätthet, att den gamla vasskrönta floden, som skiljer länder och riken, kände sighelt förödmjukad och förhånad; ännu skickligare än marskalken af Saxen har han försvarat gränsen vid floden Lys, han har öfverskri-dit Pyrenéerna, forcerat inloppet till Tajo, öppnat de kaukasiska hamnarna och farit uppför floden Dnjepr; han har i tur och ordning försvarat och bekrigat alla Europas nationer och tre gånger räddat sitt fosterland.SJÄTTE KAPITLET.

Marskalken, hertigen af Volmar.

Chaudesaigues lät hämta hertigens af Volmar fälttåg. Tre vaktmästare dignade under bördan. De uppslagna kartorna täckte borden så långt ögat kunde se.

— Här, mina herrar, se vi fälttågen i Stei-ermark, i Pfalz, i Karamanien, i Kaukasien, och i Weichseldalen. Härarnes ställning och frammarsch äro på dessa kartor noggrant utmärkta genom romber åtföljda af små flaggor, så att man tydligt kan se hur fulländad slagordningen var. Denna slagordning bestämmes vanligen efter drabbningen, och däri visar sig just de stora härförarnes snille, att de kunna, till sin ära, sätta slumpens nycker i system. Men hertigen af Volmar har alltid förutsett allting.Kasta era blickar på denna karta i tio-tusendedels skala öfver det ryktbara slaget vid Baskir, där Volmar besegrade turkarne. Han gaf prof på det mest häpnadsväckande strategiska snille. Striden pågick ifrån klockan fem på morgonen till fyra på eftermiddagen, Vol-mars trupper, som voro förbi af trötthet och hvars ammunition hade tagit slut, retirerade i full oordning: den oförskräckte marskalken, som med en pistol i hvardera handen ensam bevakade bron öfver Aluta, sköt ner de flyende. Han hade just börjat ett återtåg, då underrättelsen kom, att de fientliga trupperna i fullkomligt upplösningstillstånd utan besinning kastade sig i Donau. Då vände han tvärt, satte efter dem och slog dem fullständigt. Denna seger inbringade honom fem hundra tusen francs och öppnade för honom dörrarna till Franska Institutet.

Mina herrar, tror ni er om att kunna finna en lyckligare man än segraren vid Elbrus och Baskir? Han har, med beständig vapenlycka, gjort fjorton fälttåg, vunnit sextiostora bataljer och tre gånger räddat sitt tacksamma fädernesland från fullständig ruin. Höljd af ära och hedersbevis tillbringar han i rikedom och frid sitt lifs afton, som redan förlängts öfver den människor vanligen förunnade gränsen.

— Han är verkligen lycklig, sade Quatre-feuilles. Eller hvad tycker ni, Saint-Sylvain?

— Låt oss gå och begära audiens hos honom, svarade handsekreteraren.

Inkomna i palatset gingo de igenom ves-tibulen, där marskalkens ryttarstaty var uppställd.

På fotställningen voro dessa stolta ord inristade: »Jag anbefaller mina båda döttrar El-brus och Baskir åt fäderneslandets tacksamhet och världens beundran.» Den dubbla paradtrappan af marmor var på båda sidor prydd med rustningar och fanor och ledde till en dubbeldörr dekorerad med vapentroféer och glödande granater och krönt af de tre kronor, som konungen, parlamentet och nationen till-delat hertigen af Volmar, fosterlandets räddare.

Saint-Sylvain och Quatrefeuilles stannade lamslagna af vördnad inför den stängda dörren ; vid tanken på att

endast denna dörr skilde dem från hjälten, naglade sinnesrörelsen dem fast vid tröskeln och de vågade icke träda inför så mycken härlighet.

Saint-Sylvain påminde sig den medalj, som präglades till minne af slaget vid Elbrus, och hvilken på framsidan hade en bild af marskalken krönande en bevingad segergudinna, och med följande stolta inskrift: Victoria Ccesarem et Napoleonem coronavit; major autem Volniarus coronat Victoriam. Och han mumlade:

— Detta är i sanning en stor man.

Quatrefeuilles tryckte båda händerna mot sitt hjärta, som slog så hårdt att det kunde sprängas.

De hade ännu icke återfått sin sinnes jämvikt, då de fingo höra ett förfärligt oväsen, som tycktes komma från de inre gemaken ochallt mera närmade sig. Det var en kvinnas gälla skrik blandade med ljudet af slag åtföljda af svaga jämmerrop. Plötsligt öppnades dörren och en mycket liten gubbe sparkades ut af en kraftig piga, föll som ett bylte ner i trappan, utför hvilken han rullade med hufvudet före och hamnade mörbultad och sönderslagen i vestibulen vid de högtidliga betjänternas fötter. Det var hertigen af Volmar. De lyfte upp honom. Uppifrån trappan skrek den o-kammade, halfklädda pigan:

— Låt vara! Sånt där rör man bara vid med en kvast.

Och svängande med en butelj tjöt hon:

— Han ville ta ifrån mig mitt brännvin! Med hvad rätt? Gå din väg ditt gamla afskrä-de! Det blir inte jag, som springer efter dig, gamla as!

Quatrefeuilles och Saint-Sylvain flydde hals öfver hufvud från palatset. Då de kommit ut på exercisplatsen, gjorde Saint-Sylvain den anmärkningen att hjältens sista tärningkast icke utfallit lyckligt.

14—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.— Quatrefeuilles, tilläde han, jag ser att jag begått ett misstag. Jag ville gå strängt metodiskt till väga; det var oriktigt. Vetenskapen leder oss på villovägar. Låt oss återgå till sunda förnuftet. Det är genom den krassaste empirism, som man reder sig bäst. Låt oss söka lyckan utan att definiera den.

Quatrefeuilles utgöt sig länge i förebråelser och okvädingsord riktade mot bibliotekarien, som han tyckte hade spelat dem ett dåligt spratt. Hvad som mest retade honom var att se sin tro tillintetgjord och den dyrkan, han ägnat nationalhjälten, förnedrad och besudlad. Han led däraf. Hans smärta var ädel och ädla lidanden bära utan tvifvel inom sig sin lindring, man kan nästan säga, sin belöning: man bär dem lättare och modigare än mera självviska och personliga lidanden. Det vore orättvist att vilja ha det annorlunda. Också var Quatrefeuilles' sinne snart tillräckligt lätt för att han skulle märka, att regnet som föll på hans höga hatt förstörde dess glans, och han suckade:— Ännu en fördärfvad hatt!

Han hade varit militär och fordom tjänat sin kung som dragonlöjtnant. Därför fick han en idé: han gick till generalstabens bokhandel vid exercisplatsen i hörnet af rue des Grandes-Ecuries och köpte en karta öfver landet och en plan öfver hufvudstaden.

— Man bör aldrig bege sig på ett fälttåg utan kartor! sade han. Men det djäkliga är att kunna förstå sig på dem. Här är staden med omgifningar. Hvar skola vi börja? I norr eller söder, öster eller väster? Man har funnit, att alla städer tillväxa mot väster. Kanske är det en fingervisning, som man icke bör förbise. Det är möjligt att invånarna i de västra kvarteren, skyddade mot den förrädiska östanvinden, äro i åtnjutande af bättre hälsa, ha bättre lynne och äro lyckliga. Eller låt oss kanske hellre börja med de förtjusande höjder, som slutta ner mot floden, tio mil söder om staden. Där bo denna tid på året landets rikaste familjer. Och säga hvad man säga vill, det ärbland de lyckligt lottade man bör söka en lycklig människa.

— Quatrefeuilles, svarade handsekreteraren, jag är ingen fiende till samhället och ingen motståndare till den allmänna lyckan. Jag kan tala om de rika som hederlig karl och god medborgare. De rika äro värda aktning och kärlek; de underhålla staten genom att ännu mera rikta sig självfva, och välgörande utan att vilja det, gifva de bröd

åt en mängd personer, som arbeta på deras ägodelars bevarande och tillväxt. O, hvad den enskilda rikedomen är vacker, värdig och förträfflig! Hvad den bör omhuldas och skyddas af en vis lagstiftning, och hur orättfärdigt, lömskt, ödesdigert för landets finanser och stridande mot de heligaste lagar, de aktningsvärdaste intressen är det icke att undergräfva den.

Det är en social plikt att tro på de rikas godhet; det är ljuft att också tro på deras lycka. Låt oss gå, Quatrefeuilles!SJUNDE KAPITLET.

Rikedomens samband med lyckan.

Beslutna att först vända sig till den bästa och rikaste mannen, Jacques Felgine-Cobur som ägde guldberg, diamantgrufvor och naf-tasjöar, följde de länge muren omkring hans park, hvilken omslöt ofantliga ängsmarker, skogar, bondgårdar och byar; vid hvarje port, där de begärde inträde, visade man dem till en annan. Trötta på att oupphörligt skickas fram och tillbaka, vände de sig till en vägarbetare, som höll på med att knacka sten framför en vapenprydd gallergrind, och frågade honom om det var genom den ingången man skulle gå för att finna herr Jacques Felgine-Cobur, som de önskade träffa.

Mannen rätade mödosamt upp sin magra gestalt och vände emot dem ett hålögdt ansikte försedt med skyddsglasögon.— Det är jag som är herr Jacques Felgine-Cobur, sade han.

Och då han såg deras förvåning:

— Jag knackar sten, det är min enda förströelse.

Därpå böjde han sig åter ned och slog hammaren på en sten, som gick sönder med en smäll.

Under det de aflägsnade sig, sade Saint-Sylvain :

— Han är för rik. Hans ägodelar krossa honom. Det är en olycklig människa.

Ouatrefeuilles ville nu att de skulle bege sig till Jacques Felgine-Coburs rival, järnkungen, Joseph Machero, hvars spritt nya, ohyggligt fula slott med krenelerade torn och murar försedda med skottgluggar och öfversållade med vakttorn sågs ligga på en kulle icke långt därifrån. Saint-Sylvain afrådde honom därifrån.

— Ni har ju sett hans porträtt, han ser jämmerlig ut; af tidningarna vet man att han är pietist, lefver som en torpare, läser bibeln för små gossar och sjunger psalmer i kyrkan.Låt oss hellre gå till prinsen af Lusance. Det är en verklig aristokrat, som förstår att njuta af sina rikedomar. Han skyr affärsbråket och visar sig aldrig på slottet. Han vurmar för trädgårdsanläggningar och har det vackraste tafvelgalleriet i riket.

De läto anmäla sig. Prinsen af Lusance tog emot dem i salen för antik konst, där man såg den bästa kända grekiska kopian af Afrodite från Knidos, ett arbete, som bar prägeln af en Praxiteles mejsel och var ett under af behag. Gudinnan tycktes ännu fuktig af hafvets skum. Ett myntskåp af rosenträ, som tillhört madame de Pompadour, var fullt af de vackraste guld- och silfvermynt från Grekland och Sicilien. Prinsen, som var en fulländad kännare, redigerade själf katalogen öfver sin myntsamling. Hans förstoringsglas låg ännu kvar på montren med graverade stenar, jaspis, onyx, sardonyx, kalcedon, som på en yta så stor som en nagel hade fullkomligt tydliga figurer och utsökt sammansatta grupper. Med varsam hand tog han från ett borden liten faun af brons för att låta de besökande beundra dess former och utsökta patina, och hans språk var värdigt det mästerverk han förevisade.

— Jag väntar en sändning antika silfver-saker, sade han, koppar och bägare, som man påstår skola vara vackrare än de från Hildes-heim och Bosco-reale! Jag är otålig att få se dem. Herr de Caylus kände ingen större njutning än att öppna packlådor. Det är också min smak.

Saint-Sylvain smålog.

•— Man säger, min käre prins, att ni är expert i alla slags njutningar.

— Ni smickrar, herr de Saint-Sylvain. Men jag tror, att nöjets konst är den förnämsta af alla och att de andra

endast äga något värde i den mån de bidraga därtill.

Han förde sina gäster till tafvelgalleriet, där man såg sammanställda Veroneses silfver-hvita, Titians bärnstensgula, Rubens' röda, Rembrandts rödblacka, Velasquez' grå och rosenröda färgtoner, och där alla dessa tonersammansmälte i den härligaste harmoni. En violin låg kvarglömd på en stol framför porträttet af en mörk dam med slätt nedkammadt hår och gulaktig hy; hennes ljusbruna ögon voro nästan för stora i det lilla ansiktet, det var en okänd, hvars drag Ingres framställt med säker och kärleksfull hand.

— Jag skall bekänna min vurm för er, sade prinsen af Lusance. Ibland, när jag är ensam, spelar jag framför taflorna och jag tror mig i toner kunna framställa deras färger och linjer. Framför det här porträttet försöker jag att återgifva den säkra smekande teckningen men måste modfälld lägga från mig fiolen.

Ett balkongfönster vette mot parken. Prinsen och hans gäster lutade sig ut öfver räcket.

— En sådan vacker utsikt ! utropade Quat-refeuilles och Saint-Sylvain.

F rån terrasser prydda med statyer, orangeträd och blomgrupper ledde breda, låga trapp-steg ned till gräsplanen, som var kantad med planteringar, och till fontänerna, där vattenstrålar uppstego som hvita kärfvar ur tritonernas snäckor och nymfernas urnor. På båda sidor utsträckte ett haf af grönska sina mjuka vågor ända ner till den aflägsna floden, hvars silfverband man kunde skönja mellan popplar-na, nedanför de i en rosenfärgad dimma insvepta kullarna.

Prinsen, som hitintills varit glad och leende, såg med mörka blickar på en punkt i den vackra och vidsträckta utsikten.

— Den där skorstenspipan! mumlade han retligt och pekade på den rykande fabriksskorsten på mer än en half mils afstånd från parken.

— Den där skorstenen? Den ser man ju knappast, sade Quatrefeuilles.

— Jag ser bara den, svarade prinsen. Den skämmer hela utsikten för mig, den skämmer hela naturen här, den skämmer hela mitt lif. Det onda är utan bot. Den tillhör ett bolag,som inte vill afstå sin fabrik för något pris. Jag har försökt att skymma bort den på alla möjliga sätt, men det är omöjligt. Den gör mig sjuk.

Och lämnande fönstret kastade han sig ner i en länstol.

— Vi borde ha förutsett det, sade Quatre-feuilles då han steg upp i vagnen. Det är en känslig natur: han är olycklig.

Innan de fortsatte sina efterforskningar, slogo de sig ett ögonblick ned i den lilla trädgården till ett utvärdshus beläget på toppen af berget och hvarifrån man hade utsikt öfver den vackra dalen, den klara, slingrande floden med sina täcka öar. Oaktadt sina två misslyckade försök hoppades de ännu kunna upptäcka en lycklig miljardör. Det återstod ännu ett dussin i trakten hvilka de ej besökt, och bland andra herr Bloch, herr Potiquet, baron Nichol, den störste industriidkaren i riket, och markis de Granthosme, som kanske var den rikaste af dem alla och af en frejdad familj, lika rika på ära som på ägodelar.Helt nära dem satt en lång, mager man och drack en kopp mjölk, han var alldeles dubbelviken, så krokig satt han, hans stora, matta ögon lämnade knappast någon plats för kinderna, näsan hängde ner öfver munnen på honom. Han tycktes försänkt i ett haf af smärta och betraktade med sorg Quatrefeuilles' fötter.

Efter att ha beskådat dem i tjugo minuter, reste han sig beslutsamt upp, närmade sig hof-stallmästaren med dyster min och sade i det han bad om ursäkt för att han besvärade:

— Tillåt mig, min herre, att göra er en fråga, som för mig är af yttersta vikt. Hur mycket betalar ni för era kängor?

— Fastän detta är en ganska besynnerlig fråga, svarade Quatrefeuilles, ser jag ingen olägenhet i att besvara den. Jag har betalt sextiofem francs för det här paret.

Den okände betraktade länge ömsom sin egen fot och ömsom den talandes och jämförde de båda skodonen med största noggrannhet.

Sedan sade han blek och upprörd:

— Ni påstår att ni betalat sextiofem francsför de här kängorna. Är ni alldeles säker pä det?

—Ja visst.

— Min herre, tänk på hvad ni säger !....

— Nej, vet ni hvad! brummade Quatre-feuilles, ni är en lustig skomakare.

— Jag är inte skomakare, svarade främlingen lugnt och okonstladt, jag är markis de Granthosme.

Ouatrefeuilles bugade sig.

— Min herre, fortsatte markisen, jag kände det på mig, ännu en gång är jag, gunås, bestulen. Ni betalar sextiofem francs för era kängor, jag betalar nittio för alldeles likadana. Det är inte priset jag bryr mig om; pengar är ingenting för mig, men jag kan inte tåla att bli bestulen. Jag ser och hör omkring mig ingenting annat än oärlighet, bedrägeri och lögn, och jag fattar afsky för min rikedom, som fördärfvar alla omkring mig, tjänare, förvaltare, furnissörer, grannar, vänner, hustru och barn, och som gör dem motbjudande i mina ögon. Min ställning är för-färlig. Jag är aldrig säker på att icke ha en ohederlig man framför mig. Och jag känner mig färdig att dö af skam och leda öfver att själf tillhöra människosläktet.

Och markisen slog sig åter ned vid sin mjölkkopp, under det han suckade:

— Sextiofem francs ! sextiofem francs !..

I samma ögonblick hördes häftiga klagorop

från vägen, och konungens båda utskickade sågo en gubbe, som jämrade sig och som var åtföljd af två högresta lakejer i livré.

De blefvo mycket rörda öfver denna syn. Men kaféinnehafvaren sade likgiltigt:

— Det är ingenting, det är bara baron Nichol, han som är så rik!... Han har blif-vit tokig, tror sig vara ruinerad och beklagar sig natt och dag.

— Baron Nichol! utropade Saint-Sylvain, ännu en, hvars skjorta ni ville begära, Quatre-feuilles !

Efter det sista sammanträffandet afstodo de från att längre söka den hälsobringande skjortan hos landets rikaste män. Som de voromissbelåtna med sin dag och fruktade att bli illa mottagna på slottet, skyllde de skulden för sitt misslyckande på hvarandra.

— Det var då också en idé ni hade, Quatre-feuilles, att uppsöka de där människorna för något annat än som exempel på abnormiteter! Tankar, känslor, uppträdande, ingenting är sundt, ingenting är normalt hos dem. De äro missfoster.

— Hvad! Har ni inte sagt, Saint-Sylvain, att rikedomen är en dygd och att det är rätt att tro på de rikas godhet och ljuft att tro på deras lycka ?

Betänk bara: det finns rikedom och rikedom. Att adeln är fattig och de ofrälse rika är detsamma som statens störtande och alltings slut.

— Quatrefeuilles, jag är ledsen att behöfva säga det, men ni har ingen aning om en modern stats sammansättning. Ni förstår icke den tid i hvilken ni lefver. Men det gör detsamma. Om vi nu skulle försöka oss på den gyllene medelmåttan? Hvad tycker ni?Jag tror att vi gjorde klokt i att i morgon besöka de mottagningar som ges af damerna i staden, borgerliga så väl som betitlade. Vi kunna där iakttaga alla möjliga slags människor; om ni tycker som jag, skola vi först besöka borgarfruar i mera anspråkslös ställning.ÅTTONDE KAPITLET.

Hufvudstadens salonger.

Sagdt och gjordt. De inställde sig först hos fru Souppe, hvars man hade en fabrik för charkuterivaror i norra delen af landet. De funno herrskapet Souppe förtviflade öfver att icke få umgås med fru Esterlin, hvars man var brukspatron och deputerad. Sedan gingo de till fru Esterlin och funno henne såväl som herr Esterlin misslynta öfver att icke umgås med fru du Colombier, hustru till en af rikets pärer och f. d. justitieminister. De begåfvo sig till fru du Colombier och funno henne och hennes man ursinniga öfver att icke höra till drottningens intimaste krets.

De gäster de träffade i dessa olika familjer voro icke mindre olyckliga, förtviflade och ursinniga. De tärdes af sjukdomar, sorger och penningbekymmer. De, som ägde något, fruk-

15—092522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.tade att förlora det, och voro på så sätt olyckligare än de, som ingenting hade. De obetydliga ville briljera, de framstående lysa ännu mera. De flesta voro betungade af arbete; men de, som ingenting gjorde, ledo af en ledsnad som var plågsammare än arbetet. Flera plågades af andras lidande, ledo med en älskad kvinna eller ett barn. Många tynade bort af' en sjukdom, som de icke hade men som de trodde sig ha eller fruktade att få.

En koleraepidemi utbröt i hufvudstaden, och man berättade om en finansman, som i sin fruktan för smitta var ur stånd att finna någon säker tillflyktsort och därför tog lifvet af sig.

— Det värsta, sade Ouatrefeuilles, är att alla dessa människor, icke nöjda med de verkliga olyckor, som hagla öfver dem, försjunka i ett haf af inbillade sådana.

— Det finns inga inbillade olyckor, svarade Saint-Sylvain. Allt ondt är verkligt så snart man lider däraf, och drömmen om en smärta är en verklig smärta.— Det är det samma, inföll Quatrefeuilles. När jag afievererar stenar stora som ankägg, så skulle jag gärna vilja att det vore en dröm.

Men Saint-Sylvain anmärkte ännu en gång att människorna ofta sörja af olika och motsatta skäl.

I fru du Colombiers salong hade han efter hvart annat sammanträffat med två mycket intelligenta, upplysta och fint bildade män, som han, utan att de märkte det, under samtalets gång förmådde att förråda det moraliska onda, hvaraf de ledo. Det var rikets tillstånd, som förorsakade bådas bekymmer. Men af olika anledningar. Herr Brome lefde i en beständig oro för en förändring. Under den nuvarande säkerheten, midt under den fred och välmakt, som landet var i åtnjutande af, fruktade han oroligheter och en allmän omstört-ning. Det var med darrande händer han öppnade en tidning; alla morgnar väntade han sig att finna underrättelser om upplopp och tumult. Under intrycket häraf förvandlade hande obetydligaste och alldagligaste händelser till förebud för revolutioner och början till en om-störtning. Som han alltid trodde sig stå infor en allmän katastrof, lefde han i en beständig oro.

Ett fullkomligt motsatt, mycket mera sällsynt och egendomligt ondt plågade herr Sand-rique. Lugnet tråkade ut honom, freden var honom förhatlig, de mänskliga och gudomliga lagarnes upphöjda enformighet pinade lifvet ur honom. I hemlighet önskade han en förändring och suckade efter en katastrof, allt under det han låtsade frukta den. Denne gode, mil-de, artige och humane man kunde icke tänka sig större nöje än hela landets, jordens, universums häftiga omstörtning och sökte till och med bland stjärnorna efter sammanstötningar och revolutioner. Besviken, nedslagen och dyster, då tidningarnas innehåll och gatornas tillstånd icke angåfvo någon förändring i nationens orubbliga lugn, led han så mycket mera däraf, som han kände människorna och hade erfarenhet i politiken och visste hur konserva-tivt folket är, hur det blindt hänger fast vid traditionen, och i hvilken jämn och långsam lunk det sociala lifvet rör sig.

Saint-Sylvain fick vid fru du Colombiers mottagning inblick i ett annat ämne till bekymmer, som var af större betydelse.

I ett hörn af lilla salongen satt presidenten i civilrätten, herr de La Galissonniére, och talade helt lugnt med låg röst med föreståndaren för zoologiska trädgården, herr Larive-du-Mont.

— Jag vill anförtro mig åt er, min vän, sade herr de La Galissonniére, tanken på döden dödar mig. Jag tänker på det jämt och det blir min död. Döden förskräcker mig, icke i och för sig själf, ty det är ingenting, utan det som

kommer efter, det tillkommande lifvet. Det tror jag på, jag är fullt och fast öfvertygad om min odödlighet. Förstånd, instinkt, vetenskap, uppenbarelse, allt bevisar tillvaron af en odödlig själ, allt vittnar om att människans natur, hennes uppkomst och ändamålet med hennes lifär sådant som kyrkan lär oss. Jag är kristen; jag tror på de eviga straffen; den ohyggliga bilden af dessa straff förföljer mig oupphörligt; helvetet skrämmer mig, och denna fasa, som är starkare än någon annan känsla, dödar hos mig hoppet och alla för min frälsning nödvändiga dygder, kastar mig i förtviflan och utsätter mig för den fördömelse som jag fruktar. Rädslan för fördömelsen fördömer mig, fasan för helvetet störtar mig dit ned, och ehuru lefvande lider jag på förhand de eviga kvalen. Det finns ingen pina jämförlig med den jag känner, och den blir värre år från år, dag för dag, timme för timme, emedan hvarje dag, hvarje minut för mig närmare det som förfärar mig. Mitt lif är en oafbruten dödsångest.

I det han uttalade dessa ord slog han i luften med händerna liksom för att aflägsiia de outsläckliga eldslågor, af hvilka han tyckte sig vara omgifven.

— Jag afundas er, min käre vän, suckade herr Larive-du-Mont. Ni är lycklig i jämfö-relse med mig; det är också tanken på döden, som söndersliter min själ; men hvad den tanken är olik eder, och hur mycket gräsligare den är! Mina studier, mina iakttagelser, mina anatomiska jämförelser och grundliga forskningar i saken ha tyvärr öfvertygat mig om att orden själ, ande, odödlighet, okroppslighet endast representera fysiska fenomen eller frånvaron af dessa fenomen, och att lifvets slut är för oss också all tillvaros slut, med ett ord att döden innebär vår fullständiga förintelse. Vi ha icke ord för att uttrycka hvad som följer efter lifvet, ty uttrycket intighet, som vi bruka använda, är endast ett tecken till förnekande af alla lifsmanifestationer. Intigheten, det är ett oändligt intet, och detta intet omger oss. Vi äro komna därifrån, vi gå dit; vi äro mellan två intigheter som ett snäckskal på haf-vet. Intigheten, det är det omöjliga och det vissa, det kan icke fattas och är dock till, människornas olycka, ser ni, deras olycka och deras brott är att ha upptäckt detta. De andra djuren veta det ej; vi måste låtsas som om viinte heller visste det. Att vara och upphöra ait

vara! det fasansfulla i denna tanke kommer håren att resa sig på mitt hufvud; den lämnar mig aldrig. Det som icke kommer att vara förstör för mig hvad som är, och intigheten uppslukar mig på förhand. Förfärliga orimlighet! Jag känner, jag ser mig själf däri.

— Jag är mera beklagansvärd än ni, inföll herr de La Galissonniére. Hvar gång ni uttalar det förrädiska och härliga ordet intighet, berör det min själ som en smekning och ger mig liksom ett löfte om sömn och hvila.

Men Larive-du-Mont sade:

— Mina lidanden äro outhärdligare än era, emedan hvem som helst kan bära tanken på ett evigt helvete, under det att det fordras en ovanlig själsstyrka för att vara ateist. En religiös uppfostran och sinne för mystik ha in-gifvit er fruktan och hat till det mänskliga lif-vet. Ni är icke blott kristen och katolik, ni är jansenist, och ni bär i ert inre den af grund som Pascal tangerade. Jag däremot älskar lifvet, lifvet på jorden, lifvet sådant det är, deteländiga lifvet. Jag älskar det då det är brutalt, lågt och rått ; jag älskar det då det är lum-pet, smutsigt, skämdt; jag älskar det då det är meningslöst, dumt och grymt; jag älskar det i all dess oanständighet, dess skamlighet och vanära, med sin orenlighet, sin vederstygglighet och stank, sin förskämdhet och besmittelse. Vid känslan af att det undflyr mig, darrar jag som en pultron och blir galen af förtviflan.

På sön- och helgdagar beger jag mig till de folkrika kvarteren, blandar mig med människomassan som uppfyller gatorna, tränger mig in i de grupper af män, kvinnor och barn som samlat sig kring gatusångarne eller framför marknadsstånden; jag gnider mig mot smutsiga kjolar och blanknötta tröjor, jag inandas den starka lukten af svett, hår och utandning. Bland detta myllrande lif tycker jag mig vara längre bort från döden. Jag hör en röst som säger:

»Den fruktan, som jag inger dig, kan jag ensam bota; för den trötthet, som mina hotelser orsaka dig, kan endast jag ge dig hvila.»Men jag vill inte! Jag vill inte!

— Ack! suckade domaren. Om vi icke i detta lifvet bota de sjukdomar som förstöra vår själ, skall icke döden bringa oss någon hvila.

— Det som förargar mig, återtog den lärde mannen, är, att när vi båda två äro döda, skall jag icke ens ha den tillfredsställelsen att kunna säga till er: »Ser ni nu, La Galisson-niére, att j ag inte bedrog mig: det finns ingenting mer.» Jag kan inte få det nöjet att veta mig ha rätt. Och ni blir aldrig tagen ur er villa. Hvilket högt pris får man icke betala för förmågan att kunna tänka! Ni, min vän, är olycklig därför att era tankar äro djupare och mera omfattande än djurens och de flesta människors. Och jag är ännu olyckligare än ni, därför att jag är mera intelligent.

Quatrefeuilles, som uppsnappat brottstycken af detta samtal, kände sig icke mycket öf-verraskad däraf.

— Det där är andliga lidanden, sade han; de kunna nog vara svåra men äro mindrevanliga. Jag oroar mig mera öfver de alldag-ligare lidandena, kroppsliga smärtor och van-skapligheter, kärlekssorger och penningbekymmer, som göra vårt sökande så svårt.

— Dessutom, påpekade Saint-Sylvain, är det öfverdrifterna i dessa herrars trossatser, som göra dem olyckliga. Om La Galissonnière ville rådfråga en jesuit-pater skulle han snart bli lugn, och Larive-du-Mont borde veta att man kan vara ateist med bibehållen sinnesfrid liksom Lucretius, med hänförelse liksom André Chenier. Må han upprepa för sig denna rad af Homeros: »Patrokles är död, han som var mera värd än du», och utan knot försona sig med tanken att endera dagen gå samma väg som antikens stora filosofer, renaissancens humanister, nutidens lärde och så många andra som voro mera värda än han. »Och de dö, Paris och Helena», säger François Villon. »Vi äro alla dödliga», säger Cicero. »Alla skola vi dö», säger den kvinna, hvars klokhet den Heliga skrift berömmer i andra Konungaboken.NIONDE KAPITLET.

Lyckan att vara älskad.

De intogo sin middag i kungliga parken, en elegant promenadplats, som för kung Kristoffers hufvudstad är hvad Boulognerskogen är för Paris, Cambren för Brtissel, Hyde Park för London, Thiergarten för Berlin, Pratern för Wien, Pradon för Madrid, Cascinerna för Florens, Pincio för Rom. Sittande ute i det fria bland mängden af eleganta middagsgäster, sågo de sig omkring bland de stora damhattarna, öfverlastade med plymer och blommor, dessa nöjenas kringfladdrande boning, dessa af kärleksgudar oroade skydd, dessa dufslag dit alla begär fly hän.

— Jag tror, sade Ouatrefeuilles, att vi här skola finna hvad vi söka. Det har händt mig, så väl som någon annan, att bli älskad : det ärlyckan, Saint-Sylvain, och ännu i dag frågar jag mig om det icke är människans enda lycka, och fastän min blåsa är mera fullproppad med sten än en kärra, som kommer lastad från stenbrottet, så finns det dagar då jag är lika kär som vid tjugo år.

— Jag däremot, svarade Saint-Sylvain, är kvinnohatare. Jag kan icke förlåta kvinnorna att de äro af samma kön som fru de Saint-Sylvain. De äro visserligen alla, det vet jag, mindre dumma, mindre elaka och mindre fula, men det är tillräckligt att de ha någonting gemensamt med henne.

— Lämna det där ämnet, Saint-Sylvain. Jag säger er att det vi söka finnes här, och att vi endast behöfva sträcka ut handen för att nå det.

Och pekande på en mycket vacker man, som satt ensam vid ett litet bord, sade han :

— Ni känner ju Jacques de Navicelle. Han har tur hos damerna, alla kvinnor äro kära i honom. Där ha vi lyckan, om jag inte bedrar mig alltför mycket.Saint-Sylvain ansåg att man borde höra efter. De uppmanade Jacques de Navicelle att slå sig ner vid deras bord och pratade förtroligt med honom under middagens lopp.

Väl tjugo gånger frågade de på omvägar eller rent ut, i förbigående eller rakt på sak, med ett ord på alla upptänkliga sätt, om han var lycklig, utan att få veta något af sin bordskamrat, hvars förbindliga tal och vackra ansikte icke uttryckte vare sig glädje eller sorg.

Jacques de Navicelle talade gärna, visade sig öppen och naturlig, han gaf till och med förtroenden, men de dolde endast så mycket bättre hans hemlighet och gjorde den mera oåtkomlig. Utan tvifvel var han älskad; gjorde detta honom lycklig eller olycklig? Då deserten kom på bordet, afstod konungens utskickade från att få svar på sin fråga. Trötta på alltsammans talade de för att någonting säga och mest om sig själfva, Saint-Sylvain om sin

hustru, Quatrefeuilles om sin sten, i hvil-ket afseende han liknade Montaigne. Man be-rättade historier och drack likör; historien om fru Bérille, som kom undan från ett chambre séparée förklädd till bagarpojke med brödkorgen på hufvudet; historien om general Débon-naire och baronessan de Bildermann; om minister Vizire och fru Cérés, hvilka liksom Antonius och Kleopatra läto ett rike upplösas i kyssar, och många andra historier dessutom, både nya och gamla. Jacques de Navicelle berättade en orientalisk saga.

— En ung köpman i Bagdad, sade han, låg en morgon i sin säng, kände sig kärlekssjuk och önskade med hög röst att bli älskad af alla kvinnor. En djinn, som hörde detta, visade sig för honom och sade: »Din önskan är uppfylld. Från och med i dag är du älskad af alla kvinnor». Genast hoppade den unge köpmannen helt glad ur sängen och begaf sig ut på gatan, väntande sig outtömliga och omväxlande fröjder. Knappt hade han gått några steg förrän en afskyvärd käring, som höll på att klara vin i sin källare, fick syn på honom, blef vansinnigt kär och började kasta slängkyssartill honom genom källargluggen. Han vände sig bort med afsmak, men käringen drog ner honom vid benet genom gluggen och höll honom inspärrad i källaren i tjugo år.

Just som Jacques de Navicelle slutade sagan, kom hofmästaren och underrättade honom om att några väntade på honom. Han steg upp med mörk min och gick med sänkt hufvud till trädgårdsgrinden, där en kvinna med butter min väntade honom i en täckvagn.

— Han har berättat sin egen historia, sade Saint-Sylvain. Den unge köpmannen i Bagdad är han själf.

Quatrefeuilles slog sig för pannan.

— Man har sagt mig att han bevakades af en drake, det hade jag glömt.

De kommo sent tillbaka till slottet utan annan skjorta än sin egen och funno kung Kristoffer och fru de la Poule gråtande heta tårar öfver en af Mozarts sonater.

Genom umgänget med konungen hade fru de la Poule blifvit melankolisk, närde dystra tankar och dåraktiga farhågor. Hon troddesig vara förföljd, ett offer för en afskyvärd sammansvärjning; hon lefde i en beständig fruktan att bli förgiftad och tvang sina kammarjungfrur att smaka på alla rätter, som sattes på hennes bord. Hon kände rädsla för att dö och benägenhet för självmord. Kungens tillstånd förvärrades genom umgänget med denna dam, tillsammans med hvilken han tillbringade bedröfliga dagar.

— Målarnes konst är sorgligt bedräglig, sade Kristoffer V. De låna gråtande kvinnor en rörande fägring och visa oss Andro-make, Artemis, Magdalena, Héloïse förskönade genom tårar. Jag har ett porträtt af Adrien-ne Lecouvreur i Cornelias roll, fuktande Pompeji aska med sina tårar; hon är tillbedjansvärd. Men så snart fru de la Poule börjar gråta, förvrids hennes ansikte, näsan blir röd ; hon är så ful, att man kan bli rädd.

Den olycklige fursten, som endast lefde i väntan på den hälsobringande skjortan, förebrådde Quatrefeuilles och Saint-Sylvain i skarpa ordalag deras försumlighet, oförmåga och

16—092522. France, Riddar Blaskäggs sju hustrur.otur, kanhända med beräkning att af dessa tre tillvitelser åtminstone en skulle vara rättvis.

— Ni låter mig dö liksom Machellier och Saumon göra. Men hvad dem beträffar, är det deras yrke. Af er väntade jag mig något bättre; jag räknade på er intelligens och hän-gifvenhet. Jag märker att jag gjort orätt. Att återkomma tomhändta? och ni skäms inte? Var då ert uppdrag så svårt att utföra? Är det så omöjligt att finna en lycklig människas skjorta? Om ni inte ens kan det, hvad duger ni då till? Själf är bästa dräng. Det är sant om privatpersoner och ändå mera om kungar. Jag går själf och tar reda på den där skjortan, som ni inte kunna upptäcka.

Och kastande ifrån sig nattmössa och nattrock, begärde han sina kläder.

Quatrefeuilles och Saint-Sylvain försökte att hålla honom kvar.

— Sire, i ert tillstånd, hvilken oförsiktighet !

— Sire, klockan är tolf på natten.

— Tror ni då, sade kungen, att lyckligamänniskor gâ till sängs med hönsen? Finns det icke mera några förlustelselokaler i min hufvudstad? Finns det inga nattkaféer? Min polismästare har låtit stänga alla osedlighets-nästen; finns det icke i alla fall några öppna? Men jag behöfver inte besöka offentliga ställen. Jag kommer att finna hvad jag söker på gator och promenader.

Knappast färdigklädd klef Kristoffer V öfver fru de la Poule, som vred sig på marken i konvulsioner, rusade ner för trapporna och sprang igenom slottsträdgården. Slagna med häpnad följde Ouatrefeuilles och Saint-Sylvain honom på af stånd, under djup tystnad.TIONDE KAPITLET.

Om lyckan består i att icke mera veta till sig.

Anländ till stora landsvägen, som beskuggades af de gamla almar, hvilka kantade den kungliga parken, varseblef han en utomordentligt vacker ung man som, stödd mot ett träd, med ett uttryck af hänryckning betraktade stjärnorna, hvilka lysande och hemlighetsfulla skeno på den klara himlen. Vinden lekte med hans lockiga hår, en reflex af de himmelska ljusen lyste i hans blick.

— Jag har funnit honom, tänkte kungen.

Han närmade sig den vackre, leende unge

mannen, som spratt till vid hans åsyn.

— Jag är ledsen att behöfva störa er i era drömmerier, sade fursten. Men den fråga, som jag ämnar göra er, är för mig en lifsfråga.Vägra icke att svara en man, som kanske kan göra er en tjänst i sin tur, och som icke skall visa sig otacksam. Är ni lycklig, min herre?

— Det är jag.

— Fattas det ingenting i er lycka?

— Ingenting. Visserligen har det icke alltid varit fallet. Liksom alla andra människor har jag hemsökts af lifsleda och kanske i högre grad än de flesta. Den kom sig hvarken af min särskilda ställning i lifvet eller af tillstötande omständigheter, utan af den grund som är gemensam för alla människor och för allt som andas; den har plågat mig svårt; nu är den fullständigt försvunnen. Jag njuter af ett ostördt lugn, en ljuf glädje; allt hos mig är förnöjelse, frid och djup tillfredsställelse; en stilla fröjd uppfyller mig helt och hållet. Min herre, ni ser mig i mitt lifs skönaste ögonblick, och eftersom ödet låtit mig träffa er, tar jag er till vittne på min lycka. Ändtligen är jag fri, skyddad för den fruktan och de fasor som ansätta människorna, den äregirighet som plågar dem och de dåraktiga förhoppningarsom gäcka dem. Jag är höjd öfver ödet, jag har frigjort mig från människans båda oöfver-vinnliga fiender, tid och rum. Jag kan trotsa lifvet. Jag är i besittning af en fullständig lycka och uppgår i gudomen. Och detta lyckliga tillstånd är mitt verk, det har sin grund i ett beslut som jag fattat, ett beslut så klokt, så skönt, så dygdigt, så verksamt att man genom att fullfölja det blir gudars like.

Jag simmar i ett haf af lycksalighet, jag är berusad af fröjd. Fullkomligt uppriktigt och i dess högsta och fullaste betydelse uttalar jag detta ord, som är uttrycket för all slags berusning, hänförelse och extas: »Jag vet icke mera till mig!»

Han tog fram sin klocka.

— Tiden är inne. Farväl!

— Ännu ett ord, min herre. Ni kan rädda

mig. Jag------

— Man blir räddad endast genom att följa mitt exempel. Ni bör lämna mig nu. Farväl !

Och med stolt hållning och ungdomligspänstighet i gången skyndade den okände in i skogen vid sidan af vägen. Utan att vilja lyssna till hans ord, följde Kristoffer efter honom; i samma ögonblick han kom in i småskogen hörde han ett skott, skyndade dit, böjde undan grenarna och såg den lycklige unge mannen ligga utsträckt på

gräset med en kula i tinningen och ännu fasthållande revolvern med högra handen.

Vid denna syn föll kungen afsvimmad ned. Quatrefeuilles och Saint-Sylvain skyndade till, hjälpte honom att återfå medvetandet och buro honom till slottet. Kristoffer lät göra efterforskningar om den unge mannen, som inför hans ögon funnit en förtviflad lycka, klan erfor att det var äldste sonen i en rik adelsfamilj, lika intelligent som vacker och beständigt gynnad af ödet.ELFTE KAPITLET.

Sigismond Dux.

Följande dag då Quatrefeuilles och Saint-Sylvain under sina forskningar efter den hälsobringande skjortan gingo ned för rue de la Constitution, mötte de grefvinnan de Cécile som kom ut ur en musikhandel. De ledsagade henne till hennes vagn.

— Herr de Quatrefeuilles, man såg ej till er på professor Quillebceufs klinik i går och inte heller er, herr de Saint-Sylvain. Ni gjorde orätt i att inte komma; det var mycket intressant. Professor Quillebceuf hade inbjudit hela den eleganta världen, ett urval på samma gång som en massa, till sin fem timmars operation, en förtjusande ovariotomi. Där fanns blommor, musik, eleganta toaletter, det serverades glace. Professorn utvecklade en underbar smidighet och elegans. Han lät taga fotografier för en kinematograf.

Denna beskrifning förvånade icke Quatre-feuilles allt för mycket. Han visste att professor Quillebœufs operationer försiggingo midt bland lyx och nöjen; han skulle ha begärt hans skjorta, om han icke några dagar förut sett den ryktbare kirurgen otröstlig öfver att icke ha fått operera dagens största celebriteter, tyske kejsaren, som nyss låtit professor Hil-macher ta bort en svulst, och dvärginnan på Folies-Bergère, som hade svalt ett hundratal spikar men icke ville låta öppna magen på sig, utan föredrog att ta in ricinolja.

Saint-Sylvain, som stannat utanför musikhandelns skyltfönster, fick där se en byst af Sigismond Dux och gaf till ett högt rop.

— Här ha vi den, som vi söka! Det här är en lycklig människa.

Bysten, som utmärkte sig för stor porträttlikhet, visade ädla och regelbundna drag, ett af dessa harmoniska och fylliga ansikten, som påminna om en jordglob. Ehuru redan gam-mal och mycket skallig, gjorde den store kompositören ett behagligt och ståtligt intryck. Hjässan hvälfde sig som en kyrk-kupol, men den därunder framskjutande något tjocka näsan hade en mera världslig prägel; ett klippt skägg dolde icke den sinnliga munnens köttiga läppar. Det var i sanning bilden af det snille, som komponerade de högstämdaste oratorier och de mest passionerade och sensuella operor. » -

— Huru kommer det sig, fortsatte Saint-Sylvain, att vi icke förr tänkt på Sigismond Dux, som i så fulla drag njuter af sin stora ryktbarhet, som är klok nog att begagna sig af alla dess fördelar och konstig nog för att undgå det tvång och den ledsnad, som medfölja en framskjuten ställning; den mest spiritu-alistiska och den mest sensuella af snillen, lycklig som en gud, sorglös som ett djur, i sina otaliga kärleksaffärer gifvande prof på den utsöktaste finkänslighet och den mest brutala cynism.

— Det är en rik natur, sade Quatrefeuilles.Hans skjorta kan icke annat än göra godt åt hans majestät. Låt oss gå och be om den.

De blefvo införda i en hall, stor och genljudande som en konsertsal. En stor orgel, till hvilken ledde tre trappsteg, upptog en hel vägg med sina otaliga pipor. Iklädd en dalmatika af brokad och med en dogemössa på hufvudet, satt Sigismond Dux och improviserade, och under hans fingrar framväxte toner, som upprörde själen och kom hjärtat att smälta. På de tre med purpurfärgadt tyg klädda trappstegen sågs en samling kvinnor, ståtliga eller förtjusande, långa, smala ormlika gestalter eller runda och yppiga, alla lika vackra, föräls-kadt vridande sig vid hans fötter. I hallen var samlad en oredig och kompakt massa beundrare, unga amerikanskor, israelitiska finansmän, diplomater, dansöser, sångerskor, katolska, anglikanska och buddhistiska präster, svarta prinsar, pianostämmare, tidnings-reporter, poeter, impressarier, fotografer, män klädda som kvinnor och kvinnor klädda som män, alla blandade om hvarandra; öfver mäng-dens hufvud sågos unga entusiaster uppkrupna på pelare,

grensle öfver kandelabrar eller fasthållande sig i ljuskronorna. Hela denna oerhörda människomassa simmade i ett haf af förtjusning; det var en så kallad intim ma-tiné.

Orgeln tystnade. Ett moln af kvinnor omslöt mästaren, som då och då skymtade fram som en strålande stjärna, för att genast åter försvinna. Han var mild, smeksam, själfsvål-dig, flyktig. Älskvärd, icke mera egenkär än som behöfdes, stor som världen och näpen som en amorin, visade han under sitt gråa skägg verkliga barntänder och hade för alla kvinnor ett älskvärdt ord, som tjuste dem, men som var så subtilt, att det var omöjligt att fasthålla, hvarigenom det bibehöll sin charm och mystiska trollkraft. Han var lika vänlig och förekommande mot männen, och då han fick se Sai: i-Sylvain, omfamnade han honom tre gång< och sade att han höll hjärtligt af honom ; kungens sekreterare förhalade icke tiden; han Lad att få säga två ord afsides å konun-gens vägnar, och sedan han i korthet förklarat hvilket viktigt uppdrag han fått sig ålagdt, sade han :

— Mästare, ge mig er skjor_________

Han stannade tvärt, häpen öfver att se Si-gismond Dux' ansikte förvridas.

På gatan utanför hade ett positiv börjat spela Polka des Jonquilles. Vid de första takterna bleknade den store mannen. Denna Polka des Jonquilles, favoriten för säsongen, var skrifven af en okänd stackare vid namn Bouquin, som spelade fiol på krogbaler. Men den af fyratio års ära och kärlek krönte mästaren kunde icke lida att en smula berömmelse förirrade sig till denne Bouquin; han tog det som en olidlig förolämpning. Gud själf är ju svartsjuk och sörjer öfver människornas otacksamhet. Sigismond Dux kunde icke höra Polka des Jonquilles utan att bli sjuk. Han lämnade tvärt Saint-Sylvain, hopen af beundrare och raden af dyrkande kvinnor och skyndade in i sitt toalettrum där han kastade upp ett helt handfat galla.— Han är bra beklagansvärd, suckade Saint-Sylvain.

Och dragande Quatrefeuilles med sig vid rockskörtet lämnade han den olycklige musikerns boning.TOLFTE KAPITLET.

Om lasten är en dygd.

Under fjorton månader rannsakade de staden och dess omgifningar från morgon till kväll, förgäfves görande sina frågor och undersökningar. Kungen, hvars krafter aftogo dag för dag, och som nu kunde göra sig en föreställning om svårigheten af ett sådant sökande, gaf sin inrikesminister order att tillsätta en kommitté, som under herrar Quatre-feuilles', Chaudesaigues', Saint-Sylvains och Froidefonds ledning, skulle vara bemyndigade att företaga en hemlig undersökning angående de lyckliga människor som funnos i riket. Polismästaren ställde, på ministerns uppmaning, sina skickligaste män till kommitténs förfogande, och snart voro lyckliga människor lika ifrigt eftersökta i hufvudstaden som missdå-dare och anarkister i andra länder. Ansågs en person lycklig, genast blef han angifven, bevakad och förföljd. Två poliskonstaplar släpade jämt och ständigt sina stora spikbeslagna skor fram och tillbaka utanför de personers fönster, som misstänktes vara lyckliga. Hyrde en man af värld en loge på operan, genast blef han satt under uppsikt. Ägaren af ett kapp-löpningsstall, hvars häst vann i en löpning, höll man ögonen på. På alla hotell fanns en polisman installerad på kontoret och antecknade de ankommande. Och på polismästarens erinran att dygden gör lycklig blefvo människoälskan-de personer, de som grundläde välgörenhetsinrättningar eller gjorde frikostiga donationer, öfvergifna och trogna hustrur, medborgare som utmärkt sig genom någon oegennyttig handling, hjältar och martyrer likaledes angif-na och underkastade ett noggrant förhör.

Denna bevakning tyngde på hela staden, men man var fullkomligt okunnig om orsaken därtill. Quatrefeuilles och Saint-Sylvain hade icke anförtrott någon att de sökte en lycko-bringande skjorta, som vi redan sagt, af fruktan för att äregiriga eller snikna människor skulle låtsas njuta en fullständig sällhet och öfverlämna åt kungen ett plagg, som vore in-pyrdt med elände, sorg och bekymmer i stället för lycka. Polisens utomordentliga åtgärder åstadkommo oro i de högre klasserna och man kunde märka en viss jäsning i hela staden. Flera mycket aktade damer blefvo komprometterade och skandaler kommo i dagen.

Kommittén samlades alla morgnar i kungliga biblioteket under herr de Quatrefeuilles' ordförandeskap med biträde af herrar Trou och Boncassis, statsråd utan portfölj. Vid hvarje sammanträde genomgicks i medeltal

femtonhundra handlingar. Efter att ha varit församlade fyra månader hade kommittén ännu icke upptäckt ett spår av en lycklig människa.

Då ordföranden herr de Quatrefeuilles beklagade sig häröfver, utropade herr Boncassis:

— Tyvärr åsamkar lasten lidande, och alla människor ha någon last.

17—0B2522. France, Riddar Blåskäggs sju hustrur.— Jag har ingen, suckade herr Chaudes-aigues, och det gör mig förtviflad. Lifvet utan last är intet annat än ledsnad, nedslagenhet och trånsjuka. Lasten är den enda förströelse man har här i världen; lasten ger färg åt lifvet, den är sinnets krydda, själens gnista. Hvad säger jag, lasten är människans enda originalitet, hennes enda skapande kraft; den är ett försök till en organisation i naturen mot naturen, människovärldens upphöjelse öfver djurvärlden, en mänsklig skapelse mot den okända skapelsen, en medveten värld i det omedvetna världsalltet; lasten är det enda, som verkligen tillhör människan, hennes rätta fäderne-arf, hennes sanna dygd i ordets verkliga betydelse, eftersom dygd är detsamma som människors verk (virtus, vir).

Jag har försökt att hänge mig däråt; jag har icke kunnat; därtill behöfs geni, naturliga anlag. En konstlad last är ingen last.

— Men säg, hvad är det ni kallar last? frågade Quatrefeuilles.

— Last kallar jag en benägenhet för detsom det stora flertalet anser onormalt och dåligt ; d. v. s. den individuella moralen, den individuella styrkan, den individuella dygden, skönheten, kraften, geniet.

— Förträffligt! utropade statsrådet Trou, det låter höra sig.

Men Saint-Sylvain bekämpade ifrigt bibliotekariens åsikt.

— Tala inte om laster, sade han, ni som inga har. Ni vet inte hvad det är. Jag har jag, och det flera stycken, och jag kan försäkra er, att de bereda mig mera obehag är förnöjelse. Det finns ingenting så plågsamt som en last. Man pinar sig, man hetsar upp sig, man tröttar ut sig för att tillfredsställa den, och så snart det är gjordt, känner man den djupaste afsmak.

— Ni skulle icke tala så, min herre, inföll Chaudesaigues, om ni hade sköna laster, ädla, stolta, upphöjda, verkligt dygdiga laster. Men ni har endast förskrämda, inbilska och löjliga små laster. Ni, min herre, är icke någon stor gudsföraktare.Saint-Sylvain kände sig till börja med stött öfver detta påstående, men bibliotekarien föreställde honom att det icke låg något förolämpande däri. Saint-Sylvain medgaf villigt detta och gjorde lugnt och bestämdt följande reflektion :

— Tyvärr är dygden så väl som lasten, lasten så väl som dygden idel ansträngning, tvång, strid, möda, arbete och utmattning. Det är därför vi alla äro olyckliga.

Men ordföranden Quatrefeuilles klagade att hans hufvud höll på att spricka.

— Mina herrar, sade han, resonera inte mera. Vi äro inte gjorda för sådant.

Och han upplöste sammanträdet.

Det gick med denna lyckokommitté som det gått med alla kommittéer, både parlamentariska och extra-parlamentariska, i alla tider och alla land: den uträttade ingenting, och efter att ha ägt bestånd i fem år, upplöstes den utan att ha kommit till något positivt resultat.

Kungens hälsa var icke bättre. Nevraste-nien antog, i likhet med »den Gamle från haf-vet», oupphörligt nya afskräckande former för att tillintetgöra honom. Han klagade öfver att alla hans organ blifvit vandrande och att han kände dem oupphörligt röra sig ini kroppen och förflytta sig till ovanliga ställen, njurarna upp i strupen, hjärtat i vaden, tarmarna i näsan, lefvern i halsen, hjärnan i magen.

— Ni kan inte tänka er, tilläde han, hur obehaglig denna känsla är och hur den förvirrar ens tankar.

— Jag kan så mycket bättre förstå det, ers majestät, sade Quatrefeuilles, som det ofta

hände mig i min ungdom, att magen steg ända upp i hjärnan på mig, och detta gaf mina tankar en vändning, som man nog kan tänka sig. Mina matematikstudier ledo mycket däraf.

Ju sjukare Kristoffer blef, ju ifrigare begärde han att få den skjorta, som blifvit honom föreskrifven.TRETTONDE KAPITLET.

Kyrkoherde Miton.

— Jag återgår till min förra tro, sade Saint-Sylvain till Quatrefeuilles, att om vi ingenting funnit, så är det därför att vi sökt illa. Jag tror absolut på dygden och lyckan. De äro oskiljaktiga. De äro sällsynta; de gömma sig undan. Vi skola upptäcka'dem i enkla hyddor långt bort på landet. Om ni vill tro mig, skola vi företrädesvis göra våra efterforskningar i den bergiga och karga trakt, som är vårt Savoyen och Tyrolen.

Fjorton dagar senare hade de genomströf-vat sextio bergsbyar, utan att träffa på en enda lycklig människa. Alla de eländen som hemsöka städerna återfunno de i dessa byar, där människornas råhet och okunnighet gjorde dessa lidanden ännu svårare. Hungern och kärleken, dessa naturens gissel träffade här de olyckliga människorna med hårdare och tä-tare slag. De sågo snåla husbönder, svartsjuka äkta män, lögnaktiga hustrur, tjänstflic-kor som voro giftblanderskor, drängar som voro mördare, fäder som voro blodskändare, barn som knuffade omkull skåpet i hufvudet på den sofvande farfadern i spiselvrån. Dessa bönder funno endast nöje i ruset; till och med deras glädje var brutal, deras lekar grymma. Deras fester slutade med blodiga slagsmål.

Genom att närmare iakttaga dem insågo Quatrefeuilles och Saint-Sylvain, att dessa människors seder icke kunde vara bättre eller renare, att den njugga jorden gjorde dem snåla, att ett hårdt lif förhärdade dem mot andras liksom mot sina egna lidanden, att det var en naturlig följd af deras fattigdom och elände att de blefvo svartsjuka, vinningslystna, falska och lögnaktiga samt ständigt upptagna af att bedraga hvarandra.

— Hur har jag ett enda ögonblick kunnat tro, frågade sig Saint-Sylvain, att lyckan bor i kojorna? Det måste vara en följd af den klassiska undervisningen. I sitt social-ekono-miska poem Georgica säger Virgilius, att landtbrukarne skulle vara lyckliga, om de för-stode sin lycka. Han erkänner således att de ej ha kännedom om den. I själfva verket skref han på Augustus’ befallning, denne utmärkte styresman, som fruktade att Rom skulle lida brist på bröd och därefter försökte att få folk ut på landet. Virgilius visste så väl som hela världen att bondens lif är mödosamt. Hesiodos har gjort en skrämmande skildring däraf.

— Hvad som är säkert, sade Quatrefeuil-les, det är att i alla landsändar ha de unga männen och flickorna endast en åtrå: att få platser i städerna; utmed kusten drömma de unga flickorna blott om att komma in på sardinfabrikerna. I koldistrikten tänka bondgossarna inte på annat än att bli grufarbetare.

I dessa bergstrakter fanns en man som, midt ibland alla rynkade pannor och bekymrade ansikten, alltjämt visade ett menlöst leende. Han kunde hvarken odla jorden eller sköta kreatur, han visste ingenting af det somandra människor veta, hans tal var osamman-hängande, och hela dagarna sjöng han en visa som icke hade något slut. Allt gjorde honom förtjust. Han var jämt i sjunde himlen. Hans kläder voro gjorda af idel olika tygbitar, underbart hopsatta. Barnen sprungo efter och gjorde narr af honom; men, som han ansågs medföra lycka, gjorde man honom inte något ondt och gaf honom det lilla han behöfde. Det var Hurtepoix, idioten. Han åt utanför dörrarna tillsammans med hundarna och sof i ladorna.

Saint-Sylvain, som såg att han var lycklig och misstänkte att det icke var utan skäl som folket i trakten ansåg honom bringa lycka, beslöt sig efter långa funderingar för att söka upp honom och taga af honom hans skjorta. Han fann honom upplöst i tårar på knä utanför kyrkdörren. Hurtepoix hade nyss fått veta att Kristus dött på korset för människornas frälsning.

Nedkomna i en by hvars mär var krog-värd, inbjödo de båda kungliga sändebudenhonom att dricka med sig och frågade om han händelsevis kände någon lycklig människa.

— Mina herrar, svarade han, bege er till byn därborta på den andra dalsluttningen, ni ser de hvita husen som tyckas klättra uppför berget, och gör ett besök hos kyrkoherde Mi-ton, han kommer att ta mycket väl emot er och

ni få se en lycklig man som förtjänar sin lycka. Ni kan tillryggalägga vägen på två timmar.

Mären erbjöd sig att låna dem hästar. De gåfvo sig af efter frukosten.

En ung man, som hade samma väg och red en bättre häst, uppnådde dem vid första krök af vägen. Han hade ett frimodigt utseende och såg frisk och glad ut. De gåfvo sig i samspråk med honom.

Då han hörde, att de ämnade sig till kyrkoherde Miton, sade han:

— Hälsa honom så mycket från mig. Jag skall litet längre bort, till la Sizeraie, där bor jag midt ibland härliga betesmarker. Jag har brådtom hem.

Han talade om för dem att han var giftmed den bästa och älskvärdaste af alla kvinnor, att hon skänkt honom två barn, vackra som en dag, en gosse och en flicka.

— Jag kommer från residensstaden, tilläde han i munter ton, och har med mig hem vackra klänningstyger jämte mönster och modeplanscher där man kan se hur dräkterna skola ta sig ut. Alice (det är min hustrus namn) vet icke om att jag har någon present med mig åt henne. Jag skall ge henne paketen inslagna som de äro, så att jag får det nöjet att se hennes vackra fingrar otåligt rycka i snörena. Hon kommer att bli mycket glad, se förtjust på mig med sina klara ögon och omfamna mig. Vi äro lyckliga, min Alice och jag. Under de fyra år vi varit gifta, älska vi hvarandra mer och mer för hvar dag. Våra betesmarker äro de saftigaste i hela trakten. Våra tjänare äro också lyckliga, de äro duktiga både i att arbeta och dansa. Herrarna måste komma till oss en söndag; ni skola få dricka vårt hvita vin och få se de behagligaste flickor i trakten dansa med de starkaste pojkarna, som lyfta sindam högt i luften så lätt som vore hon en fjäder. Värt hus ligger en halftimmes väg härifrån. Man tar af ät höger mellan två klippor, som vi få se femtio steg längre fram, och som kallas Stenbocksfötterna, passerar sedan en träbro öfver en fors och går igenom den lilla granskog, som skyddar oss mot nordanvinden. Inom mindre än en halftimme har jag träffat min familj ; och vi skola vara mycket glada alla fyra.

— Vi måste be att få hans skjorta, sade Quatre feuilles med låg röst till Saint-Sylvain; jag antar att den är lika bra som kyrkoherdens.

— Det tror jag också, svarade Saint-Sylvain.

Under det de utbytte dessa ord sågs en ryttare komma fram mellan Stenbockens fötter och stanna tyst och dyster framför de resande.

Igenkännande en af sina arrendatorer sade den unge husbonden :

— Hvad är det, Ulric?

Ulric svarade icke.

— En olycka? Svara!— Ja, herrn, er fru, som var otålig att få träffa er, ville gå er till mötes. Träbron gick sönder och hon drunknade i strömmen jämte båda barnen.

Lämnande den unge bergsbon vanvettig af smärta, begåfvo de sig till kyrkoherde Miton och blefvo i prästgården införda i ett rum, som tjänade kyrkoherden till mottagningsrum och bibliotek; på hyllor af furu såg man där tusentals böcker, och upphängda på de hvitmena-de väggarna gamla gravyrer efter Claude Lor-rains och Poussins landskap; allt utvisade en kultur och lefnadsvanor som man icke brukar finna i en prästgård på landet. Kyrkoherden, som var en medelålders man, hade ett godt och intelligent utseende.

För de besökande, som låtsades vilja slå sig ner i trakten, berömde han klimatet och dalens bördighet och skönhet. Han bjöd dem på hvetebröd, frukt, ost och mjölk. Sedan förde han dem ut i trädgården, som utmärkte sig för en förtjusande ordning och friskhet; mot en solig vägg utsträckte spalierträden sina gre-nar med geometrisk noggrannhet; fruktträdens rundklippta kronor höjde sig på jämna af stånd från hvarandra, alla lika stora och yfviga.

— Har ni aldrig tråkigt, herr kyrkoherde ? frågade Quatrefeuilles.

— Mellan mitt bibliotek och min trädgård förefaller tiden mig kort, svarade prästen. Fast mitt lif är lugnt och fredligt, är det icke dess mindre rörligt och fullt af arbete. Jag håller gudstjänst, besöker sjuka och fattiga, biktar mina församlingsbor. De stackarna ha icke många synder att bekänna; kan jag väl beklaga mig däröfver? Men det tar dem en rundlig tid. Några timmar måste jag af sätta till att förbereda mina predikningar och min religionsundervisning, den senare förorsakar mig i synnerhet mycket besvär, fast jag hållit på med den i mer än tjugo år. Det är så svårt att tala till barn: de tro allt hvad man säger dem. Jag har också mina förströelser. Jag gör långa promenader, det är alltid desamma, men de äro sig aldrig lika. Ett landskap förändras med årstiden, från den ena dagen tillden andra, timme för timme, det är alltid något olika, något nytt. Under den kalla årstiden tillbringar jag på ett angenämt sätt de långa kvällarna tillsammans med gamla vänner, apotekaren, uppbördskommissarien och fredsdomaren. Vi göra musik. Min tjänsteflicka, Morine, söker sin like i att steka kastanjer; det smörja vi oss med. Hvad kan väl smaka bättre än kastanjer och ett glas hvitt vin?

— Herr kyrkoherde, sade Quatrefeuilles, vi äro i konungens tjänst. Vi ha kommit hit för att be er om ett uttalande, som för landet och hela världen är af största vikt. Monarkens hälsa, kanhända hans lif, står på spel. Det är därför vi be er ursäkta vår fråga, hur besynnerlig och ogrannlaga den än kan synas, och besvara den utan förbehåll eller förtegenhet. Herr kyrkoherde, är ni lycklig?

Miton grep Quatrefeuilles’ hand, tryckte den hårdt och sade med knappt hörbar stämma:

— Min tillvaro är en lång tortyr. Jag lef-ver i en beständig lögn. Jag är icke troende.

Och två tårar rullade ner för hans kinder.FJORTONDE OCH SISTA KAPITLET.

En lycklig människa.

Efter att ett helt år förgäfves ha genom-ströfvat landet, begåfvo sig Quatrefeuilles och Saint-Sylvain till slottet Fontblande, dit kungen låtit förflytta sig för att njuta af skogarnas svalka. De funno honom i ett svaghetstillstånd, som förskräckte hofvet.

De inbjudna bodde icke i slottet, som knappt var annat än en jaktpaviljong. Handsekreteraren och hofstallmästaren hade logi i byn och begåfvo sig hvar je dag till skogen till sin suverän. Under vägen mötte de ofta en liten man, som bodde i en ihålig platan i skogen. Han hette Mousque och var långt ifrån vacker med sitt hoptryckta ansikte, sina utstående kindknotor och stora näsa med alldeles runda näsborrar. Men de fyrkantiga tänderna, somde röda läpparna blottade vid ett ofta återkommande skratt, gåfvo glans och behag åt hans vilda ansikte. Ingen visste hur han hade kommit att lägga beslag på den stora, ihåliga platanen; men han hade inredt ett mycket snyggt rum och försedt det med allt som behöfdes. Sanningen att säga voro hans behof mycket små. Han lefde af skogens och dammens alster och lefde godt. Man förlät honom hans oregelbundna lif därför att han var tjänstaktig och förstod att göra sig omtyckt. När damerna från slottet gjorde utflykter i skogen, erbjöd han dem honungskakor, smultron eller syrliga fågelbär i videkorgar, som han själf hade tillverkat. Han var alltid färdig att hjälpa till med att få loss en kärra, som fastnat i dyn, och vid hotande väder hjälpte han till med skörden. Utan att trötta sig gjorde han mer än andra. Hans styrka och smidighet voro häpnadsväckande. Han kunde med blotta händerna krossa en vargs käke, fångade en hare i språnget och klättrade i träden som en katt.

18—092522. Franc e. Riddar Blåskäggs sju hustrur.För att roa barnen tillverkade han flöjter af vass, små väderkvarnar och springbrunnar.

Ouatrefeuilles och Saint-Sylvain hörde ofta folk i byn säga: »Lycklig som Mousque.» Detta tal gjorde starkt intryck på dem, och en dag då de passerade platanen sågo de Mousque leka med en mopsvalp till synes lika glad som hunden. De fingo det infallet att fråga honom om han var lycklig.

Mousque kunde icke svara härpå af den orsaken att han aldrig reflekterat öfver lyckan. De sade honom i stora drag och lättfattliga ordalag hvad det var. Och efter att ha funderat en stund svarade han ja. Vid detta svar utropade Saint-Sylvain lifligt :

— Mousque, vi skola skaffa dig allt hvad du kan önska dig, guld, ett palats, nya träskor, allt hvad du vill; ge oss

din skjorta.

Hans vänliga ansikte uttryckte hvarken saknad eller missräkning, hvilket han var oförmögen att känna, endast stor förvåning. Han gjorde ett tecken att han icke kunde ge hvad man begärde. Han hade ingen skjorta.